

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE

Ceturtais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 13 k-5, RĪGA, LV – 1013
tāl. 67017510, 67017505, fakss 67017673, e-pasts: ceturtais@lrvk.gov.lv

Vides ministrijas
valsts sekretāram Guntim Puķītim
Peldu ielā 25, Rīgā, LV-1494

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

26.11.2010.

Nr.5.1-2-6/2010

**Videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas
atbilstība normatīvo aktu prasībām
un nodarīto zaudējumu kompensēšanas efektivitāte**

Saturs

Revīzijas juridiskais pamatojums	3
Revīzijas mērķis	3
Valsts kontroles revidentu atbildība	3
Revidējamās vienības atbildība	3
Revīzijas apjoms	3
Kopsavilkums	5
Revidējamās jomas īss raksturojums	8
Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi	12
Valsts vides dienesta inspektoru noslogotība un Valsts vides dienesta funkciju pārklāšanās ar Dabas aizsardzības pārvaldi	12
Videi nodarītais kaitējums	15
Normatīvo aktu nepilnības	15
Avāriju situācijas	16
Jūras piesārņojums ar bīstamām vai citām kaitīgām vielām	18
Sodu piemērošana videi nodarītā zaudējuma lietās	22
Zivju resursu zaudējumu aprēķins	24
Zaudējumu atlīdzība par koku ciršanu pilsētās	28
Administratīvā atbildība	28
Normatīvo aktu nepilnības	28
Administratīvā soda piemērošana	30
Zvejas rīku izņemšana un konfiskācija	32
Datu ievade Sodu reģistrā un atkārtotu pārkāpumu pārbaude	36
Kriminālatbildība	39

Pielikumi

- 1.pielikums 1.tabula - Piemērotie administratīvie naudas sodi 2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā;
- 2.tabula - Izņemtie un konfiscētie zvejas rīki 2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā;
- 3.tabula - Valsts policijai un prokuratūrai nodotās lietas par vides pārkāpumiem 2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā.
- 2.pielikums Aprēķinātie videi nodarītie zaudējumi 2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā.

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu un Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 30.04.2010. revīzijas uzdevumu Nr.5.1-2-6/2010, veikta likumības revīzija par videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām un nodarīto zaudējumu kompensēšanas efektivitāti.
2. Revīziju veica vecākais valsts revidents Jānis Salenieks (grupas vadītājs), vecākais valsts revidents Agnis Jakovļevs, valsts revidente Marija Doroško un valsts revidente Ineta Rancāne.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis ir pārliecināties, vai:
 - 3.1. videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu regulējošie normatīvie akti ir pietiekami un atbilstoši, lai nodrošinātu vides atjaunošanu;
 - 3.2. videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanā iesaistītās iestādes darbojas atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
 - 3.3. videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas sistēma ir efektīva.

Valsts kontroles revidentu atbildība

4. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Revidējamās vienības atbildība

5. Vides ministrija, Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde ir atbildīgas par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms

6. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām un nodarīto zaudējumu kompensēšanas efektivitāti.
7. Ņemot vērā, ka revīzija ir veikta par jomu, kurā ir iesaistītas vairākas atbildīgās institūcijas, revīzijas rezultātā ir sagatavoti divi revīzijas ziņojumi:
 - 7.1. Vides ministrijai par videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dzīlēm, kā arī dabas pieminekļu un zivsaimniecības jomā;
 - 7.2. Zemkopības ministrijai par videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanu meža un medību saimniecības jomā.
8. Revīzija tika veikta par laika posmu no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam.
9. Revīzija ietvēra pārbaudes Vides ministrijā un tās padotības iestādēs:
 - 9.1. Valsts vides dienesta:
 - 9.1.1. Centrālās struktūrvienības Uzraudzības departamentā;
 - 9.1.2. teritoriālajās struktūrvienībās – Jelgavas reģionālajā vides pārvaldē, Lielrīgas reģionālajā vides pārvaldē, Liepājas reģionālajā vides pārvaldē, Rēzeknes reģionālajā vides pārvaldē; Valmieras reģionālajā vides pārvaldē, Ventspils reģionālajā vides pārvaldē;

- 9.1.3. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Jūras kontroles daļas Rīgas un Liepājas sektorā, kā arī Iekšējo ūdeņu kontroles daļas Rīgas, Jelgavas, Liepājas un Rēzeknes sektorā.
- 9.2. Dabas aizsardzības pārvaldes:
 - 9.2.1. Centrālās administrācijas Aizsargājamo dabas teritoriju departamenta dabas izglītības, saziņas un kontroles nodaļā;
 - 9.2.2. teritoriālajās struktūrvienībās – Gaujas nacionālā parka administrācijā, Ķemeru nacionālā parka administrācijā, Rāznas nacionālā parka administrācijā, Slīteres nacionālā parka administrācijā, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijā¹.
10. Revīzijā izlases veidā ir pārbaudītas:
 - 10.1. administratīvā procesa ietvaros izskatītās lietas (tai skaitā, vides kaitējuma aprēķini):
 - 10.1.1. Valsts vides dienesta teritoriālajās struktūrvienībās izlases veidā pārbaudītas 102 lietas;
 - 10.1.2. Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldē izlases veidā pārbaudītas 144 lietas;
 - 10.1.3. Dabas aizsardzības pārvaldē izlases veidā pārbaudītas 58 lietas.
 - 10.2. Valsts policijai kriminālprocesa uzsākšanai iesniegtās lietas (tai skaitā, vides kaitējuma aprēķini):
 - 10.2.1. Valsts vides dienesta teritoriālajās struktūrvienībās izlases veidā pārbaudītas deviņas lietas;
 - 10.2.2. Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldē izlases veidā pārbaudītas 16 lietas;
 - 10.2.3. Dabas aizsardzības pārvaldē izlases veidā pārbaudītas 11 lietas.
 - 10.3. lietas par avāriju situāciju gadījumiem:
 - 10.3.1. Valsts vides dienesta teritoriālajās struktūrvienībās izlases veidā pārbaudītas 33 lietas;
 - 10.3.2. Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldē izlases veidā pārbaudītas 13 lietas.
 - 10.4. lietas par videi nodarītā kaitējuma aprēķina veikšanu:
 - 10.4.1. Valsts vides dienesta teritoriālajās struktūrvienībās izlases veidā pārbaudītas 10 lietas;
 - 10.4.2. Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldē izlases veidā pārbaudītas 52 lietas;
 - 10.4.3. Dabas aizsardzības pārvaldē izlases veidā pārbaudītas 10 lietas.
11. Revīzijas apjomā netika iekļauta:
 - 11.1. radiācijas un kodolkaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas pārbaude;

¹ Līdz 30.05.2009. Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālās struktūrvienības darbojās kā patstāvīgas iestādes (tās tika apvienotas ar MK 06.05.2009. rīkojumu Nr.290 „Par Dabas aizsardzības pārvaldes, Rāznas nacionālā parka administrācijas, Ķemeru nacionālā parka administrācijas, Gaujas nacionālā parka administrācijas, Slīteres nacionālā parka administrācijas, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas un Teiču dabas rezervāta administrācijas reorganizāciju un Dabas aizsardzības pārvaldes izveidi).

11.2. saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarīto zaudējumu pārbaude².

Kopsavilkums

12. Valstī pastāvošā videi nodarītā kaitējuma administrēšanas sistēma nav pietiekami efektīva, jo:
 - 12.1. videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu regulējošie normatīvie akti nenodrošina izsekojamību, ka valsts budžeta vispārējos ieņēmumos ieskaitītie līdzekļi par videi nodarītajiem zaudējumiem ir izlietoti konkrētā nodarītā kaitējuma kompensējošo pasākumu finansēšanai;
 - 12.2. normatīvā regulējuma nepilnību rezultātā tiek pieļauta vides aizsardzības iestāžu funkciju dublēšanās un nekoordinēta darbība, kā arī pastāv būtisks vides pārkāpumu kontrolējošo iestāžu kapacitātes nepietiekamības risks;
 - 12.3. valsts budžets negūst ieņēmumus no piemērotajiem sodiem, kā arī piemērotā sodu sistēma nemotivē pārkāpējus nenodarīt videi kaitējumu atkārtoti;
 - 12.4. vides aizsardzības iestāžu faktiskā rīcība ne vienmēr nodrošina iespējami efektīvu videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanu.

Nepilnības normatīvajā regulējumā

Vides aizsardzības iestāžu funkciju dublēšanās

13. Valsts vides dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes funkcijas, veicot zvejas un makšķerēšanas noteikumu kontroli *īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ūdeņos*, dublējas, jo saskaņā ar normatīvo aktu³ zivju resursu aizsardzību un uzraudzību *visos Latvijas Republikas ūdeņos* veic Valsts vides dienests, bet vienlaikus saskaņā ar normatīvo aktu⁴ daļā valsts teritorijas, proti - *īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ūdeņos*, zvejas un makšķerēšanas noteikumu kontroli īsteno Dabas aizsardzības pārvalde.
14. Normatīvo aktu⁵ nepilnību dēļ Valsts vides dienests veic iestādei neraksturīgas funkcijas, tiek pagarināti iestāžu uzdevumu izpildes termiņi, tādējādi izraisot vides valsts kontroles funkcijas veikšanai piešķirto līdzekļu nelietderīgu izlietošanu, jo situācijā, kad Dabas aizsardzības pārvalde īsteno *īpaši aizsargājamo dabas teritoriju* vides valsts kontroli valsts nozīmes aizsargājamo teritoriju, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, mikroliegumu apsaimniekošanas un aizsardzības jomā⁶, Valsts vides dienests:
 - 14.1. aprēķina nodarītos zaudējumus īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem⁷;
 - 14.2. aprēķina *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās* esošiem valsts nozīmes dabas pieminekļiem nodarītos zaudējumus⁸;

² MK 08.05.2001. noteikumi Nr.188 „Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība”

³ Zvejniecības likuma 19.panta pirmā un otrā daļa.

⁴ Zvejniecības likuma 19.panta 2.¹ daļa; MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.1. un 3.10.apakšpunkts.

⁵ Vides aizsardzības likums; MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6.nodaļa; MK 07.07.2008. noteikumu Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība” 5.1.apakšpunkts; Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 17.panta otrā daļa, piemēram, MK 03.03.2008. noteikumu Nr.133 „Dabas parka „Abavas senleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 12.15.apakšpunkts.

⁶ Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 27.pants.

⁷ Vides aizsardzības likuma 31.pants; MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6.nodaļa.

- 14.3. izsniedz rakstisku saskaņojumu cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē dabas liegumu un dabas parku zonās, kā arī aizsargājamo aleju teritorijās⁹.

Videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas mehānismi

15. Neievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā¹⁰ noteikto, ka kaitējuma videi atlīdzināšanas mehānismam ir jānodrošina izpostīto dabas resursu atjaunošana, spēkā esošais normatīvais akts¹¹ paredz pārkāpēja samaksāto videi nodarīto zaudējumu ieskaitīšanu valsts budžetā vispārējos ieņēmumos, tādējādi nav iespējams izsekot, ka valsts budžetā ieskaitītie līdzekļi Ls 11 786 apmērā ir izlietoti konkrētā nodarītā kaitējuma kompensējošo pasākumu finansēšanai.
16. Videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu ietekmē arī šādas normatīvo aktu nepilnības:
- 16.1. normatīvajā aktā¹² noteiktās prasības, ka Valsts vides dienests 30 dienu laikā izvērtē operatora iesniegto neatliekamo pasākumu plānu un pieņem lēmumu par neatliekamo pasākumu veikšanu, nenodrošina pietiekami ātru neatliekamo pasākumu veikšanu kaitējuma videi gadījumos;
- 16.2. kompensācijas par zivju resursiem nodarīto zaudējumu¹³ atlīdzināšanas kārtība ir neefektīva, jo:
- 16.2.1. par vienu un to pašu pārkāpumu nesamaksātā soda nauda tiek piedzīta administratīvā procesa kārtībā, bet zivju resursiem nodarītie zaudējumi – civiltiesiskā kārtībā;
- 16.2.2. daudzos gadījumos iestādes civilprocesa administrēšanas izdevumi nav samērīgi ar iegūstamo zaudējumu atlīdzības summu.

Administratīvā un kriminālatbildība par videi nodarīto kaitējumu

17. Normatīvajā aktā¹⁴ netiek nodalīti piemērojamie sodi par tādiem būtiskiem pārkāpumiem kā neatļauta zveja, no nenozīmīgākiem pārkāpumiem, kā, piemēram, marķējuma uz tīkliem neatbilstība noteikumu prasībām, radot situāciju, kad par nenozīmīgiem pārkāpumiem tiek piemērots neatbilstoši liels sods vai sods netiek piemērots vispār.
18. Normatīvajā aktā¹⁵ noteiktā procedūra nav piemērota, lai īstenotu ātri bojājošos priekšmetu izņemšanu un konfiskāciju, līdz ar to Valsts vides dienests zivju izņemšanu un konfiskāciju praktiski nepiemēro, radot situācijas, kad pārkāpējam uzliktie maksimālie administratīvie naudas sodi ir mazāki nekā pārkāpēja ienākumi no nelikumīgi iegūto zivju realizēšanas.

⁸ Vides aizsardzības likuma 31.pants; MK 07.07.2008. noteikumu Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība” 5.1.apakšpunkts.

⁹ Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 17.panta otrā daļa; piemēram, MK 03.03.2008. noteikumu Nr.133 „Dabas parka „Abavas senleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 12.15.apakšpunkts.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu II pielikums.

¹¹ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 33.1.apakšpunkts, 38.punkts.

¹² MK 24.04.2007. noteikumi Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”.

¹³ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 39.pants.

¹⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta otrā daļa.

¹⁵ MK 11.07.2006. noteikumi Nr.580 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem”.

19. Mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās, apstāšanās un stāvēšanas noteikumu pārkāpumu kontroli krasta kāpu aizsargjoslās, pludmalēs vai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās veic valsts iestādes – Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde, bet veikto kontroļu rezultātā piemērotie naudas sodi gadījumos, ja pārkāpuma vietā neatrodas transportlīdzekļa vadītājs, tiek ieskaitīti nevis budžetā, no kuras tiek finansēta pārkāpumu kontrole, bet pašvaldību budžetos, tādējādi radot atšķirīgu pieeju sodu iekasēšanā no vispārējās kārtības, kad administratīvie naudas sodi tiek ieskaitīti valsts budžetā.
20. Normatīvā akta¹⁶ prasība, ka par maksšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem valsts īpaši aizsargājamā dabas teritorijā iestājas kriminālatbildība, nav samērīga ar izdarītajiem pārkāpumiem, piemēram, maksšķerēšanu bez maksšķerēšanas kartes.

Vides aizsardzības iestāžu faktiskā rīcība spēkā esošā normatīvā regulējuma ietvaros

21. Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvalžu inspektoru skaita samazināšana aptuveni par 30% ir izraisījusi veikto pārbaužu skaita samazinājumu par 50%, tādējādi radot neatklāto vides normatīvo aktu pārkāpumu pieauguma risku, kas ir viens no iemesliem valsts budžetā aprēķināto soda naudu apjomu samazinājumam par Ls 96 400 jeb 30%.
22. Vides aizsardzības iestāžu neatbilstošas rīcības un normatīvo aktu pārkāpumu rezultātā revidējamajā laika posmā par vides kaitējumu netika aprēķināti zaudējumi un administratīvās soda naudas vismaz Ls 48 054 apmērā, tajā skaitā:
 - 22.1. aprēķinot zaudējumus par jūras piesārņojumu no kuģiem, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde nav piemērojusi normatīvajā aktā¹⁷ noteiktās takses par ūdeņu piesārņošanu, bet nepareizi ir piemērojusi citu normatīvo aktu¹⁸, veicot dabas resursu nodokļa aprēķinu par piesārņojumu kā par limita robežās emitēto piesārņojumu, tādējādi kopumā aprēķinot par Ls 39 110 mazāku zaudējumu summu;
 - 22.2. nepareizi aprēķinot zaudējumus par jūras piesārņošanu, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde par pārkāpumu piemēroja administratīvo sodu un neinformēja Valsts policiju, lai gan nodarījums atbilda normatīvajā aktā¹⁹ noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm un bija jāizvērtē, vai personas nav saucamas pie normatīvajā aktā²⁰ noteiktās kriminālatbildības;
 - 22.3. konstatējot ~ 100 tonnu mazuta iztrūkumu uz kuģa, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde neveica pasākumus, lai noteiktu piesārņojuma apjomu jūrā, bet zaudējumus pretēji normatīvā akta²¹ prasībām aprēķināja, par pamatu ņemot savākto naftas produktu daudzumu, tādējādi nenosakot faktiskos videi nodarītos zaudējumus;
 - 22.4. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde nav ievērojusi normatīvo aktu²² prasības zivju resursu zaudējumu aprēķināšanā un nav nodrošinājusi valsts budžeta ieņēmumus vismaz Ls 5759 apmērā;

¹⁶ Krimināllikuma 110.panta otrā daļa.

¹⁷ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 1.pielikuma 1.tabula.

¹⁸ Dabas resursu nodokļa likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkta d) apakšpunkts, 4.panta pirmās daļas 3.punkts, 22.panta pirmā daļa.

¹⁹ Krimināllikuma 101.panta trešā daļa.

²⁰ Krimināllikuma 101.panta trešā daļa.

²¹ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 24.3.2.apakšpunkts.

²² Zvejniecības likuma 26.panta otrā daļa; MK 10.01.2006. noteikumu Nr.31 „Maksšķerēšanas noteikumi” 33.punkts (spēkā līdz 31.12.2009.); MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.punkts; MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 8.15.apakšpunkts.

- 22.5. neievērojot normatīvajā aktā²³ noteikto, nesagaidot dabas pieminekļiem nodarītā zaudējuma aprēķinu no Valsts vides dienesta, lai varētu izvērtēt izdarītā pārkāpuma būtiskumu, bet tā vietā uzliekot administratīvo naudas sodu, Dabas aizsardzības pārvalde par nodarījumu, kas atbilst normatīvajā aktā²⁴ noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm, neinformēja Valsts policiju, kura izvērtētu, vai personas nav saucamas pie kriminālatbildības;
- 22.6. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde par konstatētajiem pārkāpumiem piemēro mazākus administratīvos naudas sodus nekā normatīvajā aktā²⁵ noteiktās minimālās likmes, tādējādi nenodrošinot ieņēmumu aprēķināšanu valsts budžetā vismaz Ls 3185 apmērā;
- 22.7. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde vairākos gadījumos par zvejas un makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir piemērojušas administratīvos sodus, neinformējot Valsts policiju par pārkāpumiem, kas atbilst normatīvajā aktā²⁶ noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm, lai izvērtētu, vai personas nav saucamas pie kriminālatbildības;
- 22.8. 74% Latvijas pašvaldību neievēro normatīvā akta²⁷ prasības un nav apstiprinājušas pašvaldību saistošos noteikumus par koku ciršanu ārpus meža zemes pilsētas administratīvajā teritorijā, tādējādi nenodrošinot videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu par koku ciršanu.

Revidējamās jomas īss raksturojums

23. Vides aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu mērķis²⁸ ir saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, ilgtspējīgi izmantot dabas resursus un nodrošināt kvalitatīvu dzīves vidi.
24. Personas, kuras nodarījušas kaitējumu videi, var saukt pie:
- 24.1. *administratīvās atbildības*, piemērojot administratīvo sodu, kura apmērus nosaka Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss un kuru var piemērot vides aizsardzības iestādes (Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde), Valsts meža dienests un pašvaldību pilnvarotas personas;
- 24.2. *kriminālatbildības*, piemērojot kriminālsodu, kura apmērus nosaka Krimināllikums un kuru var piemērot tiesa pēc izmeklēšanas pabeigšanas, kura tiek uzsākta pēc vides aizsardzības iestāžu un Valsts meža dienesta, kā arī citu personu ziņām par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem;
- 24.3. *atbildības par videi nodarīto kaitējumu* saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem, kuras apmērus nosaka un iekasē vides aizsardzības iestādes (Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde) un Valsts meža dienests.

Administratīvā atbildība

25. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde ir tiesīgi piemērot šādus administratīvos sodus:
- 25.1. brīdinājumu;
- 25.2. naudas sodu;

²³ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

²⁴ Krimināllikuma 114.pants.

²⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²⁶ Krimināllikuma 110.panta otrā daļa.

²⁷ Meža likuma 8.panta otrā daļa.

²⁸ Vides aizsardzības likuma 1.panta 23.punkts.

- 25.3. administratīvā pārkāpuma priekšmeta vai izdarīšanas rīka konfiscāciju (piemēram, pārkāpuma rezultātā iegūto zivju, kā arī peldošo līdzekļu ar aprīkojumu konfiscēšana);
- 25.4. personai piešķirto speciālo tiesību atņemšanu (piemēram, zvejas tiesību vai medīšanas tiesību atņemšana).
26. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam:
- 26.1. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde par vides pārkāpumiem kopumā ir piemērojuši administratīvos naudas sodus Ls 722 768 apmērā. Statistiku par iestāžu piemērotajiem administratīvajiem naudas sodiem skatīt 1.pielikumā;
- 26.2. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde kopumā ir izņēmušas 52 428 zvejas rīkus un konfiscējušas 48 935 zvejas rīkus. Statistiku par iestāžu izņemtajiem un konfiscētajiem zvejas rīkiem skatīt 1.pielikumā.

Kriminālatbildība

27. Krimināllikums nosaka, kāds nodarījums (darbība vai bezdarbība) atzīstams par noziedzīgu nodarījumu, par kura izdarīšanu vainīgajai personai draud kriminālsods²⁹.
28. Krimināllikumā ir noteikta kriminālatbildība par 20 dažādiem noziedzīgu nodarījumu veidiem pret dabas vidi³⁰. Vidi kontrolējošās iestādes – Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde – var iesniegt izmeklēšanas iestādēm materiālus par 20 dažādiem ar dabas vidi saistītiem noziedzīgu nodarījumu veidiem.
29. Kopā 2008. un 2009.gadā Valsts policijā ir reģistrēti 702 nodarījumi pret dabas vidi: 2008.gadā – 310 gadījumi, 2009.gadā – 392 gadījumi, informāciju par kuriem iesniegušas dažādas fiziskas un juridiskas personas, t.sk Dabas aizsardzības pārvalde un Valsts vides dienests. Statistiku par iestāžu nodotajām lietām Valsts policijai un prokuratūrai skatīt 1.pielikumā.

Atbildība par videi nodarīto kaitējumu

30. Ja persona ir nodarījusi kaitējumu videi, tad paralēli administratīvajai atbildībai vai kriminālatbildībai personai ir pienākums atlīdzināt pārkāpumu rezultātā videi nodarītos zaudējumus³¹.
31. Videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanā ir iesaistītas šādas institūcijas:
- 31.1. Vides ministrijas padotības iestāde – Valsts vides dienests;
- 31.2. Vides ministrijas padotības iestāde – Dabas aizsardzības pārvalde;
- 31.3. Zemkopības ministrijas padotības iestāde – Valsts meža dienests.
32. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde kopumā ir aprēķinājuši videi nodarītos zaudējumus Ls 173 816 apmērā. Statistiku par iestāžu veiktajiem videi nodarītā zaudējuma aprēķiniem skatīt 2.pielikumā.
33. Normatīvais akts³² nosaka, ka kaitējums videi ir novērtējamas nelabvēlīgas dabas resursu izmaiņas vai izmērāma ar dabas resursu saistīto funkciju pasliktināšanās, kas var rasties tieši vai netieši; ar dabas resursu saistītā funkcija ir labums, ko sabiedrība vai vide gūst no attiecīgā dabas resursa.

²⁹ Krimināllikuma 6.panta pirmā daļa.

³⁰ Krimināllikuma XI nodaļa.

³¹ Vides aizsardzības likuma 25.panta otrā daļa; Zvejniecības likuma 26.panta otrā daļa; Medību likuma 30.pants; Meža likuma 50.panta otrā daļa.

³² Vides aizsardzības likuma 1.panta 9.punkts.

34. Normatīvais akts³³ nosaka, ka kaitējumu videi, t.i., kaitējumu ūdeņiem, kaitējumu augsnei vai zemes dzīlēm un kaitējumu īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem administrē Valsts vides dienests.
35. Normatīvajā aktā³⁴ ir noteikts, ka operators un citas personas atbild par vainojamu darbību; ja kaitējuma draudi vai kaitējums radies, operatoram veicot noteikta veida profesionālo darbību, operators atbild neatkarīgi no vainas.
36. Operators, kura profesionālā darbība izraisījusi tiešus kaitējuma draudus vai kaitējumu videi, sedz preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas³⁵. Valsts vides dienests nodrošina videi nodarītā kaitējuma vietas pārbaudi, lai sniegtu sākotnējo vērtējumu par kaitējumu videi un noteiktu neatliekamos pasākumus, kā arī saskaņo operatora izstrādātos neatliekamo un sanācijas pasākumu plānus³⁶.
37. Ja videi nodarīto kaitējumu nav iespējams novērst vai to ir iespējams novērst tikai daļēji, Valsts vides dienests aprēķina:
- 37.1. kaitējumu ūdeņiem – kā zaudējumus attiecībā uz zivju resursiem un kā kaitējumu attiecībā uz ūdeņos palikušā piesārņojuma vienību;
- 37.2. kaitējumu augsnei vai zemes dzīlēm – kā kaitējumu par palikušo piesārņojuma vienību;
- 37.3. zaudējumus īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem³⁷.
38. Paralēli normatīvajā aktā³⁸ iekļautajām prasībām atbildībai par videi nodarīto kaitējumu pastāv tiesiskais regulējums par atbildību par kaitējumu atsevišķiem dabas resursu veidiem, kur zaudējumu apmērs ir noteikts, izmantojot takses, speciālas formulas vai minimālo mēnešalgu:
- 38.1. zivju resursiem³⁹;
- 38.2. medību resursiem (medījamiem dzīvniekiem)⁴⁰;
- 38.3. meža resursiem⁴¹.
39. Videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanā iesaistīto institūciju kompetence pa videi nodarītā kaitējuma objektiem ir šāda:

³³ Vides aizsardzības likuma 28.panta ceturtā daļa.

³⁴ Vides aizsardzības likuma 25.panta pirmā, trešā un ceturtā daļa.

³⁵ Vides aizsardzības likuma 31.panta pirmā daļa.

³⁶ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6., 10. un 33.punkts.

³⁷ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 24. un 29.punkts.

³⁸ Vides aizsardzības likums.

³⁹ MK 02.05.2007. noteikumi Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos”; MK 02.05.2007. noteikumi Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos”; MK 08.05.2001. noteikumi Nr.188 „Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība”; MK 10.01.2006. noteikumi Nr.31 „Makšķerēšanas noteikumi” (spēkā līdz 31.12.2009.); MK 22.12.2009. noteikumi Nr.1498 „Makšķerēšanas noteikumi” (spēkā no 01.01.2010.).

⁴⁰ MK 02.03.2004. noteikumi Nr.111 „Kārtība, kādā atlīdzināmi zaudējumi, ko fiziskās vai juridiskās personas nodarījušas, pārkāpjot medības reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības, un to apmērs, kā arī nelikumīgi iegūtās medību produkcijas vērtības atlīdzināšanas kārtība un apmērs”.

⁴¹ MK 29.04.2003. noteikumi Nr.228 „Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība”; MK 28.09.2004. noteikumi Nr.806 „Meža zemes transformācijas noteikumi”.

- 39.1. kaitējumu videi⁴² administrē Valsts vides dienesta attiecīgās reģionālās vides pārvaldes, nepieciešamības gadījumā iesaistot arī Valsts vides dienesta Centrālo struktūrvienību;
- 39.2. jūras piesārņojumu ar bīstamām vai citām kaitīgām vielām⁴³ administrē Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde;
- 39.3. dabas pieminekļiem nodarīto kaitējumu⁴⁴ administrē Valsts vides dienesta attiecīgās reģionālās vides pārvaldes, nepieciešamības gadījumā iesaistot arī Valsts vides dienesta Centrālo struktūrvienību;
- 39.4. zivju resursiem nodarīto kaitējumu⁴⁵ administrē:
 - 39.4.1. attiecībā uz maksšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem – Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Jūras kontroles un Iekšējo ūdeņu kontroles sektori, kā arī Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālās struktūrvienības;
 - 39.4.2. attiecībā uz zvejas noteikumu pārkāpumiem – Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Jūras kontroles sektori, Iekšējo ūdeņu kontroles sektori, kā arī Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālās struktūrvienības.
- 39.5. medību noteikumu pārkāpumu rezultātā nodarītā kaitējuma zaudējumus⁴⁶ aprēķina vairākas institūcijas:
 - 39.5.1. Valsts meža dienesta teritoriālās apakšstruktūrvienības (mežniecības), nepieciešamības gadījumā iesaistot arī teritoriālās struktūrvienības (virsmežniecības) un Valsts meža dienesta Centrālo administrāciju;
 - 39.5.2. Valsts vides dienesta attiecīgās reģionālās vides pārvaldes;
 - 39.5.3. Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālās struktūrvienības (īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas);
 - 39.5.4. Valsts policija.
- 39.6. mežam nodarītos zaudējumus⁴⁷ administrē Valsts meža dienests un Dabas aizsardzības pārvalde.

⁴² Vides aizsardzības likuma 28.panta ceturtā daļa.

⁴³ Vides aizsardzības likuma VI¹ nodaļa.

⁴⁴ MK 07.07.2008. noteikumu Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība” 5.punkts.

⁴⁵ Zvejniecības likuma 19.panta otrā un 2.¹ daļa.

⁴⁶ MK 02.03.2004. noteikumu Nr.111 „Kārtība, kādā atlīdzināmi zaudējumi, ko fiziskās vai juridiskās personas nodarījušas, pārkāpjot medības reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības, un to apmērs, kā arī nelikumīgi iegūtās medību produkcijas vērtības atlīdzināšanas kārtība un apmērs” 7.punkts.

⁴⁷ Meža likuma 43.panta pirmā daļa; 50.panta trešā daļa.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

Valsts vides dienesta inspektoru noslogotība un Valsts vides dienesta funkciju pārklāšanās ar Dabas aizsardzības pārvaldi

Konstatējumi

40. Valsts vides dienesta valsts vides inspektori saskaņā ar normatīvo aktu⁴⁸ veic vides valsts kontroli.
41. Inspektoru skaits, salīdzinot 2010.gada pirmo pusgadu ar 2008.gadu, ir samazināts vidēji no 20% (Rēzeknes reģionālā vides pārvalde) līdz 40% (Liepājas reģionālā vides pārvalde).
42. Veikto pārbaužu skaits 2010.gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2008.gadu, ir samazinājies par 50%.
43. Valsts vides dienesta piemēroto administratīvo soda naudu apjoms laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam ir samazinājies apmēram par Ls 96 400 jeb 30%.
44. Normatīvais akts⁴⁹ nosaka, ka valsts pārvaldi organizē pēc iespējas efektīvi; valsts pārvaldes institucionālo sistēmu pastāvīgi pārbauda un, ja nepieciešams, pilnveido.
45. Normatīvais akts⁵⁰ nosaka, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vides valsts kontroli valsts nozīmes aizsargājamo teritoriju, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, mikroliegumu apsaimniekošanas un aizsardzības jomā īsteno Dabas aizsardzības pārvalde, citās vides jomās - Valsts vides dienests, kā arī citas valsts institūcijas savas kompetences ietvaros.
46. Normatīvais akts⁵¹ nosaka, ka īpaši aizsargājamo dabas teritorijas iedala šādās kategorijās: dabas rezervāti, nacionālie parki, biosfēras rezervāti, dabas parki, dabas pieminekļi, dabas liegumi, aizsargājamās jūras teritorijas un aizsargājamo ainavu apvidi.
47. Normatīvais akts⁵² nosaka zaudējumu atlīdzināšanu par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu; ja nav iespējams atjaunot īpaši aizsargājamās sugas vai biotopus pamatstāvoklī, Valsts vides dienests saskaņā ar normatīvo aktu⁵³ aprēķina nodarītos zaudējumus īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem.
48. Normatīvais akts⁵⁴ nosaka kārtību, kādā novērtējams dabas pieminekļiem nodarītais kaitējums un aprēķināmas sanācijas pasākumu izmaksas; ja nav iespējams atjaunot dabas pieminekli sākotnējā stāvoklī, tad Valsts vides dienests saskaņā ar normatīvo aktu⁵⁵ aprēķina valsts nozīmes dabas piemineklim nodarītos zaudējumus.
49. Saskaņā ar normatīvo aktu⁵⁶, ja Dabas aizsardzības pārvalde konstatē, ka ir nodarīts kaitējums īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem vai dabas pieminekļiem, tā nosūta

⁴⁸ Vides aizsardzības likuma 20.panta pirmā daļa.

⁴⁹ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta desmitā daļa.

⁵⁰ Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 27.pants.

⁵¹ Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 2.panta trešā daļa.

⁵² MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6. nodaļa.

⁵³ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 38.punkts.

⁵⁴ MK 07.07.2008. noteikumu Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība”.

⁵⁵ MK 07.07.2008. noteikumu Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība” 5.1.apakšpunkts.

⁵⁶ MK 24.04.2007. noteikumi Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”.

lietas dokumentus Valsts vides dienestam lēmuma pieņemšanai par kaitējuma novēršanas pasākumu veikšanu vai zaudējumu aprēķināšanu.

50. Normatīvajā aktā⁵⁷ nav noteikts termiņš, kādā lietas dokumenti jānosūta Valsts vides dienestam un kādā termiņā Valsts vides dienests veic videi nodarītā kaitējuma aprēķinu.
51. Revīzijā tika konstatēti pieci gadījumi, kad Dabas aizsardzības pārvalde bija atklājusi pārkāpumus un nosūtījusi lietas materiālus zaudējumu aprēķināšanai par kaitējumu videi vai dabas pieminekļiem Valsts vides dienestam.
52. Dabas liegumu individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas ir izdoti kā Ministru kabineta noteikumi⁵⁸, nosaka, ka dabas liegumu un dabas parku zonās, kā arī aizsargājamo aleju teritorijās ir aizliegts bez rakstiska reģionālās vides pārvaldes saskaņojuma cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē. 2009. un 2010.gadā reģionālās vides pārvaldes ir izdevušas, piemēram, šādus atzinumus par koku ciršanu dabas parku teritorijās atbilstoši normatīvajam aktam⁵⁹:
 - 52.1. Liepājas reģionālās vides pārvaldes 10.12.2009. atzinums „Par sanitāro izlases cirtu dabas parka „Abavas senleja” teritorijā” (zemes kadastram Nr.62800070052);
 - 52.2. Liepājas reģionālās vides pārvaldes 10.12.2009. atzinums „Par sanitāro izlases cirtu dabas parka „Abavas senleja” teritorijā” (zemes kadastram Nr.62800070021);
 - 52.3. Ventspils reģionālās vides pārvaldes 23.08.2010. lēmums „Par koku ciršanu meža zemē īpaši aizsargājamā dabas teritorijā” (dabas parka „Abavas senleja” teritorijā; zemes kadastram Nr.90620140151);
 - 52.4. Ventspils reģionālās vides pārvaldes 23.08.2010. lēmums „Par koku ciršanu meža zemē īpaši aizsargājamā dabas teritorijā” (dabas parka „Abavas senleja” teritorijā; zemes kadastram Nr.90700040034).
53. Normatīvais akts⁶⁰ nosaka, ka Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde veic Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu aizsardzību un uzraudzību:
 - 53.1. Valsts vides dienests ir tiesīgs likumos un zvejniecību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veikt zvejas pārbaudi *visos Latvijas Republikas ūdeņos* un sastādīt administratīvos protokolus un uzlikt administratīvos sodus, izņemt un konfiscēt zivis un pieprasīt, lai tiek atlīdzināti zivju resursiem nodarītie zaudējumi⁶¹;
 - 53.2. Dabas aizsardzības pārvalde *īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ūdeņos*⁶² ir tiesīga pārkāpumu gadījumos sastādīt administratīvos protokolus un uzlikt administratīvos sodus, izņemt un konfiscēt zivis un pieprasīt, lai tiek atlīdzināti zivju resursiem nodarītie zaudējumi⁶³.
54. Par zvejas un makšķerēšanas noteikumu pārkāpšanu administratīvo sodu var piemērot vides aizsardzības valsts iestādes - Valsts vides dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes pilnvarotas amatpersonas⁶⁴.

⁵⁷ MK 24.04.2007. noteikumi Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”.

⁵⁸ Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 17.panta otrā daļa.

⁵⁹ MK 03.03.2008. noteikumu Nr.133 „Dabas parka „Abavas senleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 12.15.apakšpunkts.

⁶⁰ Zvejniecības likuma 18.pants.

⁶¹ Zvejniecības likuma 19.panta pirmā un otrā daļa.

⁶² MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.1. un 3.10.apakšpunkts.

⁶³ Zvejniecības likuma 19.panta 2.¹ daļa.

⁶⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 231.pants.

55. Dabas aizsardzības pārvalde no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam ir piemērojusi 52 administratīvos sodus par makšķerēšanas un zvejas noteikumu pārkāpumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.
56. Revīzijā tika konstatēti seši gadījumi, kad Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde ir piemērojusi administratīvo sodu par zvejas un makšķerēšanas noteikumu neievērošanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, piemēram, par pārkāpumiem Rāznas ezerā, Papes ezerā, Liepājas ezerā, Adamovas ezerā, dabas liegumā „Lubānas mitrājs”.

Secinājumi

57. Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvalžu inspektoru skaita samazināšana aptuveni par 30% ir izraisījusi veikto pārbaužu skaita samazinājumu par 50%, tādējādi radot neatklāto vides normatīvo aktu pārkāpumu pieauguma risku, kas ir viens no iemesliem valsts budžetā aprēķināto soda naudu apjomu samazinājumam par Ls 96 400 jeb 30%.
58. Normatīvo aktu⁶⁵ nepilnību dēļ Valsts vides dienests veic iestādei neraksturīgas funkcijas, tiek pagarināti iestāžu uzdevumu izpildes termiņi, tādējādi izraisot vides valsts kontroles funkcijas veikšanai piešķirto līdzekļu nelietderīgu izlietošanu, jo situācijā, kad Dabas aizsardzības pārvalde īsteno *īpaši aizsargājamo dabas teritoriju* vides valsts kontroli valsts nozīmes aizsargājamo teritoriju, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, mikroliegumu apsaimniekošanas un aizsardzības jomā⁶⁶, Valsts vides dienests:
 - 58.1. aprēķina nodarītos zaudējumus īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem⁶⁷;
 - 58.2. aprēķina *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās* esošiem valsts nozīmes dabas pieminekļiem nodarītos zaudējumus⁶⁸;
 - 58.3. izsniedz rakstisku saskaņojumu cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē dabas liegumu un dabas parku zonās, kā arī aizsargājamo aleju teritorijās⁶⁹.
59. Normatīvajā aktā⁷⁰ nosakot, ka zivju resursu aizsardzību un uzraudzību *visos Latvijas Republikas ūdeņos* veic Valsts vides dienests, bet vienlaikus normatīvajos aktos⁷¹ paredzot, ka daļā valsts teritorijas, proti - *īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ūdeņos* zvejas un makšķerēšanas noteikumu kontroli īsteno Dabas aizsardzības pārvalde, tiek radīta situācija, ka *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās* pārklājas divu dažādu iestāžu kompetences.

⁶⁵ Vides aizsardzības likums; MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6.nodaļa; MK 07.07.2008. noteikumu Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība” 5.1.apakšpunkts; Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 17.panta otrā daļa, piemēram, MK 03.03.2008. noteikumu Nr.133 „Dabas parka „Abavas senleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 12.15.apakšpunkts.

⁶⁶ Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 27.pants.

⁶⁷ Vides aizsardzības likuma 31.pants; MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6.nodaļa.

⁶⁸ Vides aizsardzības likuma 31.pants; MK 07.07.2008. noteikumu Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība” 5.1.apakšpunkts.

⁶⁹ Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 17.panta otrā daļa; piemēram, MK 03.03.2008. noteikumu Nr.133 „Dabas parka „Abavas senleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 12.15.apakšpunkts.

⁷⁰ Zvejniecības likuma 19.panta pirmā un otrā daļa.

⁷¹ Zvejniecības likuma 19.panta 2.¹ daļa; MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.1. un 3.10.apakšpunkts.

Ieteikumi

60. Lai valsts pārvaldi organizētu pēc iespējas efektīvi un mazinātu administratīvo resursu patēriņu, Vides ministrijai izvērtēt un ierosināt grozījumus:
- 60.1. normatīvajos aktos⁷², valsts nozīmes dabas pieminekļu zaudējumu aprēķināšanas uzdevumu paredzot nodot Dabas aizsardzības pārvaldei;
 - 60.2. normatīvajos aktos⁷³, īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanas vai bojāšanas zaudējumu aprēķināšanas uzdevumu valsts īpaši aizsargājamās dabas teritorijās paredzot nodot Dabas aizsardzības pārvaldei;
 - 60.3. normatīvajos aktos⁷⁴, rakstiska saskaņojuma cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē, galvenajā cirtē dabas liegumu un dabas parku zonās un aizsargājamo aleju teritorijās, izdošanu nododot Dabas aizsardzības pārvaldei.
61. Lai veicinātu efektīvu resursu izmantošanu Vides ministrijas padotības iestādēs, kas veic kontroli par maksšķerēšanas un zvejas noteikumu ievērošanu, Vides ministrijai nodrošināt sadarbības līguma starp Valsts vides dienestu un Dabas aizsardzības pārvaldi izstrādi un noslēgšanu, nodalot iestāžu kompetences un novēršot Valsts vides dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes funkciju dublēšanos *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās*.

Videi nodarītais kaitējums

Normatīvo aktu nepilnības

Konstatējumi

62. Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva⁷⁵ paredz izveidot sistēmu atbildībai vides jomā; direktīva nosaka kopējo sistēmu, kas jāievēro, lai izvēlētos vispiemērotākos pasākumus videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanai.
63. Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva⁷⁶ nosaka, ka kaitējuma videi atlīdzināšana attiecībā uz ūdeni vai aizsargājamajām sugām, vai dabiskajiem biotopiem tiek panākta, atjaunojot vidi līdz tās pamatstāvoklim primāras, papildu un kompensējošas atlīdzināšanas ceļā:
- 63.1. **primārās atlīdzināšanas** mērķis ir atjaunot izpostītos dabas resursus un/vai pakalpojumus līdz pamatstāvoklim vai tuvojoties tam;
 - 63.2. ja izpostītie dabas resursi un/vai pakalpojumi nav atjaunoti līdz pamatstāvoklim, jāveic **papildu atlīdzināšanas pasākumi**, kuru mērķis ir sasniegt līmeni, kas līdzīgs dabas resursu un/vai pakalpojumu līmenim, pēc vajadzības – alternatīvā teritorijā, kāds tas būtu, ja izpostītā teritorija būtu atjaunota līdz tās pamatstāvoklim. Ja tas ir iespējams un ir lietderīgi, alternatīvā teritorija ģeogrāfiski jāsaista ar izpostīto teritoriju, ņemot vērā skartās populācijas intereses;

⁷² Vides aizsardzības likums; MK 07.07.2008. noteikumi Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība”.

⁷³ Vides aizsardzības likums; MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6.nodaļa.

⁷⁴ Dabas liegumu individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

⁷⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu II pielikums.

⁷⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu II pielikums.

- 63.3. **kompensējošā atlīdzināšana** jāveic, lai kompensētu dabas resursu un pakalpojumu iekšējos zudumus⁷⁷ līdz tam, kamēr notiek atjaunošanās. Šo kompensāciju veido papildu uzlabojumi aizsargājamajiem dabiskajiem biotopiem un sugām vai ūdenim vai nu izpostītajā teritorijā, vai alternatīvajā teritorijā. Tā nav finansiāla kompensācija sabiedrības locekļiem.
64. Lai īstenotu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas⁷⁸ prasības, ir izdots normatīvais akts⁷⁹, kas nosaka, ka Valsts vides dienests aprēķina nodarītos zaudējumus, kas pārkāpējam jāiemaksā valsts pamatbudžetā⁸⁰ vispārējos ieņēmumos:
- 64.1. ja kaitējumu videi nav iespējams novērst vai kaitējuma sekas iespējams novērst tikai daļēji;
- 64.2. ja nav iespējams atjaunot īpaši aizsargājamās sugas vai biotopus pamatstāvoklī.
65. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam ir iekasēti zaudējumi Ls 11 786 apmērā par videi nodarīto kaitējumu ūdeņiem valsts budžetā vispārējos ieņēmumos, tādējādi revidenti neguva pārliecību par līdzekļu izlietošanu konkrētā nodarītā kaitējuma kompensējošo pasākumu finansēšanai.

Secinājums

66. Neievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā⁸¹ noteikto, ka kaitējuma videi atlīdzināšanas mehānismam ir jānodrošina izpostīto dabas resursu atjaunošana, spēkā esošais normatīvais akts⁸² paredz pārkāpēja samaksāto videi nodarīto zaudējumu ieskaitīšanu valsts budžetā vispārējos ieņēmumos, tādējādi nav iespējams izsekot, ka valsts budžetā ieskaitītie līdzekļi Ls 11 786 apmērā ir izlietoti konkrētā nodarītā kaitējuma kompensējošo pasākumu finansēšanai.

Ieteikums

67. Lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas⁸³ prasību izpildi un videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, atjaunojot vidi līdz tās pamatstāvoklim, Vides ministrijai izstrādāt mehānismu, kas ļautu izsekot saiknei starp valsts budžetā iekasētajiem zaudējumiem par videi nodarīto kaitējumu un veiktajiem pasākumiem vides atjaunošanai.

Avāriju situācijas

Konstatējumi

68. Normatīvais akts⁸⁴ nosaka, ja ir nodarīts kaitējums videi, operators nekavējoties:
- 68.1. rakstveidā informē Valsts vides dienestu;

⁷⁷ Iekšējie zudumi ir zudumi, kas rodas tādēļ, ka izpostītie dabas resursi un/vai pakalpojumi nespēj pildīt savas ekoloģiskās funkcijas vai nodrošināt pakalpojumus citiem dabas resursiem vai sabiedrībai, kamēr primārie vai kompensējošie pasākumi nav iedarbojušies.

⁷⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu.

⁷⁹ MK 24.04.2007. noteikumi Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”.

⁸⁰ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 33.1.apakšpunkts, 38.punkts.

⁸¹ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu II pielikums.

⁸² MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 33.1.apakšpunkts, 38.punkts.

⁸³ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu II pielikums.

⁸⁴ Vides aizsardzības likuma 28.panta pirmā daļa.

- 68.2. veic neatliekamās pasākumus.
69. Normatīvais akts⁸⁵ nosaka, ka:
- 69.1. Valsts vides dienests pārbaudes aktā norāda termiņu, līdz kuram operatoram jāiesniedz dienestā neatliekamo pasākumu plāns saskaņošanai;
 - 69.2. ja neatliekamie pasākumi veicami nekavējoties un operators tos nav veicis, Valsts vides dienests pārbaudes aktā norāda pasākumus, kuri operatoram jāveic.
70. Normatīvais akts⁸⁶ nosaka, ka Valsts vides dienests 30 dienu laikā izvērtē operatora iesniegto neatliekamo pasākumu plānu un pieņem lēmumu par neatliekamo pasākumu veikšanu.
71. No revīzijas izlasē iekļautajiem 46 avāriju situāciju gadījumiem nevienā gadījumā operators Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs nebija sniedzis saskaņošanai neatliekamo pasākumu plānus.
72. Normatīvais akts⁸⁷ nosaka, ka gadījumos, kad ir nodarīts kaitējums videi, Valsts vides dienests veic šādas pārbaudes:
- 72.1. nekavējoša videi nodarītā kaitējuma vietas pārbaude pēc videi nodarītā kaitējuma;
 - 72.2. atkārtota pārbaude pēc neatliekamo pasākumu veikšanas (ja ar sākotnējo pārbaudi netiek iegūta pietiekama informācija, lai novērtētu kaitējumu videi);
 - 72.3. pārbaude pēc sanācijas pasākumu veikšanas, lai konstatētu, vai kaitējums videi ir novērsts.
73. No revīzijas izlasē iekļautajiem 46 avāriju situāciju gadījumiem 24 jeb 52% gadījumu Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes neveica atkārtotas pārbaudes, lai konstatētu, vai kaitējums videi vai tieša kaitējuma draudi ir novērsti, ļaujoties uz operatora sniegto informāciju par vides kaitējuma vai tieša kaitējuma draudu novēršanu (laboratoriju atzinumi, fotogrāfijas un citi materiāli).
74. Normatīvais akts⁸⁸ nosaka, ka:
- 74.1. Valsts vides dienests informāciju par gadījumiem, kad radies kaitējums videi vai tieša kaitējuma draudi, iesniedz valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”;
 - 74.2. valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” elektroniski apkopo iesniegto informāciju un to publicē publiski pieejamā datubāzē internetā.
75. Publiski pieejamā datubāzē internetā par laika posmu no 2007.gada 17.maija līdz 2010.gada 1.oktobrim ir iekļauta informācija par 10 gadījumiem, kad radies kaitējums videi vai tieša kaitējuma draudi.

⁸⁵ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 8.punkts.

⁸⁶ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 10.punkts.

⁸⁷ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 6., 15. un 37.punkts.

⁸⁸ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 49. un 52.punkts.

76. Valsts vides dienests īsteno ERAF projektu „Vienotas vides informācijas sistēmas izveide – 2.etaps”, kura ietvaros paredzēts veidot jaunu datu reģistru „Videi nodarītais kaitējums un preventīvie un sanācijas pasākumi”, kura plānotās izmaksas ir Ls 30 000.

Secinājumi

77. Normatīvajā aktā⁸⁹ noteiktās prasības, ka Valsts vides dienests 30 dienu laikā izvērtē operatora iesniegto neatliekamo pasākumu plānu un pieņem lēmumu par neatliekamo pasākumu veikšanu, nenodrošina pietiekami ātru neatliekamo pasākumu veikšanu kaitējuma videi gadījumos.
78. 52% no revīzijas izlasē iekļautajiem avāriju situāciju gadījumiem Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes neievēroja normatīvā akta⁹⁰ prasības un neveica atkārtotas pārbaudes, lai konstatētu, vai kaitējums videi ir novērsts, paļaujoties uz operatora sniegto informāciju par vides kaitējuma novēršanu.
79. Ņemot vērā, ka publiski pieejamā datubāzē internetā vidēji gadā tiek iekļauta informācija par trim gadījumiem, kad radies kaitējums videi vai tieša kaitējuma draudi, Valsts vides dienesta plānotās izmaksas Ls 30 000 apmērā jauna datu reģistra „Videi nodarītais kaitējums un preventīvie un sanācijas pasākumi” izveidei ir nesamērīgi lielas.

Ieteikumi

80. Lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku neatliekamo pasākumu veikšanu kaitējuma videi gadījumos, Vides ministrijai ierosināt grozījumus normatīvajā aktā⁹¹, samazinot termiņu, kādā Valsts vides dienests izvērtē operatora iesniegto neatliekamo pasākumu plānu un pieņem lēmumu par neatliekamo pasākumu veikšanu.
81. Valsts vides dienestam pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, lai nodrošinātu normatīvā akta⁹² prasību ievērošanu un atkārtotu pārbaūžu veikšanu, lai pārliecinātos par videi nodarītā kaitējuma novēršanu.
82. Lai nodrošinātu racionālu budžeta līdzekļu izlietošanu, Valsts vides dienestam izvērtēt veidojamā datu reģistra „Videi nodarītais kaitējums un preventīvie un sanācijas pasākumi” plānoto izmaksu samērīgumu pret reģistrā iekļaujamās informācijas apjomu.

Jūras piesārņojums ar bīstamām vai citām kaitīgām vielām

Konstatējumi

83. Normatīvais akts⁹³ nosaka, ka par bīstamu vai citu kaitīgu vielu noplūdi vai citāda veida ūdeņu piesārņošanu no kuģiem personas sauc pie atbildības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā; personas saukšana pie atbildības par bīstamu vai kaitīgu vielu noplūdi no kuģiem neatbrīvo šo personu no civiltiesiskās atbildības un neierobežo tās civiltiesisko atbildību par citām personām un videi nodarīto zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšanu.

⁸⁹ MK 24.04.2007. noteikumi Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”.

⁹⁰ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 37.punkts.

⁹¹ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 10.punkts.

⁹² MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 37.punkts.

⁹³ Vides aizsardzības likuma 35.² pants.

84. Normatīvais akts⁹⁴ nosaka, ja nodarīto kaitējumu nav iespējams novērst vai to ir iespējams novērst tikai daļēji, Valsts vides dienests aprēķina kaitējumu ūdeņiem - kā zaudējumus attiecībā uz zivju resursiem un kā kaitējumu attiecībā uz ūdeņos palikušā piesārņojuma vienību, kas novērtēts, aprēķinot vai veicot analīzes, atbilstoši normatīvajā aktā noteiktajām taksēm⁹⁵.
85. Normatīvais akts⁹⁶ nosaka, ka zaudējumi ūdeņu piesārņošanai ar naftas necikliskajiem ogļūdeņražiem ir Ls 80 000 par vienu piesārņojošās vielas tonnu.
86. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde zaudējuma aprēķinus par ūdens piesārņojumu ar bīstamām vai citām kaitīgām vielām veic, piemērojot dabas resursu nodokļa aprēķinu par piesārņojumu kā par limita robežās emitēto piesārņojumu⁹⁷.
87. Revidējamā posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde zaudējumus par ūdens piesārņojumu ar bīstamām vai citām kaitīgām vielām no kuģiem ir aprēķinājusi trīs gadījumos.
88. Pirmajā gadījumā Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde:
- 88.1. lēmumā administratīvā pārkāpuma lietā⁹⁸ norādīja, ka kuģa apskates laikā konstatēts, ka saskaņā ar kuģa dokumentāciju faktiski uz kuģa trūkst 101 tonna mazuta; vienlaicīgi tika konstatēti kuģa dokumentu uzskaites pārkāpumi un saskaņā ar normatīvo aktu⁹⁹ tika uzlikts administratīvais naudas sods Ls 5000 apmērā;
- 88.2. nolēma¹⁰⁰, ka par vidē nelikumīgi novadīto piesārņojuma apjomu jāaprēķina dabas resursu nodoklis par visu piesārņojuma apjomu kā par limita robežās emitēto piesārņojumu Ls 7440 apmērā, par pamatu ņemot savākto naftas produktu daudzumu (1280 kg naftas produktu un smilšu maisījums, t.sk. 27% smiltis – naftas produkti 930 kg).
89. Pirms lēmuma pieņemšanas netika veiktas analīzes un netika noteikts jūrā palikušā piesārņojuma apjoms, par ko rēķināmi zaudējumi atbilstoši normatīvajam aktam¹⁰¹. Revidenti veica aprēķinu par videi nodarīto kaitējumu un konstatēja, ka Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde pretēji normatīvajam aktam¹⁰² ir aprēķinājusi ūdeņiem nodarīto kaitējumu Ls 7440 apmērā par savākto piesārņojuma vienību, par ko kaitējums ūdeņiem nav jāaprēķina.
90. Otrajā gadījumā Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde:

⁹⁴ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 24.3.2.apakšpunkts.

⁹⁵ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 1.pielikuma 1.tabula.

⁹⁶ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 1.pielikuma 1.tabula.

⁹⁷ Dabas resursu nodokļa likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkta d) apakšpunkts, 4.panta pirmās daļas 3.punkts, 22.panta pirmā daļa.

⁹⁸ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 10.02.2009. decision Nr.12B/007073 on administrative offence.

⁹⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 82. un 82.² pants.

¹⁰⁰ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 20.02.2009. akts Nr.3 par videi nodarītā kaitējuma novēršanu un zaudējumu kompensēšanu.

¹⁰¹ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 24.3.2.apakšpunkts.

¹⁰² MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 24.3.2.apakšpunkts, 1.pielikuma 1.tabula.

- 90.1. lēmumā administratīvā pārkāpuma lietā¹⁰³ norādīja, ka no kuģa notika dīzeļdegvielas noplūde aptuveni 200 litru apjomā; tika uzsākta dīzeļdegvielas savākšana un saskaņā ar normatīvo aktu¹⁰⁴ ir uzlikts administratīvais naudas sods Ls 1500 apmērā;
- 90.2. secināja, ka no kuģa vidē nonāca dīzeļdegviela 57,2 kg apjomā un nolēma par vidē nelikumīgi novadīto piesārņojuma apjomu aprēķināt dabas resursu nodokli kā par limita robežās emitēto piesārņojumu Ls 457,60¹⁰⁵ apmērā.
91. Pēc revidentu aprēķiniem, rēķinot ūdenim nodarītos zaudējumus atbilstoši normatīvajam aktam¹⁰⁶, ūdenim ir nodarīti zaudējumi Ls 4576 apmērā, kas ir par Ls 4118,40 vairāk nekā aprēķināja Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde.
92. Trešajā gadījumā Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde:
- 92.1. lēmumā administratīvā pārkāpuma lietā¹⁰⁷ norādīja, ka no kuģa noplūdusi degviela vismaz 486 kg apmērā un saskaņā ar normatīvo aktu¹⁰⁸ ir uzlikts administratīvais naudas sods Ls 5000 apmērā;
- 92.2. nolēma¹⁰⁹ par vidē nelikumīgi novadīto piesārņojuma apjomu aprēķināt dabas resursu nodokli kā par limita robežās emitēto piesārņojumu Ls 3888 apmērā.
93. Pēc revidentu aprēķiniem, rēķinot ūdenim nodarītos zaudējumus atbilstoši normatīvajam aktam¹¹⁰, ūdenim ir nodarīti zaudējumi Ls 38 880 apmērā, kas ir par Ls 34 992 vairāk, kā aprēķināja Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde.
94. Normatīvajos aktos ir paredzēta:
- 94.1. administratīvā atbildība¹¹¹ – par Latvijas Republikas ekskluzīvās ekonomiskās zonas, teritoriālo ūdeņu vai iekšējo jūras ūdeņu (arī jūras ostu akvatoriju un upju grīvu) piesārņošanu ar bīstamām vai citām kaitīgām vielām, materiāliem vai atkritumiem, pārsniedzot noteiktos normatīvus vai pārkāpjot normatīvos aktus – uzliekot naudas sodu amatpersonām no simt līdz trīstūkstoš latiem, bet juridiskajām personām – no tūkstoš līdz desmittūkstoš latiem;
- 94.2. kriminālatbildība¹¹² – par jūras piesārņošanu ar bīstamām vai citām kaitīgām vielām, materiāliem vai atkritumiem, ja tā izraisījusi smagas sekas, – sodot ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem vai ar naudas sodu līdz simt astoņdesmit minimālajām mēnešalgām.
95. Lai nošķirtu administratīvo atbildību no kriminālatbildības, normatīvajā aktā¹¹³ noteikts, ka administratīvā atbildība par normatīvajā aktā¹¹⁴ norādītajiem pārkāpumiem iestājas, ja

¹⁰³ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 10.10.2009. lēmums Nr.11T/007034 administratīvā pārkāpuma lietā.

¹⁰⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 82. pants.

¹⁰⁵ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 04.11.2009. akts Nr.5 par videi nodarītā kaitējuma novēršanu un zaudējumu kompensēšanu.

¹⁰⁶ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 1.pielikuma 1.tabula.

¹⁰⁷ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 16.10.2009. lēmums Nr.12B/007070.

¹⁰⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 82. pants un 84.panta pirmā daļa.

¹⁰⁹ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 30.10.2009. akts Nr.4 par videi nodarītā kaitējuma novēršanu un zaudējumu kompensēšanu.

¹¹⁰ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 1.pielikuma 1.tabula.

¹¹¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 82. pants.

¹¹² Krimināllikuma 101.panta trešā daļa.

¹¹³ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

¹¹⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

par šiem pārkāpumiem pēc to rakstura saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem nav paredzēta kriminālatbildība.

96. Normatīvais akts¹¹⁵ nosaka, ka viens no kritērijiem kad iestājas Krimināllikumā paredzētā atbildība par noziedzīgo nodarījumu, kas izraisījis smagas sekas, ir, ja noziedzīgā nodarījuma rezultātā nodarīts mantiskais zaudējums lielā apmērā.
97. Normatīvais akts¹¹⁶ nosaka, ka atbildība par Krimināllikumā paredzēto noziegumu, kas izdarīts lielā apmērā, iestājas, ja nozieguma priekšmeta kopējā vērtība nodarījuma izdarīšanas brīdī nav bijusi mazāka par piecdesmit tai laikā Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummā (tas ir, 2009.gadā¹¹⁷ – Ls 9000).
98. Normatīvais akts¹¹⁸ nosaka, ka kriminālprocesa uzsākšanas iemesls ir tādu ziņu iesniegšana izmeklēšanas iestādei, prokuratūrai vai tiesai, kuras norāda uz iespējama noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, vai šādu ziņu iegūšana par kriminālprocesa norisi atbildīgā iestādē.
99. Normatīvais akts¹¹⁹ nosaka, ka minētās ziņas var iesniegt kontrolējošās un uzraugošās iestādes – to darbību regulējošos normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.
100. Atbilstoši normatīvajam aktam¹²⁰ Valsts policijas pilnvarotās amatpersonas izmeklē jebkuru noziedzīgu nodarījumu, izņemot normatīvajā aktā noteiktos gadījumus¹²¹, ja vien ģenerālprokurors nav uzdevis to darīt.
101. Revīzijā tika konstatēts, ka vienā gadījumā Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde piemēroja administratīvo sodu, lai gan nodarījums atbilda normatīvajā aktā¹²² noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm, jo atbilstoši normatīvajam aktam¹²³ aprēķinātie zaudējumi par jūras piesārņojumu no kuģiem - Ls 38 880 pārsniedza normatīvajā aktā¹²⁴ noteiktos liela apmēra zaudējumus, kas 2009.gadā¹²⁵ veidoja Ls 9000, tādējādi izraisot smagas sekas. Par minēto nodarījumu Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldei bija jāinformē Valsts policija, kura izvērtētu, vai personas nav saucamas pie kriminālatbildības.

Secinājumi

102. Aprēķinot zaudējumus par jūras piesārņojumu no kuģiem, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde nav piemērojusi normatīvajā aktā¹²⁶ noteiktās takses par ūdeņu piesārņošanu, bet nepareizi ir piemērojusi citu normatīvo aktu¹²⁷, veicot dabas resursu nodokļa aprēķinu par piesārņojumu kā par limita robežās emitēto piesārņojumu, tādējādi kopumā aprēķinot par Ls 39 110 mazāku zaudējumu summu.

¹¹⁵ Likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 24.panta pirmā daļa.

¹¹⁶ Likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 20.pants.

¹¹⁷ MK 23.09.2008. noteikumu Nr.791 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi” 2.punkts.

¹¹⁸ Kriminālprocesa likuma 369.panta pirmā daļa.

¹¹⁹ Kriminālprocesa likuma 369.panta otrās daļas 2. punkts.

¹²⁰ Kriminālprocesa likuma 387.panta pirmā daļa.

¹²¹ Kriminālprocesa likuma 387.panta pirmā daļa.

¹²² Krimināllikuma 101.panta trešā daļa.

¹²³ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 1.pielikuma 1.tabula.

¹²⁴ Likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 20.pants.

¹²⁵ MK 23.09.2008. noteikumu Nr.791 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi” 2.punkts.

¹²⁶ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 1.pielikuma 1.tabula.

¹²⁷ Dabas resursu nodokļa likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkta d) apakšpunkts, 4.panta pirmās daļas 3.punkts, 22.panta pirmā daļa.

103. Lai gan vienā jūras piesārņošanas gadījumā saskaņā ar kuģa dokumentāciju faktiski uz kuģa trūka 101 tonna mazuta, lietā netika veiktas analīzes un netika piesaistīti eksperti, kas varētu noteikt jūrā palikušo piesārņojuma apjomu, bet Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde zaudējumus aprēķināja Ls 7440 apmērā, par pamatu ņemot savāktu naftas produktu daudzumu, par ko kaitējums ūdeņiem nav jāaprēķina, tādējādi nenosakot faktiskos videi nodarītos zaudējumus atbilstoši normatīvajam aktam¹²⁸.
104. Nepareizi aprēķinot zaudējumus par jūras piesārņošanu, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde vienā gadījumā piemēroja administratīvo sodu un neinformēja Valsts policiju, lai gan nodarījums atbilda normatīvajā aktā¹²⁹ noteiktajam noziedzīga nodarījuma pazīmēm un bija jāizvērtē, vai personas nav saucamas pie normatīvajā aktā¹³⁰ noteiktās kriminālatbildības.

Ieteikums

105. Valsts vides dienestam pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, lai nodrošinātu, ka Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde, aprēķinot zaudējumus par jūras piesārņojumu no kuģiem, ievēro normatīvā akta¹³¹ prasības un tiktu izvērtēts, vai personas nav saucamas pie normatīvajos aktos¹³² noteiktās atbildības.

Sodu piemērošana videi nodarītā zaudējuma lietās

Konstatējumi

Dabas pieminekļiem nodarītais kaitējums

106. Normatīvajos aktos ir paredzēta:

- 106.1. administratīvā atbildība¹³³ – par aizsargājamo koku patvaļīgu ciršanu vai bojāšanu – uzliekot naudas sodu fiziskajām personām no simt līdz piecsimt latiem, bet juridiskajām personām – no divsimt līdz tūkstoš latiem;
- 106.2. kriminālatbildība¹³⁴ – par valsts īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vai dabas objektu iznīcināšanu vai bojāšanu, ja ar to radīts būtisks kaitējums, – sodot ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz simt minimālajām mēnešalgām.

107. Dabas aizsardzības pārvalde 24.08.2009. konstatēja, ka bez saskaņošanas ir nozāģēti četri dižkoki un saskaņā ar normatīvo aktu¹³⁵ pārkāpējam – juridiskajai personai 04.09.2009. piemēroja administratīvo naudas sodu Ls 800 apmērā¹³⁶, nesagaidot dabas pieminekļiem nodarītā zaudējuma aprēķinu.

¹²⁸ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 24.3.2.apakšpunkts.

¹²⁹ Krimināllikuma 101.panta trešā daļa.

¹³⁰ Krimināllikuma 101.panta trešā daļa.

¹³¹ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”

1.pielikuma 1.tabula.

¹³² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 82. pants;

Krimināllikuma 101.panta trešā daļa.

¹³³ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 67. panta otrā daļa.

¹³⁴ Krimināllikuma 114.pants.

¹³⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 67.panta otrā daļa.

¹³⁶ Dabas aizsardzības pārvaldes Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas 04.09.2009. lēmums Nr.G20/2009-1 administratīvā pārkāpuma lietā.

108. Dabas aizsardzības pārvalde 10.09.2009. nosūtīja¹³⁷ lietas materiālus Valsts vides dienestam dabas pieminekļiem nodarītā zaudējuma aprēķināšanai.
109. Valsts vides dienests 15.01.2010. pieņēma lēmumu¹³⁸, ka atbilstoši normatīvajam aktam¹³⁹ dabas pieminekļiem ir nodarīts zaudējums Ls 39 600 apmērā.
110. No normatīvā akta¹⁴⁰ izriet, ja noziedzīga nodarījuma rezultātā mantiskais zaudējums nodarīts lielā apmērā, tad tāda apmēra zaudējums uzskatāms par smagām sekām, kas pats par sevi jau ir būtisks kaitējums.
111. Dabas aizsardzības pārvalde par konstatēto pārkāpumu piemēroja administratīvo sodu, lai gan tai par pārkāpumu bija jāinformē Valsts policija, kura izvērtētu, vai persona nav saucama pie kriminālatbildības, jo nodarījums atbilst normatīvajā aktā¹⁴¹ noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm (atbilstoši normatīvajam aktam¹⁴² aprēķinātie zaudējumi dabas pieminekļiem Ls 39 600 apmērā pārsniedz normatīvajā aktā¹⁴³ noteiktos liela apmēra zaudējumus, tas ir, 2009.gadā¹⁴⁴ – Ls 9000), tādējādi radot būtisku kaitējumu.

Sugām un biotopiem nodarītais kaitējums

112. Normatīvajos aktos ir paredzēta:

- 112.1. administratīvā atbildība¹⁴⁵ – par normatīvajos aktos noteikto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas prasību pārkāpšanu – uzliekot naudas sodu fiziskajām personām no divdesmit līdz septiņsimt latiem, bet juridiskajām personām - no divsimt līdz tūkstoš piecsimt latiem;
- 112.2. kriminālatbildība¹⁴⁶ – par reto vai izžušanas draudiem pakļauto dzīvnieku, augu, sēņu vai ķērpju vai to dzīves vides (biocenozes) iznīcināšanu vai bojāšanu, ja ar to radīts būtisks kaitējums, – sodot ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem vai ar naudas sodu līdz simt divdesmit minimālajām mēnešalgām.

113. Ķemeru nacionālā parka administrācija:

- 113.1. 05.08.2008. konstatēja, ka īpaši aizsargājamai augu sugai izveidotajā mikroliegumā 0,293 ha platībā ir veikta augsnes virskārtas nostumšana un izlīdzināšana, kā arī papildus grunts uzbēršana, kā rezultātā daļa mikrolieguma ir neatgriezeniski izpostīta;
- 113.2. 23.10.2008. nosūtīja¹⁴⁷ lietas materiālus Valsts vides dienestam videi nodarītā kaitējuma aprēķināšanai;
- 113.3. 29.12.2008. pārkāpējam piemēroja administratīvo naudas sodu Ls 400 apmērā¹⁴⁸ saskaņā ar normatīvo aktu¹⁴⁹, nesagaidot videi nodarītā zaudējuma aprēķinu.

¹³⁷ Dabas aizsardzības pārvaldes Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas 10.09.2009. vēstule Nr.Z-1-15.2/120 „Par dabas pieminekļiem nodarīto kaitējuma noteikšanu” – dižkoku-dabas pieminekļu nozāģēšana.

¹³⁸ Valsts vides dienesta Valmieras reģionālās vides pārvaldes 15.01.2010. lēmums Nr.G08-DZ/1 „Par valsts nozīmes dabas pieminekļiem nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu”.

¹³⁹ MK 07.07.2008. noteikumi Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība”.

¹⁴⁰ Likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 20. un 24.pants.

¹⁴¹ Krimināllikuma 114.pants.

¹⁴² MK 07.07.2008. noteikumi Nr.511 „Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība”.

¹⁴³ Likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 20.pants.

¹⁴⁴ MK 23.09.2008. noteikumu Nr.791 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi” 2.punkts.

¹⁴⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 81. pants.

¹⁴⁶ Krimināllikuma 115.pants.

¹⁴⁷ Ķemeru nacionālā parka administrācijas 23.10.2008. vēstule Nr.3-03/536 „Par videi nodarītā kaitējuma aprēķināšanu”.

114.Valsts vides dienests 21.07.2009. lūdza Valsts policijai uzsākt kriminālprocesu¹⁵⁰ par Ķemeru nacionālā parka administrācijas konstatēto pārkāpumu, ņemot vērā, ka saskaņā ar normatīvo aktu¹⁵¹ ir nodarīts būtisks kaitējums videi Ls 369 000 apmērā, kā rezultātā 23.09.2009. tika uzsākts kriminālprocess¹⁵² atbilstoši normatīvajā aktā¹⁵³ paredzētajām sastāva pazīmēm.

Secinājumi

115.Neievērojot normatīvajā aktā¹⁵⁴ noteikto, nesagaidot dabas pieminekļiem nodarītā zaudējuma aprēķinu no Valsts vides dienesta, lai varētu izvērtēt izdarītā pārkāpuma būtiskumu, bet tā vietā uzliekot administratīvo naudas sodu Ls 800 apmērā¹⁵⁵, Dabas aizsardzības pārvalde par nodarījumu, kas atbilst normatīvajā aktā¹⁵⁶ noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm, neinformēja Valsts policiju, kura izvērtētu, vai personas nav saucamas pie kriminālatbildības.

116.Nesagaidot videi nodarītā zaudējuma aprēķinu no Valsts vides dienesta, lai varētu izvērtēt izdarītā pārkāpuma būtiskumu, Ķemeru nacionālā parka administrācija, neievērojot normatīvajā aktā¹⁵⁷ noteikto, personai uzlika administratīvo naudas sodu Ls 400 apmērā. Tā kā nodarījums atbilst normatīvajā aktā¹⁵⁸ noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm, Valsts vides dienests informēja Valsts policiju un lietā tika uzsākts kriminālprocess¹⁵⁹.

Ieteikums

117.Lai nodrošinātu, ka personas tiktu sauktas pie normatīvajos aktos¹⁶⁰ noteiktās atbildības, Dabas aizsardzības pārvaldei pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu un nodrošināt, ka pirms lietu izskatīšanas pēc būtības tiek saņemts aprēķins par videi nodarītā zaudējuma apjomu.

Zivju resursu zaudējumu aprēķins

Konstatējumi

118.Normatīvais akts¹⁶¹ nosaka:

118.1.ja administratīvā pārkāpuma rezultātā nodarīts mantisks zaudējums fiziskajai vai juridiskajai personai, tad, izlemjot jautājumu par administratīvā soda uzlikšanu, (pašvaldības) administratīvajai komisijai ir tiesības vienlaikus izlemt jautājumu par vainīgā pienākumu atlīdzināt mantisko zaudējumu līdz piecdesmit latiem, bet rajona (pilsētas) tiesas tiesnesim – līdz divsimt latiem;

¹⁴⁸ Ķemeru nacionālā parka administrācijas 29.12.2008. lēmums Nr.G18/AB-08-05 administratīvā pārkāpuma lietā.

¹⁴⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 81. pants.

¹⁵⁰ Valsts vides dienesta 21.07.2009. vēstule Nr.2-01/946 „Par ierosinājumu uzsākt kriminālprocesu”.

¹⁵¹ MK 24.04.2007. noteikumu Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” 42.punkts.

¹⁵² Krimināllieta Nr.12410004809.

¹⁵³ Krimināllikuma 115.pants.

¹⁵⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

¹⁵⁵ Dabas aizsardzības pārvaldes Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas 04.09.2009. lēmums Nr.G20/2009-1 administratīvā pārkāpuma lietā.

¹⁵⁶ Krimināllikuma 114.pants.

¹⁵⁷ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

¹⁵⁸ Krimināllikuma 114.pants.

¹⁵⁹ Krimināllieta Nr.12410004809.

¹⁶⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;

Krimināllikums.

¹⁶¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 39.pants.

- 118.2. citos gadījumos jautājumu par administratīvā pārkāpuma rezultātā nodarīta mantiskā zaudējuma vai morālā kaitējuma atlīdzināšanu izlemj civilās tiesvedības kārtībā.
119. Normatīvie akti¹⁶² nosaka konkrētas zivju resursiem nodarītā zaudējuma atlīdzināšanas taksas.
120. Ja Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde, piemērojot administratīvo sodu, aprēķina arī zaudējumus zivju resursiem, atbilstoši normatīvajam aktam¹⁶³ pārkāpējam tiek lūgts atlīdzināt zaudējumus. Ja pārkāpējs zaudējumus zivju resursiem labprātīgi neatlīdzina, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde gatavo prasības pieteikumu tiesai par zaudējumu piedziņu civiltiesiskā kārtībā.
121. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam:
- 121.1. ir iesniegusi desmit prasības pieteikumus tiesai par zivju resursiem nodarīto zaudējumu piedziņu civiltiesiskā kārtībā;
- 121.2. ir sagatavojusi aktus par zivju resursiem nodarīto zaudējumu atlīdzības piespiedu piedziņas civiltiesiskā kārtā nelietderību Ls 94,51 apmērā, izvērtējot, ka atsevišķos gadījumos nav finansiāli lietderīga un pamatota zivju resursiem nodarīto zaudējumu atlīdzības piespiedu piedziņa civiltiesiskā kārtā no pārkāpējiem, jo iestādes civilprocesa administrēšanas izdevumi nav samērīgi ar iegūstamo zaudējumu atlīdzības summu.
122. Normatīvais akts¹⁶⁴ nosaka, ka neatkarīgi no uzliktā administratīvā soda vai kriminālsoda vainīgais pilnībā kompensē zivju resursiem nodarīto zaudējumu.
123. Revīzijā tika konstatēti trīs gadījumi, kad Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde nav aprēķinājusi zivju resursiem nodarītos zaudējumus gadījumos, kad zaudējumus vajadzēja rēķināt, un seši gadījumi, kad zivju resursiem nodarītie zaudējumi ir aprēķināti nepareizi.
124. Normatīvais akts¹⁶⁵ nosaka, ka par zvejošanu iekšējos ūdeņos bez licences zaudējumus zivju resursiem nosaka, zivju sugai noteikto taksi piemērojot trīskāršā apmērā¹⁶⁶, bet par zivju zveju aizliegtā laikā un vietā, aprēķinot zaudējumus zivju resursiem, piemēro katrai zivju sugai noteiktās taksas pieckāršā apmērā¹⁶⁷.
125. Normatīvais akts¹⁶⁸ nosaka, ka par makšķerēšanu aizliegtā laikā un vietā, pārsniedzot atļauto loma lielumu un minimālo pieļaujamo zivju garumu, pamattaksas piemēro trīskāršā apmērā.
126. Normatīvais akts¹⁶⁹ nosaka, ka par zveju teritoriālajos un ekonomiskās zonas ūdeņos, zaudējumu aprēķināšanas pamattakse ir aprēķināma trīskāršā apmērā, ja izdarīta attiecīgas zivju sugas zveja aizliegtā laikā un vietā.
127. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde ir piemērojusi administratīvos sodus, bet nav aprēķinājusi zivju resursiem nodarītos zaudējumus līdz Ls 4929 apmērā, t.sk.:

¹⁶² MK 22.12.2009. noteikumu Nr.1498 "Makšķerēšanas noteikumi" 2.pielikums; MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 6.pielikums; MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 4.pielikums.

¹⁶³ Administratīvo pārkāpumu kodeksa 39.panta otrā daļa.

¹⁶⁴ Zvejniecības likuma 26.panta otrā daļa.

¹⁶⁵ MK 02.05.2007. noteikumu Nr. 295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.punkts.

¹⁶⁶ MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.2.apakšpunkts.

¹⁶⁷ MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.3.apakšpunkts (redakcija spēkā no 03.06.2009.).

¹⁶⁸ MK 10.01.2006. noteikumu Nr.31 „Makšķerēšanas noteikumi” 33.punkts (spēkā līdz 31.12.2009.).

¹⁶⁹ MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 8.15.2.apakšpunkts.

- 127.1. neievērojot normatīvā akta¹⁷⁰ prasības, Ls 30 apmērā personai¹⁷¹, kura, zvejojot bez licences, lomā paturēja zivis;
- 127.2. neievērojot normatīvā akta¹⁷² prasības, Ls 2268 apmērā personai, kura aizliegtā laikā¹⁷³ zvejoja zivis;
- 127.3. neievērojot normatīvā akta¹⁷⁴ prasības līdz Ls 2631¹⁷⁵ apmērā personai, kura aizliegtā laikā¹⁷⁶ zvejoja zivis.
128. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde nav pareizi aprēķinājusi zivju resursiem nodarītos zaudējumus Ls 829,56 apmērā, t.sk.:
- 128.1. trīs gadījumos¹⁷⁷, kad personas maksšķerējot lomā paturēja zivis, kuru garums nepārsniedz zivju minimāli pieļaujamo garumu, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde, neievērojot normatīvajā aktā¹⁷⁸ noteikto, aprēķināja zivju resursiem nodarītos zaudējumus Ls 100 apmērā. Pēc revidentu aprēķiniem, zivju resursu zaudējumi ir Ls 300 jeb par Ls 200 lielāki, nekā aprēķināja Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde;
- 128.2. personai¹⁷⁹, kura, maksšķerējot aizliegtā laikā, lomā bija paturējusi zivis, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde, neievērojot normatīvajā aktā¹⁸⁰ noteikto, aprēķināja zivju resursiem nodarītos zaudējumus Ls 200 apmērā. Pēc revidentu aprēķiniem zivju resursu zaudējumi ir Ls 600 jeb par Ls 400 lielāki, nekā aprēķināja Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde;
- 128.3. par zveju aizliegtā laikā un vietā par lomā paturētām zivīm Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde, neievērojot normatīvajā aktā¹⁸¹ noteikto, aprēķināja zaudējumus zivju resursiem Ls 231,54¹⁸². Pēc revidentu aprēķiniem zivju resursu zaudējumi ir Ls 385,54 jeb par Ls 154,36 lielāki nekā aprēķināja Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde;
- 128.4. par zveju aizliegtā laikā un vietā, neievērojot normatīvajā aktā¹⁸³ noteikto, aprēķināja zaudējumus zivju resursiem Ls 112,80¹⁸⁴. Pēc revidentu aprēķiniem zivju resursu zaudējumi ir Ls 188 jeb par Ls 75,20 lielāki nekā aprēķināja Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde.

Secinājumi

129. Pašreiz spēkā esošā kompensācijas par zivju resursiem nodarīto zaudējumu¹⁸⁵ atlīdzināšanas kārtība ir nepilnīga, jo:

¹⁷⁰ MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 3.2. un 38.2.apakšpunkts.

¹⁷¹ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 20.10.2008. lēmums Nr.12B/006675.

¹⁷² MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 16.5.2. un 8.15.2.apakšpunkts.

¹⁷³ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 31.05.2010. lēmums Nr.12B/011186.

¹⁷⁴ MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 16.5.2. un 8.15.2.apakšpunkts.

¹⁷⁵ Aprēķinot zaudējumus zivju resursiem, revidenti pieņēma, ka vienas vimbas vidējais svars ir 0,33 kg.

¹⁷⁶ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 14.06.2010. lēmums Nr.12B/011188.

¹⁷⁷ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 21.09.2009. lēmums Nr.127/006962, 05.05.2009. lēmums Nr.127/009178 un 20.05.2009. lēmums Nr.127/007179.

¹⁷⁸ MK 10.01.2006. noteikumu Nr.31 „Maksšķeršanas noteikumi” 33.punkts (spēkā līdz 31.12.2009.).

¹⁷⁹ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 09.03.2009. lēmums Nr.11R/00855.

¹⁸⁰ MK 10.01.2006. noteikumu Nr.31 „Maksšķeršanas noteikumi” 33.punkts (spēkā līdz 31.12.2009.).

¹⁸¹ MK 02.05.2007. noteikumu Nr. 295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.3.apakšpunkts.

¹⁸² Krimināllieta Nr.11261053410.

¹⁸³ MK 02.05.2007. noteikumu Nr. 295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.3.apakšpunkts.

¹⁸⁴ Krimināllieta Nr. 11250021510.

¹⁸⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 39.pants.

- 129.1. nav efektīvi par vienu un to pašu pārkāpumu nesamaksāto soda naudu piedzīt administratīvā procesa kārtībā, bet zivju resursiem nodarītos zaudējumus – civiltiesiskā kārtībā;
- 129.2. atsevišķos gadījumos nav ekonomiska un finansiāli pamatota zivju resursiem nodarīto zaudējumu atlīdzības piespiedu piedziņa civiltiesiskā kārtā no pārkāpējiem, jo iestādes civilprocesa administrēšanas izdevumi nav samērīgi ar iegūstamo zaudējumu atlīdzības summu.
130. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde nav ievērojusi normatīvo aktu¹⁸⁶ prasības zivju resursu zaudējumu aprēķināšanā un nav nodrošinājusi valsts budžeta ieņēmumus vismaz Ls 5758,56 apmērā, jo:
- 130.1. neievērojot normatīvā akta¹⁸⁷ prasību, ka neatkarīgi no uzliktā administratīvā soda vai kriminālsoda vainīgais pilnībā kompensē zivju resursiem nodarīto zaudējumu, nav aprēķinājusi zaudējumus zivju resursiem vismaz Ls 4929 apmērā;
- 130.2. ir aprēķinājusi zivju resursiem nodarītos zaudējumus vismaz par Ls 829,56 mazāk nekā to nosaka normatīvie akti¹⁸⁸.
131. Tā kā normatīvais akts¹⁸⁹ nosaka, ka neatkarīgi no uzliktā administratīvā soda vai kriminālsoda vainīgais pilnībā kompensē zivju resursiem nodarīto zaudējumu, Valsts vides dienests var pieprasīt segt personām, kuras ir radījušas zaudējumus zivju resursiem revīzijā konstatētos neaprēķinātos zaudējumus zivju resursiem līdz Ls 4929 apmērā.

Ieteikumi

132. Lai samazinātu Valsts vides dienesta civilprocesa administrēšanas izdevumus un pilnveidotu spēkā esošo atlīdzināšanas kārtību par zivju resursiem nodarītajiem zaudējumiem, kā arī, ņemot vērā, ka vides aizsardzības jomu reglamentējošie normatīvie akti¹⁹⁰ nosaka konkrētas zivju resursiem nodarītā zaudējuma atlīdzināšanas taksas, Vides ministrijai ierosināt grozījumus normatīvajā aktā¹⁹¹, nodrošinot administratīvā pārkāpuma rezultātā uzliktā naudas soda piedziņas un zivju resursiem nodarītā zaudējuma atlīdzināšanas procesu apvienošanu.
133. Lai nodrošinātu normatīvā akta¹⁹² prasības izpildi, ka neatkarīgi no uzliktā administratīvā soda vai kriminālsoda vainīgais pilnībā kompensē zivju resursiem nodarīto zaudējumu, Valsts vides dienestam izvērtēt iespēju iekasēt neaprēķināto, bet radīto zaudējumu summu līdz Ls 4929 apmērā no personām, kuras ir radījušas zaudējumus zivju resursiem.
134. Lai nodrošinātu normatīvajiem aktiem¹⁹³ atbilstošu zivju resursiem nodarīto zaudējumu aprēķināšanu, Valsts vides dienestam pilnveidot iekšējo kontroli pār zaudējumu aprēķinu zivju resursiem veikšanu.

¹⁸⁶ Zvejniecības likuma 26.panta otrā daļa, MK 10.01.2006. noteikumu Nr.31 „Makšķerēšanas noteikumi” 33.punkts (spēkā līdz 31.12.2009.); MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.punkts; MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 8.15.apakšpunkts.

¹⁸⁷ Zvejniecības likuma 26.panta otrā daļa.

¹⁸⁸ MK 10.01.2006. noteikumu Nr.31 „Makšķerēšanas noteikumi” 33.punkts (spēkā līdz 31.12.2009.); MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.3.apakšpunkts.

¹⁸⁹ Zvejniecības likuma 26.panta otrā daļa.

¹⁹⁰ MK 22.12.2009. noteikumu Nr.1498 “Makšķerēšanas noteikumi” 2.pielikums; MK 02.05.2007. noteikumu Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 6.pielikums; MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 4.pielikums.

¹⁹¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 39.pants.

¹⁹² Zvejniecības likuma 26.panta otrā daļa.

¹⁹³ MK 02.05.2007. noteikumu Nr. 295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 38.punkts; MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 8.15.apakšpunkts; MK 22.12.2009. noteikumu Nr.1498 „Makšķerēšanas noteikumi” 33.punkts.

Zaudējumu atlīdzība par koku ciršanu pilsētās

Konstatējumi

135. Vides ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde vides aizsardzības nozarē, kas ietver vides aizsardzību, dabas aizsardzības, dabas resursu saglabāšanas un racionālas izmantošanas, hidrometeoroloģijas un zemes dziļu izmantošanas apakšnozares¹⁹⁴.
136. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde valsts attīstības un reģionālās attīstības plānošanas un koordinācijas jomā¹⁹⁵.
137. Normatīvais akts¹⁹⁶ nosaka, ka vietējā pašvaldība savos saistošajos noteikumos par koku ciršanu ārpus meža zemes pilsētas administratīvajā teritorijā nosaka zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu, kā arī šo zaudējumu aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību.
138. Saskaņā ar normatīvo aktu¹⁹⁷ Latvijā ir deviņas republikas pilsētas un 60 novadi, kuros ir 67 novada pilsētas.
139. Līdz 01.10.2010. saistošie noteikumi par koku ciršanu ārpus meža zemes pilsētas administratīvajā teritorijā bija apstiprināti 18 pašvaldībās¹⁹⁸ no 69 pašvaldībām, kurās ir republikas vai novada pilsētas, tādējādi 74% Latvijas pašvaldību nav apstiprināti pašvaldību saistošie noteikumi par koku ciršanu ārpus meža zemes pilsētas administratīvajā teritorijā.

Secinājums

140. Neievērojot normatīvā akta¹⁹⁹ prasības, 74% Latvijas pašvaldību nav apstiprināti pašvaldību saistošie noteikumi par koku ciršanu ārpus meža zemes pilsētas administratīvajā teritorijā, tādējādi nenodrošinot videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu par koku ciršanu.

Ieteikums

141. Lai nodrošinātu dabas aizsardzību, dabas resursu saglabāšanu un kompensētu zaudējumus par nocirstajiem kokiem pilsētu teritorijās, Vides ministrijai kā vadošajai valsts pārvaldes iestādei vides aizsardzības nozarē sadarbībā ar Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju veikt pasākumus, lai veicinātu pašvaldību saistošo noteikumu pieņemšanu par koku ciršanu pilsētas administratīvajā teritorijā.

Administratīvā atbildība

Normatīvo aktu nepilnības

Konstatējumi

142. Normatīvie akti²⁰⁰, kas nosaka kārtību, kādā fiziskas un juridiskas personas drīkst nodarboties ar rūpniecisko zveju iekšējos, teritoriālajos un ekonomiskās zonas ūdeņos, nosaka zvejā izmantojamos zvejas rīkus, lomā paturamo zivju minimālo garumu, piezvejas apjomu, ar zveju saistītos aizliegumus, zvejas aizlieguma laikus un vietas, zvejnieku pienākumus, zvejas rīku marķēšanu.

¹⁹⁴ MK 29.04.2003. noteikumu Nr.244 „Vides ministrijas nolikums” 1.punkts.

¹⁹⁵ MK 16.10.2007 noteikumu Nr.698 „Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas nolikums” 1.punkts.

¹⁹⁶ Meža likuma 8.panta otrā daļa.

¹⁹⁷ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 1. un 2.pielikums.

¹⁹⁸ Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas 28.10.2010. vēstule Nr.2.1-16e/6553.

¹⁹⁹ Meža likuma 8.panta otrā daļa.

²⁰⁰ MK 02.05.2007. noteikumi Nr. 295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos”, MK 02.05.2007. noteikumi Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos”.

143. Normatīvajā aktā²⁰¹ noteiktais minimālais naudas sods par zvejas noteikumu pārkāpšanu ir Ls 200.
144. Par tādiem pārkāpumiem kā par zvejas rīka marķējuma daļēju neatbilstību normatīvo aktu prasībām²⁰², pārkāpējam ir jāpiemēro administratīvais naudas sods, kura minimālais apmērs ir Ls 200, vai arī jāatbrīvo no administratīvās atbildības pārkāpuma maznozīmīguma dēļ²⁰³.
145. Revīzijā tika konstatēts, ka Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde par marķējuma uz tīkliem neatbilstību noteikumu prasībām bija uzlikusi administratīvo sodu – brīdinājumu²⁰⁴, kas neatbilst normatīvajam aktam²⁰⁵.
146. Normatīvais akts²⁰⁶ nosaka administratīvo sodu par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās, apstāšanās un stāvēšanas noteikumu pārkāpumiem ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, ja pārkāpuma vietā atrodas transportlīdzekļa vadītājs. Par šiem pārkāpumiem piemērotie administratīvie naudas sodi tiek ieskaitīti Valsts kases valsts pamatbudžeta kontā – *Naudas sodi par vides aizsardzības prasību regulēšanas tiesību aktu pārkāpumiem*.
147. Normatīvais akts²⁰⁷ nosaka kārtību, kādā amatpersona, kas izskata administratīvos pārkāpumus par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās, apstāšanās un stāvēšanas noteikumu pārkāpumiem ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, bez transportlīdzekļa vadītāja klātbūtnes sastāda administratīvā pārkāpuma protokolu - paziņojumu.
148. Atbilstoši normatīvajam aktam²⁰⁸ pašvaldības pilnvarotās institūcijas, kā arī Valsts vides dienests²⁰⁹ un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācija²¹⁰, kas iesaistās mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās, apstāšanās un stāvēšanas noteikumu pārkāpumu kontrolē noslēdz starpresoru vienošanos ar valsts akciju sabiedrību „Ceļu satiksmes drošības direkcija”.
149. Saskaņā ar normatīvo aktu²¹¹ mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās, apstāšanās un stāvēšanas noteikumu pārkāpumu rezultātā piemērotais naudas sods tiek ieskaitīts tās pašvaldības budžeta ieņēmumu kontā, kurā ir noticis pārkāpums.

²⁰¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta otrā daļa.

²⁰² MK 02.05.2007. noteikumu Nr. 295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” 34.punkts, MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 14.punkts.

²⁰³ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.panta pirmā daļa.

²⁰⁴ 22.06.2010. lēmums Nr.11T/007938.

²⁰⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta otrā daļa.

²⁰⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 57.³ pants.

²⁰⁷ MK 28.08.2007. noteikumi Nr.568 „Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols-paziņojums par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā”.

²⁰⁸ MK 28.08.2007. noteikumu Nr.568 „Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols-paziņojums par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā” 12.punkts.

²⁰⁹ 11.03.2008. sadarbības līgums starp valsts akciju sabiedrību „Ceļu satiksmes drošības direkcija” un Valsts vides dienestu.

²¹⁰ 05.01.2010. sadarbības līgums starp valsts akciju sabiedrību „Ceļu satiksmes drošības direkcija” un Dabas aizsardzības pārvaldi.

²¹¹ MK 28.08.2007. noteikumu Nr.568 „Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols-paziņojums par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā” 9.punkts.

150.Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam:

150.1.Valsts vides dienests ir uzlicis administratīvos naudas sodus Ls 3160 apmērā, no kura pārkāpēji ir iemaksājuši pašvaldību budžetos Ls 2355;

150.2.Dabas aizsardzības pārvalde ir uzlikusi administratīvos naudas sodus Ls 1030 apmērā, no kura pārkāpēji ir iemaksājuši pašvaldību budžetos Ls 890.

Secinājumi

151.Normatīvajā aktā²¹² nenodalot piemērojamos sodus par tādiem būtiskiem pārkāpumiem kā neatļautu zveja, no nenozīmīgākiem pārkāpumiem, kā, piemēram, par marķējuma uz tīkliem neatbilstību noteikumu prasībām, tiek radīta situācija, kad par nenozīmīgiem pārkāpumiem tiek piemērots neatbilstoši liels sods vai sods netiek piemērots vispār.

152.No valsts budžeta finansēto valsts iestāžu – Valsts vides dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes veikto mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās, apstāšanās un stāvēšanas noteikumu pārkāpumu krasta kāpu aizsargjoslās, pludmalēs vai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās kontroļu rezultātā piemērotie naudas sodi:

152.1.gadījumos, ja pārkāpuma vietā atrodas transportlīdzekļa vadītājs, tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā;

152.2.gadījumos, ja pārkāpuma vietā neatrodas transportlīdzekļa vadītājs, tika ieskaitīti nevis budžetā, no kuras tiek finansēta pārkāpumu kontrole, bet pašvaldību budžetos, ar normatīvo aktu²¹³ radot atšķirīgu pieeju sodu iekasēšanā par vienādiem pārkāpumiem un tādējādi laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam palielinot pašvaldību ieņēmumus par Ls 3245.

Ieteikumi

153.Lai veicinātu administratīvo sodu samērīgu piemērošanu, Vides ministrijai ierosināt grozījumus normatīvajā aktā²¹⁴, nodalot piemērojamos soda apmērus par zvejas noteikumu pārkāpumiem un neatļautu zveju.

154.Vides ministrijai ierosināt grozījumus normatīvajā aktā²¹⁵, paredzot Valsts vides dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes piemēroto naudas sodu ieskaitīšanu tajā budžetā (valsts vai pašvaldību budžetos), no kura tiek finansēti kontroles pasākumi.

Administratīvā soda piemērošana

Konstatējumi

155.Veicot Sodu reģistra datu analīzi pret normatīvajā aktā²¹⁶ noteikto minimālo sodu apmēru, konstatēts, ka:

155.1.Valsts vides dienests 42 gadījumos ir piemērojis mazāku administratīvo naudas sodu nekā noteikts normatīvajā aktā²¹⁷, tādējādi kopumā nepiemērojot sodu vismaz Ls 2650 apmērā;

²¹² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta otrā daļa.

²¹³ MK 28.08.2007. noteikumu Nr.568 „Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols–paziņojums par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā” 9.punkts.

²¹⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta otrā daļa.

²¹⁵ MK 28.08.2007. noteikumi Nr.568 „Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols–paziņojums par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā”.

²¹⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²¹⁷ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

- 155.2. Dabas aizsardzības pārvalde sešos gadījumos ir piemērojusi mazāku administratīvo naudas sodu nekā noteikts normatīvajā aktā²¹⁸, tādējādi kopumā nepiemērojot sodu vismaz Ls 280 apmērā.
156. Veicot Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra datu analīzi pret normatīvajā aktā²¹⁹ noteikto minimālo sodu apmēru, konstatēts, ka 2009.gadā par transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu deviņos gadījumos iestādes ir piemērojušas mazāku administratīvo naudas sodu nekā noteikts normatīvajā aktā²²⁰, kopumā nepiemērojot sodu vismaz Ls 255 apmērā, t.sk. Valsts vides dienests – četros gadījumos un Dabas aizsardzības pārvalde – piecos gadījumos.

Secinājums

157. Piemērojot par pārkāpumiem mazākus administratīvos naudas sodus nekā normatīvajā aktā²²¹ noteikts minimālais naudas soda apmērs, Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde nav nodrošinājušas ieņēmumu aprēķināšanu valsts budžetā vismaz Ls 3185 apmērā.

Ieteikums

158. Lai nodrošinātu administratīvo sodu piemērošanas atbilstību normatīvā akta²²² prasībām, Valsts vides dienestam un Dabas aizsardzības pārvaldei pilnveidot iekšējo kontroli par piemērotajiem administratīvajiem sodiem, tādējādi nodrošinot atbilstošu ieņēmumu aprēķināšanu valsts budžetā.

Makšķerēšanas un zvejas noteikumu pārkāpumi

Konstatējumi

159. Saskaņā ar normatīvo aktu²²³ Valsts vides dienesta inspektoru lēmumus, kas saistīti ar vides valsts kontroli, var apstrīdēt Valsts vides dienesta ģenerāldirektoram.
160. Normatīvais akts²²⁴ nosaka, ka par makšķerēšanas noteikumu vai licencētās makšķerēšanas noteikumu pārkāpšanu - uzliek naudas sodu no divdesmit līdz piecsimt latiem, konfiscējot pārkāpuma izdarīšanas rīkus un pārkāpuma priekšmetus, tai skaitā pārkāpuma rezultātā iegūtās zivis, kā arī peldošos līdzekļus ar aprīkojumu vai bez konfiskācijas.
161. Revīzijā tika konstatēts, ka Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde divos gadījumos par makšķerēšanu bez makšķerēšanas kartes piemēroja administratīvo sodu Ls 40²²⁵ apmērā. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes lēmumi tika apstrīdēti Valsts vides dienesta ģenerāldirektoram, kurš, izskatot apstrīdēšanas iesniegumu, konstatēja, ka pārkāpējiem ir derīga makšķerēšanas karte, kas nebija līdzī pārkāpuma izdarīšanas brīdī un:
- 161.1. vienā gadījumā²²⁶ tika atcelts Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes lēmums un atzīts, ka pārkāpējs ir izdarījis maznozīmīgu pārkāpumu un izteikts aizrādījums, kas nav administratīvais sods;
- 161.2. otrā gadījumā tika pieņemts lēmums²²⁷ atstāt spēkā Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes lēmumu, vienlaikus grozot soda mēru, nosakot naudas sodu Ls 20;

²¹⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²¹⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 57.³panta pirmā daļa.

²²⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 57.³panta pirmā daļa (redakcija spēkā līdz 06.08.2008.).

²²¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²²² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²²³ Vides aizsardzības likuma 20.panta trešā daļa.

²²⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta pirmā daļa.

²²⁵ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 06.07.2009. lēmums Nr.11P/009164 un 08.02.2010. lēmums Nr.11P/010109.

²²⁶ Valsts vides dienesta 28.07.2009. lēmums Nr.G01/61P.

- 161.3.abos gadījumos no lietas materiāliem revidenti nekonstatēja atšķirīgus lietas apstākļus.
- 162.Valsts vides dienestā nav izstrādāta administratīvo sodu piemērošanas kārtība, kas noteiktu normatīvajā aktā²²⁸ noteikto administratīvo sodu apmēru piemērošanu atkarībā no izdarītā pārkāpuma rakstura.

Secinājums

- 163.Valsts vides dienesta ģenerāldirektoram samazinot Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes piemērotos administratīvos naudas sodus, kas atbilst normatīvajā aktā²²⁹ noteiktajam soda apmēram, Valsts vides dienestā netiek ievērota konsekvence administratīvā soda piemērošanā par vienāda veida pārkāpumiem.

Ieteikums

- 164.Lai nodrošinātu vienotu pieeju administratīvo sodu piemērošanā, Valsts vides dienestam izstrādāt kārtību normatīvajā aktā²³⁰ noteikto normu piemērošanai par maksšķerēšanas un zvejas noteikumu pārkāpumiem, nosakot soda apmēra gradāciju pārkāpuma veidiem.

Zvejas rīku izņemšana un konfiskācija

Rīcība ar izņemto mantu

Konstatējumi

- 165.Normatīvajā aktā²³¹ noteikts, ka lēmumā par administratīvā soda uzlikšanu vai lietvedības izbeigšanu jānosaka, kas darāms ar pārkāpuma izdarīšanas rīkiem vai citiem izņemtajiem priekšmetiem un dokumentiem.
- 166.Normatīvajā aktā²³² noteikts, ja izņemtās mantas nav konfiscējamas, taču ir realizētas vai iznīcinātas, institūcija, kura izņemtās mantas realizējusi vai iznīcinājusi, īpašniekam par tām atlīdzina ar tās pašas sugas un kvalitātes mantām vai arī samaksā vērtību, kāda realizētajām vai iznīcinātajām mantām būtu bijusi atlīdzināšanas brīdī.
- 167.Revīzijā tika konstatēts, ka Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Liepājas sektors lēmumos administratīvā pārkāpuma lietās norāda, kuri no izņemtajiem priekšmetiem tiek konfiscēti, bet nenorāda, kāda ir Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes rīcība ar tiem izņemtajiem priekšmetiem, kas netiek konfiscēti²³³.
- 168.Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldē ar iekšējo tiesību aktu²³⁴ ir apstiprināts *Izņemšanas protokola* veidlapas paraugs, kurā ir jānorāda informācija par turpmāko rīcību ar izņemto zvejas rīku, norādot, vai tas ir iznīcināts, atdots īpašniekam, ko apliecina īpašnieka paraksts, vai konfiscēts, norādot lēmuma administratīvā pārkāpuma lietā numuru.
- 169.Izlases veidā pārbaudot Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu sektoru rīcību ar izņemtajiem maksšķerēšanas un zvejas rīkiem, tika konstatēts, ka Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes sektori rīkojas dažādi, atdodot izņemtus maksšķerēšanas un zvejas rīkus to īpašniekam, piemēram:

²²⁷ Valsts vides dienesta 26.03.2010. lēmums Nr.G01/22P.

²²⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²²⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta pirmā daļa.

²³⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²³¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 274.¹.panta pirmā daļa.

²³² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 274.¹.panta otrā daļa.

²³³ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Rīgas sektora 25.08.2008. lēmums Nr.11R/006694; 14.12.2009. lēmums Nr.11R/007970; Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Jelgavas sektora 06.10.2008. lēmums Nr.11P/AE006532; Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Liepājas sektora 23.04.2008. lēmums Nr.127/004944; Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Liepājas sektora 30.04.2008. lēmums Nr.127/005953; 23.04.2008. lēmums Nr.127/005825.

²³⁴ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 21.04.2009. rīkojums Nr.17.

- 169.1. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Jelgavas un Rīgas sektors lēmumā administratīvā pārkāpuma lietā norāda, ka izņemtie pārkāpuma priekšmeti tiek atdoti to īpašniekam, bet tajos gadījumos, kad pārkāpējs nav personīgi saņēmis lēmumu, to apliecinot ar parakstu, netiek iegūts apliecinājums, ka izņemtais pārkāpuma priekšmets ir atdots tā īpašniekam²³⁵;
- 169.2. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Liepājas sektors par izņemto pārkāpuma priekšmetu atdošanu to īpašniekam izdara atzīmi *Izņemšanas protokolā*, ko īpašnieks apliecina ar parakstu.

Secinājumi

170. Lēmumos administratīvā pārkāpuma lietās nenosakot rīcību ar izņemtajiem, bet nekofiscētajiem pārkāpuma izdarīšanas rīkiem, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Liepājas sektors nav ievērojis normatīvā akta²³⁶ prasības.
171. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldei atdodot īpašniekiem izņemtos pārkāpuma rīkus un citus priekšmetus un par to negūstot apliecinājumu, pastāv iespēja, ka persona var vērst prasību par izņemtās mantas vērtības kompensāciju arī tajos gadījumos, ka izņemtā manta ir atdota tās īpašniekam.

Ieteikums

172. Valsts vides dienestam pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, nodrošinot, ka:
- 172.1. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes sektori ievēro normatīvā akta²³⁷ prasības un lēmumos administratīvā pārkāpuma lietā norāda, kas darāms ar pārkāpuma izdarīšanas rīkiem un citiem izņemtajiem priekšmetiem;
- 172.2. Īpašnieks apliecina izņemto pārkāpuma rīku saņemšanu, lai nepieļautu situāciju, ka persona vērstas ar prasību par izņemtās mantas vērtības kompensāciju gadījumos, kad izņemtā manta ir atdota tās īpašniekam.

Zvejas rīku un zivju konfiskācija

Konstatējumi

173. Normatīvais akts²³⁸ nosaka, ka par maksšķerēšanas un zvejas noteikumu pārkāpšanu tiek uzlikts naudas sods, konfiscējot pārkāpuma izdarīšanas rīkus un pārkāpuma priekšmetus, tai skaitā pārkāpuma rezultātā iegūtās zivis, kā arī peldošos līdzekļus ar aprīkojumu vai bez konfiskācijas.
174. Normatīvais akts²³⁹ nosaka, ka Latvijas zvejnieku pienākums ir reģistrēt zvejas datus zvejas žurnālos, norādot nozvejoto zivju sugu, skaitu vai svaru.
175. Pārbaudot izlasē iekļautos zvejas pārkāpumus, par kuriem Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Jūras kontroles sektori ir piemērojuši administratīvos naudas sodus, tika konstatēti vairāki gadījumi, kad zvejas žurnālā sniegta nepareiza informācija par nozvejoto zivju apjomu:
- 175.1. 25.03.2010. juridiskai personai piemērots administratīvais sods Ls 1500 apmērā²⁴⁰ par zvejas žurnālā nenorādīto nozveju - 8525 kg mencu;

²³⁵ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 25.02.2008. lēmums Nr.11P/AE005652.

²³⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 274.¹pants.

²³⁷ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 274.¹pants.

²³⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta pirmā un otrā daļa.

²³⁹ MK 02.05.2007. noteikumu Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” 8.3.apakšpunkts, 1.pielikums.

²⁴⁰ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 25.03.2010. lēmums Nr.12A/010124.

- 175.2. 14.05.2009. juridiskai personai piemērots administratīvais sods Ls 2000 apmērā²⁴¹ par to, ka zvejas žurnālā uzrādīta nozveja par 1462 kg mencu mazāk kā faktiski nozvejots;
- 175.3. 22.09.2008. juridiskai personai piemērots administratīvais sods Ls 900 apmērā²⁴² par to, ka zvejas žurnālā uzrādīta nozveja par 107 kg mencu mazāk kā faktiski nozvejots;
- 175.4. 31.10.2008. juridiskai personai piemērots administratīvais sods Ls 200 apmērā²⁴³ par to, ka zvejas žurnālā uzrādīta nozveja par 51 kg mencu mazāk kā faktiski nozvejots.
176. Iepriekšminētajos gadījumos juridiskām personām ir piemērots administratīvais naudas sods, bet zvejas noteikumu pārkāpumu rezultātā iegūtās zivis ir atstātas pārkāpējam.
177. Mencu cena Latvijas tirgū 2009. gada pirmajā pusgadā bija EUR 871,6 par tonnu²⁴⁴.
178. Par nepareizu informācijas norādīšanu zvejas žurnālā, nenorādot nozvejtās mencas 8525 kg apjomā, tika piemērots administratīvais sods Ls 1500 un zivis atstātas pārkāpējam. Pārkāpēja ienākumi realizējot, pārkāpjot zvejas noteikumus iegūtās - 8525 kg zivis, sasniegtu apmēram EUR 7430 jeb Ls 5201 (rēķinot pēc mencu cenas Latvijas tirgū 2009. gada pirmajā pusgadā), kas 3,5 reizes pārsniedz piemērotā administratīvā soda apmēru.
179. Laika posmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 30. jūnijam par zvejas un makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde ir konfiscējusi 36 kg zivju.
180. Normatīvais akts²⁴⁵ nosaka, ka izņemtās mantas un dokumentus līdz brīdim, kad stājās spēkā lēmums administratīvā pārkāpums lietā, institūcijas (amatpersonas), kurām ir tiesības izņemt mantu un dokumentus, nodod glabāšanā Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.
181. Normatīvais akts²⁴⁶ nosaka, ka atbildīgā institūcija (amatpersona) pēc lēmuma pieņemšanas par izņemtās mantas nodošanu realizācijai vai iznīcināšanai nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darbdienu laikā par to rakstiski un, ja iespējams, arī elektroniski paziņo Nodrošinājuma valsts aģentūrai (turpmāk – Aģentūra).
182. Aģentūra pēc dokumentu saņemšanas nodrošina izņemtās mantas pieņemšanu no atbildīgās institūcijas (amatpersonas) un tās glabāšanu līdz realizācijai vai iznīcināšanai²⁴⁷.
183. Valsts vides dienests norāda²⁴⁸, ka praktiski zivju izņemšana un konfiskācija netiek pielietota, jo:
- 183.1. Valsts vides dienests nevar nodrošināt zivju transportēšanu uz Aģentūru, bet Aģentūra nav gatava palīdzēt zivju transportēšanā no izņemšanas vietas līdz savām noliktavām, norādot uz finanšu līdzekļu trūkumu;

²⁴¹ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 14.05.2009. lēmums Nr.12G/007531.

²⁴² Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 22.09.2008. lēmums Nr.12G/005865.

²⁴³ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 31.10.2008. lēmums Nr.12G/005875.

²⁴⁴ Zemkopības ministrijas sagatavots dokuments Pozīcija Nr.1 Priekšlikums Padomes regulai, ar ko nosaka vadošās cenas atsevišķiem zvejas produktiem 2010. gadam, http://www.zm.gov.lv/doc_upl/2009_10_27_SantaJansone_cenas.pdf.

²⁴⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 257.pants.

²⁴⁶ MK 11.07.2006. noteikumu Nr.580 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem” 18.1.apakšpunkts.

²⁴⁷ MK 11.07.2006. noteikumu Nr.580 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem” 19.1.apakšpunkts.

²⁴⁸ Valsts vides dienesta 18.10.2010. vēstule Nr.2-01/1500.

- 183.2. svaigas zivis ātri bojājas, bet Aģentūrai ir nepieciešams laiks, lai sagatavotos zivju pieņemšanai;
- 183.3. izņemot vienu vai dažas zivis, zivju nodošana Aģentūrai nav ekonomiski pamatota, jo nodošanai izlietotie resursi pārsniedz zivju vērtību.
184. Aģentūra norāda²⁴⁹, ka to šobrīd nav lietderīgi iesaistīt kā papildus institūciju izņemto zivju realizācijai vai iznīcināšanai, jo tas ir laikietilpīgs un neefektīvs process, kā rezultātā paredzamie ieņēmumi bieži pārsniedz izdevumus un aģentūra ne vienmēr var nodrošināt produktu atbilstošu saglabāšanu.
185. Normatīvais akts²⁵⁰ paredz, ka Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā zveju un makšķerēšanu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu gadījumos tiek izņemtas un konfiscētas zivis. Lai risinātu problēmas ar zivju izņemšanu, Valsts vides dienests ir iesniedzis Vides ministrijai Ministru kabineta noteikumu projektu „Kārtība, kādā administratīvo pārkāpumu lietās piemēro nelikumīgi iegūto zivju konfiskāciju”, paredzot, ka Valsts vides dienests var pieņemt lēmumu par zivju vērtības konfiskāciju un tās ieskaitīšanu valsts budžetā²⁵¹.
186. Normatīvais akts²⁵² nosaka, ka pēc tam, kad stājies spēkā iestādes lēmums vai tiesas spriedums par attiecīgās mantas konfiscēšanu, atzīšanu par bezīpašnieka vai bezmantinieka, atbildīgā iestāde valstij piekritīgo mantu kopā ar dokumentu, kas apliecina mantas izņemšanu, un apliecinātu attiecīgā lēmuma vai sprieduma kopiju nodod Valsts ieņēmumu dienestam pēc mantas atrašanās vietas.
187. Revīzijā tika konstatēts, ka:
- 187.1. Dabas aizsardzības pārvalde un Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Jelgavas sektors un Rīgas sektors nodod Valsts ieņēmumu dienestam konfiscētos zvejas rīkus un priekšmetus;
- 187.2. Dabas aizsardzības pārvalde un Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Liepājas sektors konfiscētos zvejas rīkus un priekšmetus iznīcina, sadedzinot un sagriežot;
- 187.3. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Rēzeknes sektors no 2008.gada konfiscētos zvejas rīkus un priekšmetus glabā savās telpās. Rēzeknes sektorā konfiscētie zvejas rīki un priekšmeti nav nodoti Valsts ieņēmumu dienestam, jo Valsts ieņēmumu dienesta Latgales nodokļu un muitas administrācija atrodas Daugavpilī.

Secinājumi

188. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde soda mēru – konfiskāciju – piemēro tikai zvejas un makšķerēšanas pārkāpuma izdarīšanas rīkiem, bet nepiemēro zvejas noteikumu pārkāpumu rezultātā iegūto zivju konfiskāciju, radot situāciju, ka pārkāpējam piemērotais administratīvais sods ir līdz pat 3,5 reizēm mazāks nekā pārkāpēja ienākumi no zivju realizēšanas, kas iegūtas, neievērojot zvejas noteikumus.

²⁴⁹ Nodrošinājuma valsts aģentūras 20.10.2010. vēstule Nr.17/13-9015.

²⁵⁰ Zvejniecības likuma 19.panta septītā daļa (redakcijā, kas spēkā no 20.07.2010.).

²⁵¹ Valsts vides dienesta 18.10.2010. vēstule Nr.2-01/1500.

²⁵² MK 25.04.2006. noteikumu Nr.315 „Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā” 4.2.apakšpunkts.

189. Valsts vides dienests zivju izņemšanu un konfiskāciju praktiski nepiemēro, jo normatīvajā aktā²⁵³ noteiktā procedūra nav piemērota, lai īstenotu ātri bojājošos priekšmetu izņemšanu un konfiskāciju.
190. Dabas aizsardzības pārvalde un Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes Iekšējo ūdeņu Rēzeknes un Liepājas sektors, konfiscējot zvejas un makšķerēšanas rīkus, neievēro normatīvā akta prasības²⁵⁴, ka pēc lēmuma administratīvā pārkāpuma lietā, kurā kā soda mērs ir piemērota mantas konfiskācija, spēkā stāšanās valstij piekritīgā manta jānodod Valsts ieņēmumu dienestam.

Ieteikumi

191. Lai novērstu situāciju, kad pārkāpēja ienākumi no nelikumīgi iegūto zivju realizācijas ir lielāki par piemēroto naudas sodu un nodrošinātu, ka soda veids – zivju konfiskācija – tiek piemērots praksē, Vides ministrijai izstrādāt un virzīt uz Ministru kabinetu ārējā tiesību akta projektu, kas pilnvarotu Valsts vides dienestu pieņemt lēmumus par zivju vērtības konfiskāciju un tās ieskaitīšanu valsts budžetā.
192. Valsts vides dienestam pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, lai nodrošinātu, ka Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde ievēro normatīvā akta prasības²⁵⁵ un pēc lēmuma administratīvā pārkāpuma lietā, kurā kā soda mērs ir piemērota mantas konfiskācija, spēkā stāšanās valstij piekritīgo mantu nodod Valsts ieņēmumu dienestam.

Datu ievade Sodu reģistrā un atkārtotu pārkāpumu pārbaude

Konstatējumi

193. Normatīvais akts²⁵⁶ nosaka, ka piecu darbdienu laikā pēc attiecīgā pārkāpuma konstatēšanas institūcija, kuras amatpersona uzlikusi naudas sodu, ievada transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā informāciju par pārkāpumu.
194. Normatīvais akts²⁵⁷ nosaka, ka valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības, kuras var uzlikt administratīvos sodus, uzskaita izmantotās administratīvā pārkāpuma protokola veidlapas un naudas soda kvīts veidlapas.
195. Dabas aizsardzības pārvalde un Valsts vides dienests (izņemot tā struktūrvienību – Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldi²⁵⁸) neuzskaita izmantotās administratīvā pārkāpuma protokola veidlapas un naudas soda kvīts veidlapas.
196. Normatīvais akts²⁵⁹ nosaka, ka:

²⁵³ MK 11.07.2006. noteikumi Nr.580 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem”.

²⁵⁴ MK 25.04.2006. noteikumu Nr.315 „Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā” 4.2.apakšpunkts.

²⁵⁵ MK 25.04.2006. noteikumu Nr.315 „Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā” 4.2.apakšpunkts.

²⁵⁶ MK 28.08.2007. noteikumu Nr.568 „Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols– paziņojums par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā” 11.punkts.

²⁵⁷ MK 28.06.2005. noteikumu Nr.484 „Administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu un naudas soda kvīts veidlapu izgatavošanas un izmantošanas kārtība” 23.punkts.

²⁵⁸ Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes 03.02.2010. rīkojums Nr.5 „Par stingrās uzskaites dokumentu apriti Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldē”.

²⁵⁹ MK 22.08.2006. noteikumi Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodu reģistrā iekļautās ziņas”.

- 196.1. ziņas Sodu reģistrā iekļauj, pamatojoties uz iestādes paziņojumiem, kas tiek aizpildīti saskaņā ar normatīvajā aktā²⁶⁰ apstiprinātām veidlapām, vai ziņas tiek sniegtas tiešsaistes datu pārraides vai automatizētajā datu apmaiņas režīmā²⁶¹;
- 196.2. ziņas Soda reģistrā tiešsaistes režīmā ievada nākamajā darb dienā, iestāžu paziņojumus un tiesu nolēmumus reģistram nosūta triju darb dienu laikā pēc normatīvajā aktā²⁶² norādīto procesuālo darbību veikšanas un reģistrācijas fakta vai nolēmuma stāšanās likumīgā spēkā²⁶³.
197. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde ir noslēgušas līgumus²⁶⁴ ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru par datu ievadi Soda reģistrā tiešsaistes režīmā.
198. No revīzijas izlasē iekļautajām Valsts vides dienesta struktūrvienībām Ventspils reģionālajai vides pārvaldei nav nodrošināta pieeja Soda reģistra datiem tiešsaistes režīmā.
199. Salīdzinot Sodu reģistrā un Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā ievadītos datus par laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam uzlikto soda naudu skaitu ar iestāžu atskaitēm, konstatēts, ka nav ievadīti 1209 administratīvā pārkāpuma protokoli un soda kvītis (skat. 1.tabulu).

1.tabula

Uzlikto soda naudu skaita (01.01.2008. – 30.06.2010.) salīdzinājums ar Sodu reģistrā un Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā ievadītajiem datiem

Iestāde	Uzlikto soda naudu skaits			Uzlikto soda naudu skaits – pēc iestāžu atskaitēm	Starpība (nav ievadīti protokoli un soda kvītis)
	Sodu reģistra dati ²⁶⁵	Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra dati ²⁶⁶	KOPĀ		
Dabas aizsardzības pārvalde	159	26	185	217	32
Valsts vides dienests	5964	87	6051	7228	1177
<i>t.sk. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde</i>	3966	-	3966	4854	888
kopā	6123	113	6236	7445	1209

200. Revīzijā tika konstatēts, ka Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde ziņas Sodu reģistram sniedz rakstveidā divus līdz četrus mēnešus pēc lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā spēkā stāšanās²⁶⁷.
201. Normatīvais akts²⁶⁸ nosaka, ka atbildību par administratīvo pārkāpumu pastiprina apstākļi, ja gada laikā atkārtoti izdarīts līdzīgs pārkāpums, par kuru persona jau administratīvi sodīta.

²⁶⁰ MK 22.08.2006. noteikumi Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodu reģistrā iekļautās ziņas”.

²⁶¹ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodu reģistrā iekļautās ziņas” 2.punkts.

²⁶² MK 22.08.2006. noteikumi Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodu reģistrā iekļautās ziņas”.

²⁶³ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodu reģistrā iekļautās ziņas” 7.punkts.

²⁶⁴ Valsts vides dienesta un Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Informācijas centra 07.02.2006. Starpresoru vienošanās par informācijas apmaiņu Nr.STV-05-3; Dabas aizsardzības pārvaldes un Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Informācijas centra 18.03.2008. līgums Nr.SV-2008/13.

²⁶⁵ Uz 28.07.2010.

²⁶⁶ Uz 13.09.2010.

²⁶⁷ Ventspils reģionālās vides pārvaldes 07.03.2008. lēmums Nr.GO9/06 nosūtīts 23.05.2008.; 09.07.2009. lēmums Nr.GO9/11 nosūtīts 13.11.2009.; 10.08.2009. lēmums Nr.GO9/15 nosūtīts 13.11.2009.

202. Normatīvā akta²⁶⁹ trīs pantos²⁷⁰, kas paredz administratīvos sodus par vides pārkāpumiem un par kuriem sodus var piemērot Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde, ir noteikts lielāks minimālā un maksimālā naudas soda apmērs, ja pārkāpums par tādiem pašiem pārkāpumiem izdarīts atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda piemērošanas.
203. Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde un Dabas aizsardzības pārvalde pirms lēmumu pieņemšanas par administratīvā soda piemērošanu nepārbauda Sodū reģistrā, vai persona par līdzīgu pārkāpumu gada laikā nav jau sodīta.

Secinājumi

204. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde nav nodrošinājušas iespēju izvērtēt pārkāpuma pastipriņošos apstākļus un piemērot atbilstošu naudas sodu gadījumos, ja pārkāpums izdarīts atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda piemērošanas, jo:
- 204.1. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde Sodū reģistrā un Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā nav ievadījušas 1209 administratīvā pārkāpuma protokolus un soda kvītis;
- 204.2. Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde ziņās Sodū reģistram sniedz divus līdz četrus mēnešus pēc lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā spēkā stāšanās, neievērojot normatīvā aktā²⁷¹ noteiktās prasības, ka iestādes paziņojumus Sodū reģistram nosūta triju darbdienu laikā pēc procesuālo darbību veikšanas un reģistrācijas fakta vai nolēmuma stāšanās likumīgā spēkā.
205. Dabas aizsardzības pārvalde un Valsts vides dienests (izņemot tā struktūrvienību – Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldi) neuzskaita izmantotās administratīvā pārkāpuma protokola veidlapas un naudas soda kvītis veidlapas, tādējādi neievērojot normatīvā akta²⁷² prasības.
206. Nepārbaudot Sodū reģistrā, vai administratīvo pārkāpumu izdarījusī persona par līdzīgu pārkāpumu gada laikā nav jau sodīta, Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde un Dabas aizsardzības pārvalde neizvērtē visus vainu pastipriņošos apstākļus, kā rezultātā pārkāpējam var tikt piemērots mazāks soda apmērs.

Ieteikumi

207. Lai nodrošinātu atbilstošu administratīvo sodu uzlikšanu, ja persona pārkāpumu izdarījusi atkārtoti gada laikā, un nodrošinātu ieņēmumu iekasēšanu valsts budžetā:
- 207.1. Valsts vides dienestam un Dabas aizsardzības pārvaldei pilnveidot iekšējo kontroli pār datu ievadīšanu Soda reģistrā, nodrošinot normatīvā akta²⁷³ prasību ievērošanu;
- 207.2. Dabas aizsardzības pārvaldei pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, kas nodrošinātu Sodū reģistra datu izmantošanu, lai pirms administratīvā soda piemērošanas gūtu pārliecību par personas veiktajiem pārkāpumiem gada laikā;
- 207.3. Valsts vides dienestam nodrošināt Ventspils reģionālajai vides pārvaldei tiešsaistes piekļuvi Sodū reģistra datiem, lai tā pirms administratīvā soda piemērošanas gūtu pārliecību par personas veiktajiem pārkāpumiem gada laikā.

²⁶⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 34.panta pirmās daļas 2.punkts.

²⁶⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²⁷⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 51.².panta otrā daļa, 57.³.panta otrā daļa, 59.panta otrā daļa.

²⁷¹ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodū reģistrā iekļautās ziņas” 7.punkts.

²⁷² MK 28.06.2005. noteikumu Nr.484 „Administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu un naudas soda kvītis veidlapu izgatavošanas un izmantošanas kārtība” 23.punkts.

²⁷³ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodū reģistrā iekļautās ziņas” 7.punkts.

208. Dabas aizsardzības pārvaldei un Valsts vides dienestam (izņemot tā struktūrvienību – Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldi, kura jau veic uzskaiti) veikt izmantoto administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu un naudas soda kvīts veidlapu uzskaiti, lai ievērotu normatīvā akta²⁷⁴ prasības.

Kriminālbildība

Konstatējumi

209. Normatīvais akts²⁷⁵ nosaka, ka administratīvā atbildība par normatīvajā aktā²⁷⁶ norādītajiem pārkāpumiem iestājas, ja par šiem pārkāpumiem pēc to rakstura saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem nav paredzēta kriminālbildība.

210. Normatīvais akts²⁷⁷ nosaka kriminālbildību par patvaļīgu koku vai citu stādījumu ciršanu, iznīcināšanu vai bojāšanu valsts īpaši aizsargājamā dabas teritorijā vai objektā, parkā, dendroloģiskajā objektā, zemes vai ūdeņu aizsargjoslā, pilsētu zaļajā zonā vai citās aizsardzības joslās vai zonās.

211. Par pārkāpumiem ūdeņu aizsargjoslās Valsts vides dienesta:

211.1. Rēzeknes reģionālā vides pārvalde lēmumā²⁷⁸ administratīvā pārkāpuma lietā ir sodījusi personu par aptuveni 70 dažāda diametra augošu koku ciršanu ezera aizsargjoslā bez saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi;

211.2. Liepājas reģionālā vides pārvalde lēmumā²⁷⁹ administratīvā pārkāpuma lietā ir sodījusi personu par aptuveni 20 koku ciršanu dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā Ventas upes aizsargjoslā, kas nebija saskaņota ar pašvaldību;

211.3. Liepājas reģionālā vides pārvalde lēmumā²⁸⁰ administratīvā pārkāpuma lietā ir sodījusi personu par to, ka tā upes aizsargjoslā ir nocirtusi kokus bez saskaņošanas;

211.4. Valmieras reģionālā vides pārvalde lēmumā²⁸¹ administratīvā pārkāpuma lietā ir sodījusi personu par to, ka tā ezera aizsargjoslā ir nocirtusi kokus bez saskaņošanas, lai gan Valsts policija par to pašu lietu 04.03.2008. bija uzsākusi krimināllietu²⁸²;

211.5. Lielrīgas reģionālā vides pārvalde pārbaudes aktā²⁸³ ir konstatējusi, ka dabas lieguma teritorijā „Jaunciems” notiek koku zāģēšana, vienlaicīgi 30 nocirstie koki atrodas Ķīšezerā aizsargjoslā. Pārbaudē iegūtā informācija tika nosūtīta²⁸⁴ Valsts policijai krimināllietas ierosināšanai.

212. Normatīvais akts²⁸⁵ nosaka, ka kriminālbildība par patvaļīgu zivju ķeršanu vai citādu ūdensdzīvnieku iegūšanu iestājas, ja tā izdarīta valsts īpaši aizsargājamā dabas teritorijā vai objektā.

213. Dabas aizsardzības pārvalde laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam par maksšķerēšanas un zvejas noteikumu pārkāpumiem īpaši aizsargājamā

²⁷⁴ MK 28.06.2005. noteikumu Nr.484 „Administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu un naudas soda kvīts veidlapu izgatavošanas un izmantošanas kārtība” 23.punkts.

²⁷⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

²⁷⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²⁷⁷ Krimināllikuma 109.panta otrā daļa.

²⁷⁸ 18.06.2008. Nr.G07/004/15-2008.

²⁷⁹ 05.10.2009. Nr.G05/005284.

²⁸⁰ 07.04.2008. Nr.G05/005481.

²⁸¹ 23.04.2008. Nr.G08-D16.

²⁸² Krimināllieta Nr.11280017408

²⁸³ Pārbaudes akts Nr.59-139/2008.

²⁸⁴ Lielrīgas RVP 28.04.2008. vēstule Nr.6-4/2260 Valsts policijai.

²⁸⁵ Krimināllikuma 110.panta otrā daļa.

dabas teritorijā, ir piemērojuši administratīvo sodu 52 gadījumos, nenesūtot materiālus Valsts policijai krimināllietu ierosināšanai.

214. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde no revīzijas izlasē iekļautajiem 144 zvejas un makšķerēšanas pārkāpumiem administratīvo sodu par zvejas un makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir piemērojuši sešos gadījumos.
215. Valsts vides dienestā un Dabas aizsardzības pārvaldē nav izstrādāta iekšējā kārtība tipveida gadījumiem, kad ir konstatēti pārkāpumi ar noziedzīgu nodarījumu pazīmēm un materiāli būtu jānodod krimināllietu ierosināšanai Valsts policijai.
216. Normatīvais akts²⁸⁶ nosaka, ka nodarboties ar makšķerēšanu Latvijas Republikas ūdeņos var fiziskas personas, kurām makšķerēšanas laikā klāt ir makšķerēšanas karte.
217. Izlases veidā pārbaudot sagatavotos pārbaudes aktus un piemērotos administratīvos sodus par makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, tika konstatēts, ka:
- 217.1. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde par makšķerēšanu bez makšķerēšanas kartes piemēro administratīvo sodu no Ls 20 līdz Ls 40;
- 217.2. Dabas aizsardzības pārvalde par makšķerēšanu bez makšķerēšanas kartes piemēro administratīvo sodu no Ls 20 līdz Ls 30 vai izsaka mutvārdu aizradījumus, kas nav administratīvais sods.

Secinājumi

218. Pieņemot lēmumus par saukšanu pie administratīvās atbildības, Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes, Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde un Dabas aizsardzības pārvalde neievēro normatīvā akta²⁸⁷ prasības, kas nosaka, ka administratīvā atbildība par normatīvajā aktā²⁸⁸ norādītajiem pārkāpumiem iestājas, ja par šiem pārkāpumiem pēc to rakstura saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem nav paredzēta kriminālatbildība.
219. Par vienādiem makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem - makšķerēšanu bez makšķerēšanas kartes īpaši aizsargājamās dabas teritorijās - Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldē un Dabas aizsardzības pārvaldē tiek piemērota dažāda pieeja pārkāpēju sodīšanā:
- 219.1. Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde piemēro administratīvo naudas sodu;
- 219.2. Dabas aizsardzības pārvalde dažos gadījumos piemēro administratīvo naudas sodu, bet dažos gadījumos pārkāpēju atbrīvo no administratīvās atbildības, izsakot tikai mutvārdu aizradījumu.
220. Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde vairākos gadījumos par zvejas un makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir piemērojušas administratīvos sodus, neinformējot Valsts policiju par pārkāpumiem, kas atbilst normatīvajā aktā²⁸⁹ noteiktajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm, lai izvērtētu, vai personas nav saucamas pie kriminālatbildības.
221. Normatīvā akta²⁹⁰ prasība, ka kriminālatbildība par makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem iestājas, ja tā izdarīta valsts īpaši aizsargājamā dabas teritorijā vai objektā, nav samērīga ar izdarītiem pārkāpumiem, kā, piemēram, makšķerēšanu bez makšķerēšanas kartes.

²⁸⁶ MK 10.01.2006. noteikumu Nr.31 „Makšķerēšanas noteikumi” 2.punkts (spēkā līdz 31.12.2009.); MK 22.12.2009. noteikumu Nr.1498 „Makšķerēšanas noteikumi” 2.punkts (spēkā no 01.01.2010.).

²⁸⁷ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

²⁸⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

²⁸⁹ Krimināllikuma 110.panta otrā daļa.

²⁹⁰ Krimināllikuma 110.panta otrā daļa.

Ieteikumi

- 222.Valsts vides dienestam un Dabas aizsardzības pārvaldei iekšējos tiesību aktos noteikt gadījumus, kad materiāli par vides normatīvo aktu pārkāpumiem jānodod krimināllietu ierosināšanai Valsts policijai.
- 223.Vides ministrijai izvērtēt iespēju sagatavot priekšlikumus grozījumu veikšanai normatīvajā aktā²⁹¹, lai nodrošinātu, ka sodi par makšķerēšanas noteikumu pārkāpumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās būtu samērīgi ar izdarīto pārkāpumu.

Revīzijas grupas vadītājs
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

Revīzijas grupa:

vecākais valsts revidents

A.Jakovļevs

valsts revidente

M.Doroško

valsts revidente

I.Rancāne

SASKAŅOTS

Sektora vadītāja

A.Feldmane

Departamenta direktore

M.Salgrāve

²⁹¹ Krimināllikums.

1.tabula

Piemērotie administratīvie naudas sodi 2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā

	2008		2009		2010.gada 1.pusgads		kopā	
	skaits	Ls	skaits	Ls	skaits	Ls	skaits	Ls
Dabas aizsardzības pārvalde ²⁹²	125	8053	68	6440	24	2105	217	16598
Valsts vides dienests	3323	307 944	2851	292 471	1054	105 755	7228	706170

2.tabula

Izņemtie un konfiscētie zvejas riki 2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā

	2008		2009		2010.gada 1.pusgads		kopā	
	Izņemtie	Konfiscētie	Izņemtie	Konfiscētie	Izņemtie	Konfiscētie	Izņemtie	Konfiscētie
Dabas aizsardzības pārvalde ²⁹²	759	34	1 406	110	606	53	2 771	197
Valsts vides dienests	25 392	24 853	18 543	18 294	5 722	5 591	49 657	48 738

3.tabula

**Valsts policijai un prokuratūrai nodotās lietas par vides pārkāpumiem
2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā**

	2008.gads	2009.gads	2010.gada 1.pusgads	kopā
Dabas aizsardzības pārvalde ²⁹²	10	12	5	27
Valsts vides dienests	8	18	7	33

Revīzijas grupas vadītājs
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

²⁹² Līdz 30.05.2009. Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālās struktūrvienības darbojās kā patstāvīgas iestādes (tās tika apvienotas ar MK 06.05.2009. rīkojumu Nr.290 „Par Dabas aizsardzības pārvaldes, Rāznes nacionālā parka administrācijas, Ķemeru nacionālā parka administrācijas, Gaujas nacionālā parka administrācijas, Slīteres nacionālā parka administrācijas, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas un Teiču dabas rezervāta administrācijas reorganizāciju un Dabas aizsardzības pārvaldes izveidi).

Aprēķinātie videi nodarītie zaudējumi 2008., 2009. gadā un 2010.gada pirmajā pusgadā

gads	Dabas aizsardzības pārvalde ²⁹³						Valsts vides dienests					
	2008		2009		2010.gada 1.pusgads		2008		2009		2010.gada 1.pusgads	
	Skaitis	Ls	Skaitis	Ls	Skaitis	Ls	Skaitis	Ls	Skaitis	Ls	Skaitis	Ls
Kopā:	8	25 390	2	6623	2	1063	79	23 675	112	59 858	56	57 207
par zivju resursiem	5	3000	2	6623	2	1063	76	16 584	111	52 118	55	17 607
par sugu un biotopu iznīcināšanu	x	x	x	x	x	x	1	6400	x	x	x	x
par dabas resursu izmantošanu	x	x	x	x	x	x	1	682	x	x	x	x
par medību resursiem	1	2592	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
par meža resursiem (nelikumīgi izcirstās koksnes zaudējumi)	2	19 798	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
par meža resursiem (meža zemes transformācijas zaudējumi)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
par vidē palikušo piesārņojumu	x	x	x	x	x	x	1	9	1	7740	x	x
par dabas pieminekļiem nodarīto kaitējumu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1	39 600

Revīzijas grupas vadītājs
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

²⁹³ Līdz 30.05.2009. Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālās struktūrvienības darbojās kā patstāvīgas iestādes (tās tika apvienotas ar MK 06.05.2009. rīkojumu Nr.290 „Par Dabas aizsardzības pārvaldes, Rāznes nacionālā parka administrācijas, Ķemeru nacionālā parka administrācijas, Gaujas nacionālā parka administrācijas, Slīteres nacionālā parka administrācijas, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas un Teiču dabas rezervāta administrācijas reorganizāciju un Dabas aizsardzības pārvaldes izveidi).

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE

Ceturtais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 13 k-5, RĪGA, LV – 1013
tālr. 67017510, 67017505, fakss 67017673, e-pasts: ceturtais@lrvk.gov.lv

Zemkopības ministrijas
valsts sekretārei D.Lucauai

Republikas laukumā 2, Rīgā, LV-1981

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

26.11.2010.

Nr.5.1-2-6-1/2010

**Videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas
atbilstība normatīvo aktu prasībām
un nodarīto zaudējumu kompensēšanas efektivitāte**

Saturs

Revīzijas juridiskais pamatojums	3
Revīzijas mērķis	3
Valsts kontroles revidentu atbildība	3
Zemkopības ministrijas atbildība	3
Revīzijas apjoms	3
Kopsavilkums	4
Revidējamās jomas īss raksturojums	6
Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi	7
Valsts meža dienesta mežsargu noslogotība un Valsts meža dienesta funkciju pārklāšanās ar Dabas aizsardzības pārvaldi	7
Ilgtspējīga meža apsaimniekošana	9
Valsts meža ciršanas apjoma palielināšana	9
Mežam nodarīto zaudējumu aprēķināšana	14
Administratīvā atbildība	14
Pārkāpumu izdarīšanas rīku un nelikumīgi iegūto priekšmetu konfiskācija	14
Mehānisms soda naudas iekasēšanai	15
Soda naudas samaksas uzraudzība, datubāzu izmantošana	17
Datu ievade Soda reģistrā un Meža valsts reģistrā	18
Kriminālatbildība	20

Pielikums Mežsargu skaits un apgaitas platības izlasē iekļautajās virsmežniecībās.

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu un Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 30.04.2010. revīzijas uzdevumu Nr.5.1-2-6-1/2010, veikta likumības revīzija par Videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām un nodarīto zaudējumu kompensēšanas efektivitāte.
2. Revīziju veica vecākais valsts revidents J.Salienieks (grupas vadītājs), vecākais valsts revidents A.Jakovļevs, valsts revidente M.Doroško un valsts revidente I.Rancāne.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis ir pārlicināties, vai:
 - 3.1. videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu regulējošie normatīvie akti ir pietiekami un atbilstoši, lai nodrošinātu vides atjaunošanu;
 - 3.2. videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanā iesaistītās iestādes darbojas atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
 - 3.3. videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas sistēma ir efektīva.

Valsts kontroles revidentu atbildība

4. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Zemkopības ministrijas atbildība

5. Zemkopības ministrija un Valsts meža dienests ir atbildīgi par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms

6. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām un nodarīto zaudējumu kompensēšanas efektivitāti.
7. Ņemot vērā, ka revīzija ir veikta par jomu, kurā ir iesaistītas vairākas atbildīgās institūcijas, revīzijas rezultātā ir sagatavoti divi revīzijas ziņojumi:
 - 7.1. Zemkopības ministrijai par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu, mežam un medību resursiem nodarīto zaudējumu atlīdzības administrēšanu;
 - 7.2. Vides ministrijai par videi nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas administrēšanu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dzīlēm, kā arī dabas pieminekļu un zivsaimniecības jomā.
8. Revīzija tika veikta par laika posmu no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam.
9. Revīzija ietvēra pārbaudes Zemkopības ministrijā un tās pārraudzības iestādes Valsts meža dienesta Centrālajā aparātā, kā arī teritoriālajās struktūrvienībās: Austrumlatgales virsmežniecībā, Rīgas reģionālajā virsmežniecībā, Ziemeļkurzemes virsmežniecībā un Ziemeļvidzemes virsmežniecībā.
10. Revīzijā izlases veidā ir pārbaudītas:
 - 10.1. 53 administratīvā procesa ietvaros izskatītās lietas (tai skaitā, vides kaitējuma aprēķini);

- 10.2. 35 prokuratūrai vai Valsts policijai kriminālprocesa uzsākšanai iesniegtās lietas (tai skaitā, vides kaitējuma aprēķini);
- 10.3. 27 lietas par meža un medību resursiem nodarītā kaitējuma aprēķina veikšanu, tai skaitā:
 - 10.3.1. 18 lietas par mežam nodarītā kaitējuma aprēķina veikšanu;
 - 10.3.2. 9 lietas par medību resursiem nodarītā kaitējuma aprēķina veikšanu.
- 11. Revīzijas apjomā netika iekļauta meža zemes transformācijas rezultātā radīto zaudējumu pārbaude¹.
- 12. Revīzijas apjomā netika iekļautas pārbaudes par valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” valsts mežu apsaimniekošanas modeļa faktisko īstenošanu.

Kopsavilkums

- 13. Valstī pastāvošā mežam un medību resursiem nodarīto zaudējumu atlīdzības administrēšanas sistēma nav pietiekami efektīva:
 - 13.1. tiek pieļauta meža un medību kontrolē iesaistīto iestāžu funkciju dublēšanās un nekoordinēta darbība, kā arī pastāv būtisks mežniecību kapacitātes nepietiekamības risks;
 - 13.2. administrējot tiesību aktos noteikto ilgtspējas principa piemērošanu meža resursu izmantošanā, netiek pietiekami izvērtēti ekonomiskie, dabas aizsardzības un sociālie aspekti;
 - 13.3. normatīvā regulējuma nepilnību rezultātā pārkāpēji netiek motivēti neveikt pārkāpumus atkārtoti un samaksāt sodus par veiktajiem pārkāpumiem, tādējādi neiekasējot soda naudas valsts budžetā;
 - 13.4. meža un medību kontrolē iesaistīto iestāžu faktiskā rīcība ne vienmēr nodrošina iespējami efektīvu mežam un medību saimniecībai nodarīto pārkāpumu administrēšanu.
- 14. Valsts meža dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes funkcijas mežu apsaimniekošanā ir līdzīgas un pastāv iestāžu veikto pārbažu optimizācijas iespējas, jo normatīvie akti² paredz, ka Valsts meža dienests uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu visos Latvijas mežos, savukārt Dabas aizsardzības pārvalde īsteno vides valsts kontroli *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās*, kuras aptver arī mežus, un revīzijā ir konstatēts, ka abas iestādes veic koku nelikumīgas ciršanas kontroli.
- 15. Valsts meža dienesta mežsargu skaita samazināšana vidēji par 36%, vienlaikus palielinot apgaitas platību pat par 65%, ir izraisījusi veikto pārbažu skaita samazinājumu par 83%, tādējādi radot neatklāto meža aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumu pieauguma risku, kas ir viens no iemesliem valsts budžetā aprēķināto soda naudu apjomu samazinājumam par Ls 29 151 jeb 38%.
- 16. Zemkopības ministrijas rīcība pietiekami nenodrošina tiesību aktos noteiktā ilgtspējas principa piemērošanu meža resursu izmantošanā, radot meža bioloģiskās daudzveidības samazināšanas un meža ilgtspējīgas izmantošanas risku, jo:
 - 16.1. Zemkopības ministrija ir virzījusi apstiprināšanai, un Ministru kabinets ir apstiprinājis rīkojuma projektu, palielinot maksimāli pieļaujamo koku ciršanas

¹ MK 28.09.2004. noteikumi Nr.806 „Meža zemes transformācijas noteikumi”.

² Meža likuma 43.panta pirmās daļas 2. un 3.punkts; MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.1. un 3.10.apakšpunkts.

apjomu valsts mežos, pirms tam neizstrādājot³ meža resursu ilgtspējīgas izmantošanas modeli, kā arī nenosakot maksimāli pieļaujamo koku ciršanas pamatprincipus, kuros vienlaikus būtu ietverti ekonomiskie, dabas aizsardzības un sociālie aspekti;

- 16.2. normatīvie akti⁴ šobrīd nenosaka ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanu gadījumos, kad mežā vienkopus tiek plānotas vairākas kailcirtes, ko šobrīd praktizē lielākais valstij piederošā meža apsaimniekotājs valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” bez ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas, un kā rezultātā valsts akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži” no 16.07.2010. tika apturēta viena no pasaules vadošajiem meža apsaimniekošanas sertificētajiem „Forest Stewardship Council” izdotā sertifikāta darbība⁵.
17. Mežam un medību saimniecībai nodarīto zaudējumu kompensēšanu un pārkāpumu administrēšanu ietekmē arī šādas normatīvo aktu nepilnības:
- 17.1. normatīvajā aktā⁶ nav iestrādāts mehānisms, kas motivētu pārkāpējus samaksāt piemēroto administratīvo sodu, aprēķināto mežam nodarīto zaudējumu un atjaunot mežu, tādējādi nenodrošinot valsts budžeta ieņēmumus vismaz Ls 855 000 apmērā, jo laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam revīzijas izlasē iekļauto virsmežniecību:
- 17.1.1. uzlikto administratīvo sodu nesamaksātā daļa sasniedza vismaz Ls 26 335 jeb 56% no aprēķinātā administratīvā soda;
- 17.1.2. aprēķināto mežam nodarīto zaudējumu nesamaksātā daļa sasniedza vismaz Ls 829 645, veidojot 93% no kopējiem aprēķinātajiem meža zaudējumiem.
- 17.2. Valsts meža dienests par nelikumīgām medībām nevar piemērot atbilstošu sodu, jo tas nav pilnvarots veikt pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskāciju.
18. Mežam un medību saimniecībai nodarīto pārkāpumu administrēšanu ietekmē arī meža un medību kontrolē iesaistīto iestāžu neatbilstoša rīcība un normatīvo aktu pārkāpumi:
- 18.1. Valsts meža dienests uzliek pārkāpējam par pienākumu iesniegt naudas soda samaksu apliecināšu dokumentu, tādējādi neievērojot normatīvajā aktā⁷ noteikto, ka iestāde nepieciešamo informāciju iegūst pati no citas institūcijas, šajā gadījumā – Valsts kases, nevis pieprasa no administratīvā procesa dalībniekiem;
- 18.2. Valsts meža dienests neievēro normatīvā akta⁸ prasības un ziņas par pārkāpumu neievada Sodu reģistrā nākamajā darb dienā pēc procesuālo darbību veikšanas, tādējādi liedzot iespēju izvērtēt pārkāpuma pastiprinošos apstākļus un piemērot palielinātu naudas sodu atkārtota pārkāpuma gadījumā. Revīzijā tika konstatēts, ka Sodu reģistrā nav datu par 374 administratīvā pārkāpuma lietām;
- 18.3. Valsts meža dienests neievēro normatīvā akta⁹ prasības, kas nosaka, ka administratīvā atbildība par normatīvajā aktā¹⁰ norādītajiem pārkāpumiem iestājas, ja par šiem pārkāpumiem pēc to rakstura saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem nav paredzēta kriminālatbildība, tādējādi piemērojot mazākus sodus.

³ MK 21.06.2010. sēdes protokols Nr.32, 67.§.

⁴ Meža likums; Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”.

⁵ FSC sertifikātu datubāze: <http://info.fsc.org/PublicCertificateDetails?id=a024000005sQwOAAU>.

⁶ Meža likums.

⁷ Administratīvā procesa likuma 59.panta otrā daļa.

⁸ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodu reģistrā iekļautās ziņas” 7.punkts.

⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

¹⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

19. Revīzijas rezultātā tiek piedāvāts optimizēt valsts iestāžu sadarbību šādās jomās:
- 19.1. Zemkopības ministrijai sadarbībā ar Vides ministriju veikt Valsts meža dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes dublējošo funkciju izvērtēšanu un nepieciešamības gadījumā sagatavot priekšlikumus grozījumiem normatīvajos aktos vai noslēgt starpresoru vienošanos par sadarbību pārbaužu veikšanā, lai taupītu resursus un nodrošinātu efektīvāku meža aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasību ievērošanas kontroli *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās*;
 - 19.2. Valsts meža dienestam atbilstoši normatīvajam aktam¹¹ pieprasīt Valsts kasei pieeju Valsts kases kontu informācijai par naudas sodu un mežam nodarīto zaudējumu samaksu, tādējādi novēršot papildu administratīvo slogu administratīvā procesa dalībniekiem un nepamatotu tiesvedības uzsākšanu gadījumos, kad sods ir samaksāts.

Revidējamās jomas īss raksturojums

20. Latvijas meža politikas mērķis ir meža un meža zemju ilgtspējīga apsaimniekošana¹².
21. Personas, kuras nodarījušas kaitējumu mežam un medību resursiem, var saukt pie:
 - 21.1. *administratīvās atbildības*, piemērojot administratīvo sodu, kura apmērus nosaka Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss un kuru var piemērot vides aizsardzības iestādes (Valsts vides dienests un Dabas aizsardzības pārvalde), Valsts meža dienests un pašvaldību pilnvarotas personas;
 - 21.2. *kriminālatbildības*, piemērojot kriminālsodu, kura apmērus nosaka Krimināllikums un kuru var piemērot tiesa pēc izmeklēšanas pabeigšanas, kura tiek uzsākta pēc vides aizsardzības iestāžu un Valsts meža dienesta, kā arī citu personu ziņām par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem;
 - 21.3. *atbildības par videi nodarīto kaitējumu* saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem, kuras apmērus nosaka un iekasē vides aizsardzības iestādes un Valsts meža dienests.
22. Atbilstoši normatīvajam aktam¹³ Valsts meža dienesta amatpersonas var piemērot administratīvo sodu par 21 veida pārkāpumiem.
23. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam Valsts meža dienests par 2026 meža un medību pārkāpumiem kopumā ir piemērojis administratīvo naudas sodu Ls 152 288 apmērā.
24. Krimināllikums nosaka, kāds nodarījums (darbība vai bezdarbība) atzīstams par noziedzīgu nodarījumu, par kura izdarīšanu vainīgajai personai draud kriminālsods¹⁴.
25. Krimināllikumā ir noteikta kriminālatbildība par sešiem dažādu noziedzīgu nodarījumu veidu pret mežu un medību saimniecību¹⁵, par kuriem Valsts meža dienests var iesniegt izmeklēšanas iestādēm materiālus krimināllietas uzsākšanai.
26. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam Valsts meža dienests ir nosūtījis krimināllietas ierosināšanai 950 lietas.
27. Ja persona ir nodarījusi kaitējumu mežam vai medību resursiem, tad paralēli administratīvajai atbildībai vai kriminālatbildībai personai ir pienākums atlīdzināt pārkāpumu rezultātā nodarītos zaudējumus¹⁶.

¹¹ MK 22.12.2009. noteikumi Nr.1637 „Kontu lietošanas un maksājumu izpildes kārtība Valsts kasē”.

¹² Latvijas Mežu politika (apstiprināta ar MK 28.04.1998 sēdes protokolu Nr.22, Nr.44.§).

¹³ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 233.pants.

¹⁴ Krimināllikuma 6.panta pirmā daļa.

¹⁵ Krimināllikuma XI nodaļa.

28. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam Valsts meža dienests 1423 gadījumos kopumā ir aprēķinājis mežam un medību resursiem nodarītos zaudējumus Ls 3 847 307 apmērā.
29. Mežam nodarītos zaudējumus un zaudējumus par dabiskās meža vides iznīcināšanu administrē:
 - 29.1. attiecībā uz mežam nodarīto zaudējumu¹⁷ – Valsts meža dienesta teritoriālās apakšstruktūrvienības (mežniecības), nepieciešamības gadījumā iesaistot arī teritoriālās struktūrvienības (virsmežniecības) un Valsts meža dienesta Centrālo administrāciju;
 - 29.2. attiecībā uz meža zemes transformāciju¹⁸ – Valsts meža dienesta teritoriālās struktūrvienības (virsmežniecības).
30. Medību noteikumu pārkāpumu rezultātā nodarītā kaitējuma zaudējumus¹⁹ aprēķina:
 - 30.1. Valsts meža dienesta teritoriālās apakšstruktūrvienības (mežniecības), nepieciešamības gadījumā iesaistot arī teritoriālās struktūrvienības (virsmežniecības) un Valsts meža dienesta Centrālo administrāciju;
 - 30.2. Valsts vides dienesta attiecīgās reģionālās vides pārvaldes;
 - 30.3. Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālās struktūrvienības (īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas);
 - 30.4. Valsts policija.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

Valsts meža dienesta mežsargu noslogotība un Valsts meža dienesta funkciju pārklāšanās ar Dabas aizsardzības pārvaldi

Konstatējumi

31. Valsts meža dienesta nolikumā²⁰ noteiktās iestādes funkcijas un uzdevumi, kā arī mežsargu amatu aprakstos²¹ noteiktie mežsargu pienākumi līdz 2010.gada 30.jūnijam, salīdzinājumā ar 2004.gadu, nav samazināti.
32. Valsts meža dienesta mežsargu skaits, salīdzinot 2008.gadu un 2010.pirmo pusgadu, ir samazināts vidēji par 36 %.
33. Samazinot mežsargu skaitu, ir palielināta apgaitas platība uz vienu mežsargu (skat. 1.pielikumu). Piemēram, Sēlijas virsmežniecībā laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam mežsargu skaits samazināts par 40%, bet apgaitas platība uz mežsargu palielināta vidēji par 62%, savukārt Ziemeļkurzemes virsmežniecībā mežsargu skaits samazinājās par 39%, bet apgaitas platība uz mežsargu palielināta vidēji par 65%.
34. Izlasē iekļautajās virsmežniecībās veikto pēcpārbažu skaits 2010.gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2008.gadu, ir samazinājies par 80% (skat. 1.attēlu).

¹⁶ Medību likuma 30.pants; Meža likuma 50.panta otrā daļa.

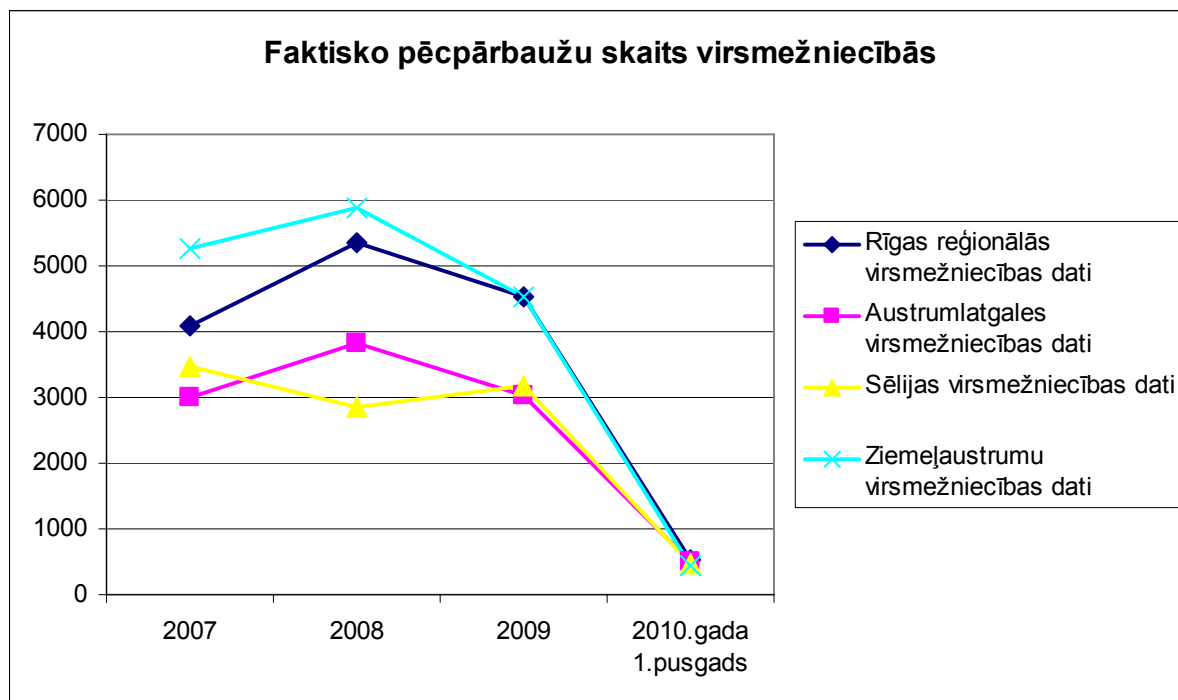
¹⁷ Meža likuma 43.panta pirmā daļa; 50.panta trešā daļa.

¹⁸ MK 28.09.2004. noteikumu Nr.806 „Meža zemes transformācijas noteikumi” 15. un 27.punkts.

¹⁹ MK 02.03.2004. noteikumu Nr.111 „Kārtība, kādā atlīdzināmi zaudējumi, ko fiziskās vai juridiskās personas nodarījušas, pārkāpjot medības reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības, un to apmērs, kā arī nelikumīgi iegūtās medību produkcijas vērtības atlīdzināšanas kārtība un apmērs” 7.punkts.

²⁰ MK 16.11.2004. noteikumi Nr.945 „Valsts meža dienesta nolikums”.

²¹ Mežsarga amata apraksts (apstiprināts Valsts meža dienestā 21.01.2002. ar rīkojumu Nr.13).

35. Izlasē iekļautajā Austrumlatgales virsmežniecības mežniecību veikto pārbaūžu skaits meža atjaunošanā 2010.gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2008.gadu, ir samazinājies par 83%.
36. Valsts meža dienesta piemēroto administratīvo naudas sodu apjoms laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam ir samazinājies par 38% jeb par Ls 29 151.
37. Normatīvais akts²² nosaka, ka meža nozarē valsts pārvaldes funkcijas veic:
- 37.1. Valsts meža dienests, kas uzrauga visos Latvijas mežos to normatīvo aktu ievērošanu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu;
 - 37.2. Vides ministrija, kas kontrolē dabas aizsardzības normu ievērošanu visos Latvijas mežos un apstiprina meža apsaimniekošanas plānus Gaujas, Slīteres, Rāznes, Ķemeru nacionālajā parkā, kā arī Teiču, Krustkalnu, Grīņu un Moricsalas dabas rezervātā.
38. Saskaņā ar normatīvo aktu²³ Dabas aizsardzības pārvalde pārvalda valsts izveidotās *īpaši aizsargājamās dabas teritorijas*, kontrolējot šo teritoriju, kā arī dabas aizsardzību regulējošo normatīvo aktu ievērošanu.
39. Saskaņā ar politikas plānošanas dokumentu²⁴ aizsargājamās dabas teritorijās esošie meži veido 17,2% no kopējās meža platības valstī.
40. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam Valsts policijai krimināllietas ierosināšanai par nelikumīgu koku ciršanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir nosūtījušas:
- 40.1. izlasē iekļautās Valsts meža dienesta četras virsmežniecības – 60 lietas;
 - 40.2. Dabas aizsardzības pārvalde – 23 lietas.

²² Meža likuma 43.panta pirmās daļas 2. un 3.punkts.

²³ MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.1. un 3.10.apakšpunkts.

²⁴ Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes (apst. ar MK 18.04.2006. rīkojumu Nr.273).

41. Laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam administratīvos sodus par meža aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasību neievērošanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir uzlikusi:

41.1. Dabas aizsardzības pārvalde – 10 gadījumos;

41.2. Valsts meža dienests – 157 gadījumos.

Secinājumi

42. Valsts meža dienesta mežsargu skaita samazināšana vidēji par 36%, vienlaikus palielinot apgaitas platību pat par 65%, ir izraisījusi veikto pārbaužu skaita samazinājumu par 83%, tādējādi radot neatklāto meža aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumu pieauguma risku, kas ir viens no iemesliem valsts budžetā aprēķināto soda naudu apjomu samazinājumam par Ls 29 151 jeb 38%.

43. Valsts meža dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes funkcijas mežu apsaimniekošanā ir līdzīgas un pastāv iestāžu veikto pārbaužu optimizācijas iespējas, jo:

43.1. normatīvie akti²⁵ paredz, ka Valsts meža dienests uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu reglamentējošu normatīvo aktu ievērošanu visos Latvijas mežos, savukārt Dabas aizsardzības pārvalde īsteno vides valsts kontroli *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās*, kuras aptver arī mežus (17,2% no kopējās mežu platības valstī);

43.2. no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam gan Valsts meža dienests, gan Dabas aizsardzības pārvalde *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās* esošajos mežos ir veikušas meža aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasību ievērošanas pārbaudes un par nelikumīgu koku ciršanu nosūtījušas lietas Valsts policijai krimināllietas ierosināšanai.

Ieteikums

44. Lai taupītu resursus un nodrošinātu efektīvāku meža aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasību ievērošanas kontroli *īpaši aizsargājamās dabas teritorijās*, Zemkopības ministrijai sadarbībā ar Vides ministriju veikt Valsts meža dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes dublējošo funkciju izvērtēšanu un nepieciešamības gadījumā sagatavot priekšlikumus grozījumiem normatīvajos aktos vai noslēgt starpresoru vienošanos par sadarbību pārbaužu veikšanā.

Ilgtspējīga meža apsaimniekošana

Valsts meža ciršanas apjoma palielināšana

Konstatējumi

45. Latvijas meža politikas mērķis ir meža un meža zemju ilgtspējīga apsaimniekošana²⁶.

46. Normatīvais akts²⁷ nosaka, ka meža ilgtspējīga apsaimniekošana ir mežu un meža zemju pārvaldīšana un izmantošana tādā veidā un pakāpē, lai saglabātu to bioloģisko daudzveidību, produktivitāti un vitalitāti, kā arī atjaunošanās spēju un spēju pildīt nozīmīgas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas tagad un nākotnē, vietējā un globālā mērogā.

²⁵ Meža likuma 43.panta pirmās daļas 2. un 3.punkts; MK 02.06.2009. noteikumu Nr.507 „Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 2.1. un 3.10.apakšpunkts.

²⁶ Latvijas Mežu politika (apstiprināta ar MK 28.04.1998 sēdes protokolu Nr.22, Nr.44.§).

²⁷ Meža likuma 1.panta 13.punkts.

Koku ciršanas maksimālā apjoma palielināšana

47. Normatīvais akts²⁸ nosaka, ka Zemkopības ministrija izstrādā meža nozares politiku, kā arī organizē un koordinē meža nozares politikas īstenošanu.
48. Saskaņā ar Valsts meža dienesta datiem Latvijā mežs aizņem 50,3% valsts platības; no tā valsts īpašumā ir apmēram puse – 51,2% meža. Valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” apsaimnieko 94% no kopējā valstij piederošā meža²⁹.
49. Normatīvais akts³⁰ nosaka, ka koku ciršanas maksimālo apjomu pieciem gadiem valsts mežiem aprēķina Valsts meža dienests un apstiprina Ministru kabinets.
50. 2008.gada grozījumi³¹ tiesību aktā³² paredz 2009. un 2010.gadā palielināt kopējo maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” valdījumā esošo mežu galvenajā cirtē par 4 miljoniem kubikmetru jeb par 20% vairāk, kā sākotnēji aprēķināja Valsts meža dienests, ņemot vērā:
 - 50.1. Latvijas kokrūpniecības federācijas lūgumu palielināt koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu valsts akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži”;
 - 50.2. ka valsts mežos pieaugušās un pāraugušās mežaudzēs ir uzkrājušies vismaz 90 miljoni kubikmetru koksnes, tādējādi ciršanas apjomu palielināšana valsts mežos ļautu kompensēt ciršanas apjomu samazināšanos privātajos mežos;
 - 50.3. ka ciršanas apjoma palielināšanas rezultātā Latvijas kokrūpniecības uzņēmumiem resursu pieejamība nebūs šķērslis globālās ekonomiskās krīzes apstākļos³³.
51. Attiecībā uz Valsts meža dienesta aprēķinu metodēm par koku ciršanas maksimālo apjomu 2011.-2015.gadam tiesību akta projekta anotācijā³⁴ norādīts, ka:
 - 51.1. metodika neietver iespējamo klimata pārmaiņu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību mežā un dabiskus procesus atdarinošu metožu piemērošanu meža apsaimniekošanā;
 - 51.2. Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultāte norāda, ka metodes nedod iespēju novērtēt galvenās cirtes apjomu ietekmi uz meža nozares attīstību un nav saistītas ar Latvijas meža politikā noteikto uzdevumu sasniegšanu, jo aprēķinos pilnībā netiek analizēti mežsaimniecības ilgtspējīgas attīstības (ekonomiskie, sociālie, ekoloģiskie) kritēriji;
 - 51.3. Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava” norāda uz meža resursu ilgtspējīgas, ekonomiski pamatotas izmantošanas un prognozēšanas modeļu izstrādes nepieciešamību.
52. Koku ciršanas maksimālais apjoms ir noteikts:
 - 52.1. 2006.-2010.gadam: 96 235,2 hektāru platībā³⁵;
 - 52.2. 2011.-2015.gadam: 92 063,4 hektāru platībā³⁶.

²⁸ MK 29.04.2003. noteikumu Nr.245 „Zemkopības ministrijas nolikums” 4.1. un 4.2.apakšpunkts.

²⁹ Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes (apst. ar MK 18.04.2006. rīkojumu Nr.273).

³⁰ Meža likuma 45.pants.

³¹ MK 23.12.2008. rīkojums Nr.850 „Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 5.oktobra rīkojumā Nr.655 „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2006.-2010.gadam””.

³² MK 05.10.2005. rīkojums Nr.655 „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2006.-2010.gadam”.

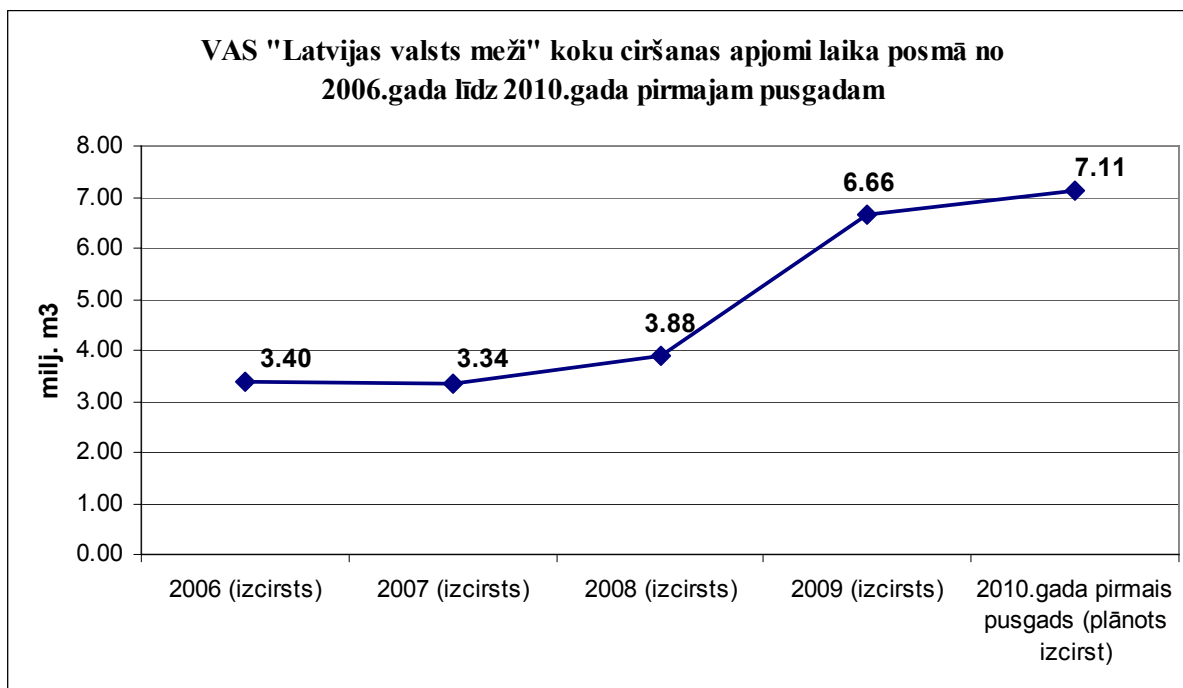
³³ Paskaidrojuma raksts par rīkojuma projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 5.oktobra rīkojumā Nr.655 „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2006.-2010.gadam””.

³⁴ MK rīkojuma „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2011.-2015.gadam” projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).

³⁵ MK 23.12.2008. rīkojuma Nr.850 „Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 5.oktobra rīkojumā Nr.655 „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2006.-2010.gadam”” 1.punkts.

53. Saskaņā ar Valsts meža dienesta datiem 2009.gadā valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” koku ciršanas apjomi ir palielinājušies divas reizes, salīdzinājumā ar 2006.gadu (skat. 2.attēlu).

2.attēls

54. Tiesību akts³⁷ nosaka, ka Zemkopības ministrija sadarbībā ar Ekonomikas ministriju un Vides ministriju aktualizēs un līdz 31.12.2011. iesniegs izskatīšanai Ministru kabinetā Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes, iestrādājot tajās arī maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu noteikšanas pamatprincipus, kuros ietverti ekonomiskie, dabas aizsardzības un sociālie aspekti.
55. Koku ciršanas maksimāli pieļaujama apjoms 2006.-2010.gadam un 2011.-2015.gadam ir noteikts, pietiekami neizvērtējot dabas aizsardzības un sociālos aspektus.

Meža apsaimniekošanas plānošana un cirsmu koncentrēšana

56. „Rainforest Alliance Smartwood” kopā ar SIA „NEPCon”³⁸ ir izstrādājusi SmartWood pagaidu standartu Latvijai, kas ir starptautisks standarts ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas mežsaimniecības veikšanai.
57. Smartwood pagaidu standarts ir Mežu Uzraudzības padomes (*Forest Stewardship Council*, turpmāk - FSC) akreditēta Rainforest Alliance sertifikācijas programma³⁹.
58. 25.08.2006. valsts akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži” tika izsniegts FSC sertifikāts, kas norāda, ka minētā sertifikāta īpašnieks ievēro labas meža apsaimniekošanas standartus un kritērijus, kas ir – meža apsaimniekošanai jābūt ekonomiski izdevīgai, videi draudzīgai un sociāli taisnīgai.
59. Pēc Rainforest Alliance partnera SIA „NEPCon” veiktās audita pārbaudes par valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” atbilstību SmartWood pagaidu standartam

³⁶ MK 30.06.2010. rīkojuma Nr.364 „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2011.-2015.gadam” 1.punkts.

³⁷ MK 21.06.2010. sēdes protokols Nr.32, 67.§.

³⁸ Smartwood pagaidu standarta Latvijai sadaļas “Standarta pamati” pirmā rindkopa.

³⁹ Smartwood pagaidu standarta Latvijai sadaļas “Standarta pamati” pirmā rindkopa.

Latvijai, 16.07.2010. valsts akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži” tika apturēta FSC sertifikāta darbība⁴⁰.

60. Kā pamatojumu FSC sertifikāta darbības apturēšanai auditori norādīja⁴¹, ka valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” FSC sertifikācijas prasības nav izpildījusi, jo:

„2009. un 2010.gadā valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” ir palielinājusi ciršanas apjomu galvenajā cirtē, kā rezultātā kopējais ciršanas apjoms galvenajā cirtē ir gandrīz dubultojies. Tajā pašā laikā valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” ieviesa sistēmu, kur galvenās cirtes cirsmas ir sagrupētas (blokcirtes), tādēļ proporcionāli liela pieaugušo audžu platība attiecīgā meža masīvā tiks izcirstas; cirsmas var būt izstrādātas (izcirstas) saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem meža masīvā/platībā, kas parasti ir no 10 līdz 30 km². Valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” šīs būtiskās izmaiņas ir veikusi, atbilstoši nenovērtējot sociālo un vides ietekmi.”

61. Valsts meža dienests norāda⁴², ka:

- 61.1. akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” mežsaimniecībās, sākot ar 2008.gada beigām, ir mainīta mežsaimniecisko darbu organizācijas stratēģija, t.i., veicot cirsmu kompaktu izvietojumu noteiktā teritorijā – plānošanas vienībā, ar septiņu gadu aprites ciklu;
- 61.2. šobrīd valsts mežos praktizētajai cirsmu kompaktās izvietojuma metodei nav zinātniskā pamatojuma un tā ir tikai akceptēta valsts akciju sabiedrībā „Latvijas valsts meži” un tiek balstīta uz mežizstrādes ekonomisko pamatojumu;
- 61.3. saimnieciskās darbības aktivizēšana nelielā teritorijā, nocērtot visas pieaugušās un cirtmetu pārsniegušās mežaudzes, saglabājot tās tikai aizsargājamās teritorijās (mikroliegumi, aizsargjoslas gar mitrzemēm, ūdenstecēm) var būtiski ietekmēt meža bioloģisko daudzveidību un tā daudzfunkcionālo izmantošanu; augstais traucējumu faktors ilgtermiņā (viens līdz septiņi gadi) var apdraudēt dažādas dzīvnieku, t.sk. putnu sugas, kurām mikroliegumi ir izveidoti vai potenciāli vēl veidojami;
- 61.4. ņemot vērā, ka cirsmu koncentrēšanai nelielā teritorijā ir iespējamas būtiskas ekoloģiskās un sociālās ietekmes (ugunsbīstamības paaugstināšanās lielos jaunaudžu masīvos, kaitēkļu un slimību potenciālā savairošanās, vēja nenoturība, pārpurvošanās iespēja slapjākos tipos, lokālās un nacionālas ainavas izmaiņas u.c.), kā arī tā tiek piemērota visas sabiedrības īpašumā;
- 61.5. ir nepieciešams pilns ekonomiskais izvērtējums (ietverot vides pakalpojumus – piemēram, ūdensaizsardzības un augsnes aizsardzības funkciju) un stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.

62. Normatīvais akts⁴³ nosaka, ka:

- 62.1. meža apsaimniekošanas plāns ir dokuments, kurā noteikti konkrētā meža īpašuma vai tiesiskā valdījuma apsaimniekošanas mērķi un paredzētās meža apsaimniekošanas darbības⁴⁴;
- 62.2. plānojot meža apsaimniekošanu, meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro koksnes resursu maksimāli vienmērīga un ilgtspējīga izmantošana, meža

⁴⁰ FSC sertifikātu datubāze: <http://info.fsc.org/PublicCertificateDetails?id=a024000005sQwOAAU>.

⁴¹ Rainforest Alliance (SmartWood program) 08.06.2010. auditoru ziņojuma „Meža apsaimniekošanas 2010 PNT pārbaudes audits VAS „Latvijas valsts meži”” 2.1.apakšpunkts.

⁴² Valsts meža dienesta 14.05.2010. vēstule Nr.1-20/13-41.

⁴³ Meža likums.

⁴⁴ Meža likuma 1.panta 9.punkts.

ražības un vērtības saglabāšana un paaugstināšana, jānodrošina meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un citas normatīvajos aktos noteiktās prasības⁴⁵.

63. Normatīvie akti⁴⁶ nenosaka ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanu gadījumos, kad mežā vienkopus tiek plānotas vairākas kailcirtes.
64. Vides ministrija iesaka⁴⁷ veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts meži” pašlaik izstrādājamiem un sabiedriskajai apspriešanai nodotajiem astoņu mežsaimniecību meža apsaimniekošanas plāniem, kā arī saistīt konkrētos izciršanas plānus un pārējās darbības ar konkrētām teritorijām, jo objektīvi izvērtēt tikai ciršanas apjomus bez konkrētas piesaistes nav iespējams.

Secinājumi

65. Zemkopības ministrijas rīcība, virzot uz Ministru kabinetu apstiprināšanai rīkojuma projektu par palielinātu maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu valsts mežos, pirms tam:
 - 65.1. neizstrādājot⁴⁸ meža resursu ilgtspējīgas izmantošanas modeli;
 - 65.2. nenosakot maksimāli pieļaujamo koku ciršanas pamatprincipus, kuros vienlaikus būtu ietverti ekonomiskie, dabas aizsardzības un sociālie aspekti, nenodrošina tiesību aktos⁴⁹ noteiktā ilgtspējas principa pielietošanu meža resursu izmantošanā, radot neatgriezeniskas ietekmes risku uz vides un sociālajiem procesiem.
66. Latvijā pastāv būtisks meža bioloģiskās daudzveidības samazināšanas un meža ilgtspējīgas izmantošanas risks, jo:
 - 66.1. ņemot vērā, ka valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” apsaimnieko 94% no kopējā valstij piederošā meža⁵⁰, kas veido aptuveni pusi no Latvijas mežiem;
 - 66.2. valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” piemēro tādu mežsaimniecisko darbu organizācijas stratēģiju, kur galvenās cirtes cirsmas ir sagrupētas, attiecīgā meža masīvā izcērtot proporcionāli lielu pieaugušo mežaudžu platību, bet vienlaikus nenovērtējot sociālo un vides ietekmi;
 - 66.3. tā rezultātā valsts akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži” no 16.07.2010. tika apturēta FSC sertifikāta darbība⁵¹;
 - 66.4. normatīvie akti⁵² šobrīd nenosaka ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanu gadījumos, kad mežā vienkopus tiek plānotas vairākas kailcirtes.

Ieteikums

67. Lai mazinātu iespējamus riskus attiecībā uz meža ekoloģisko funkciju nodrošināšanu, Zemkopības ministrijai izvērtēt dabas aizsardzības prasības koku ciršanai mežā attiecībā uz kailciršu plānošanu (kailciršu koncentrācija) un, sadarbojoties ar dabas aizsardzības nevalstiskajām organizācijām, sagatavot priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem, kas novērs iespējamus riskus attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un nodrošina dabas resursu ilgtspēju.

⁴⁵ Meža likuma 31.pants, 35.panta otrās daļas pirmais punkts.

⁴⁶ Meža likums; Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”.

⁴⁷ Vides ministrijas 10.06.2010. vēstule Nr.3-07-2/3404.

⁴⁸ MK 21.06.2010. sēdes protokols Nr.32, 67.§.

⁴⁹ Latvijas Mežu politika (apstiprināta ar MK 28.04.1998 sēdes protokolu Nr.22, Nr.44.§); Meža likuma 1.panta 13.punkts.

⁵⁰ Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes (apst. ar MK 18.04.2006. rīkojumu Nr.273).

⁵¹ FSC sertifikātu datubāze: <http://info.fsc.org/PublicCertificateDetails?id=a0240000005sQwOAAU>.

⁵² Meža likums; Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”.

Mežam nodarīto zaudējumu aprēķināšana

Konstatējumi

68. Normatīvais akts⁵³ nosaka mežam nodarīto zaudējumu aprēķina formulas. Normatīvais akts⁵⁴ nenosaka starpsummu aprēķinu noapaļošanas kārtību, veicot matemātiskās darbības mežam nodarītā zaudējuma aprēķinā.
69. Revīzijas laikā tika konstatēts, ka virsmežniecībās, aprēķinot mežam nodarīto kaitējumu, ir atšķirīga pieeja:
- 69.1. starpsummas tiek noapaļotas līdz diviem cipariem aiz komata;
 - 69.2. starpsummas tiek noapaļotas līdz četriem cipariem aiz komata;
 - 69.3. starpsummās cipari aiz komata tiek atmeti,
70. Atšķirīgas pieejas rezultātā mežam aprēķinātais zaudējums var svārstīties 1-3% robežās.
71. Revidentiem pārrēķinot mežam nodarīto kaitējumu, starpsummas noapaļojot līdz diviem cipariem aiz komata, revīzijas izlasē iekļautajos darījumos ir konstatēts, ka mežam nodarītais kaitējums ir aprēķināts:
- 71.1. astoņos gadījumos par Ls 495 mazāks, nekā pēc revidentu aprēķina;
 - 71.2. sešos gadījumos par Ls 59 lielāks, nekā pēc revidentu aprēķina.

Secinājums

72. Normatīvajam aktam⁵⁵ nenosakot noapaļošanas kārtību matemātisko aprēķinu starpsummām, Valsts meža dienesta aprēķinātais mežam nodarītais zaudējums svārstās robežās no 1-3% no aprēķinātās mežam nodarītā zaudējuma summas, kā rezultātā Valsts meža dienestā nav vienota pieeja zaudējumu aprēķināšanai.

Ieteikums

73. Lai mežam nodarītais zaudējums tiktu precīzi noteikts un tiktu ievērota vienlīdzīga pieeja zaudējumu aprēķinā, Zemkopības ministrijai izvērtēt iespēju veikt grozījumus normatīvajā aktā⁵⁶, nosakot noapaļošanas kārtību matemātisko aprēķinu starpsummām.

Administratīvā atbildība

Pārkāpumu izdarīšanas rīku un nelikumīgi iegūto priekšmetu konfiskācija

Konstatējumi

74. Normatīvais akts nosaka trīs veidu pārkāpumus⁵⁷, par kuriem administratīvo sodu piemēro Valsts meža dienesta amatpersonas, un par kuriem papildus naudas sodam jāpiemēro pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskācija.
75. Normatīvais akts⁵⁸ nosaka, ka Valsts meža dienesta pilnvarotas amatpersonas lēmumu par administratīvā pārkāpuma priekšmeta vai izdarīšanas rīka konfiskāciju izpilda, ja izdarīts normatīvā akta⁵⁹ 69.panta otrajā un trešajā daļā noteiktais pārkāpums; par normatīvajā

⁵³ MK 29.04.2003. noteikumi Nr.228 „Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība”.

⁵⁴ MK 29.04.2003. noteikumi Nr.228 „Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība”.

⁵⁵ MK 29.04.2003. noteikumi Nr.228 „Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība”.

⁵⁶ MK 29.04.2003. noteikumi Nr.228 „Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība”.

⁵⁷ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta ceturrtā daļa, 80.¹pants, 155.¹³pants.

⁵⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 304.panta 4.punkts.

⁵⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

aktā⁶⁰ noteiktajiem pārkāpumiem kā soda veids ir noteikts naudas sods, bet nav noteikts sods – pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskācija.

76. Revīzijas izlasē tika iekļautas astoņas administratīvo pārkāpumu lietas par nelikumīgi veiktām medībām, par ko atbilstoši normatīvajam aktam⁶¹ ir jāpiemēro naudas sods, konfiscējot pārkāpuma priekšmetus un izdarīšanas rīkus, un tika konstatēts, ka Valsts meža dienests:

76.1. trijos gadījumos⁶² par pārkāpumu piemēroja naudas sodu, nepiemērojot pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskāciju;

76.2. piecos gadījumos⁶³ piemēroja naudas sodu un pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskāciju.

Secinājums

77. Spēkā esošā normatīvā regulējuma⁶⁴ normas par pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskācijas kārtību ir pretrunīgas, jo:

77.1. Valsts meža dienests normatīvajā aktā⁶⁵ nav pilnvarots par attiecīgajiem pārkāpumiem⁶⁶ veikt konfiskāciju, tādējādi Valsts meža dienests par dažiem pārkāpumiem nevar piemērot normatīvajā aktā⁶⁷ noteikto sodu – pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskāciju;

77.2. Valsts meža dienests ir pilnvarots veikt pārkāpuma priekšmetu un izdarīšanas rīku konfiskāciju⁶⁸ par pārkāpumiem⁶⁹, kuros kā soda veids nav paredzēta konfiskācija.

Ieteikums

78. Zemkopības ministrijai sniegt priekšlikumus grozījumu veikšanai normatīvajā aktā⁷⁰:

78.1. lai nodrošinātu, ka Valsts meža dienests par pārkāpumiem, par kuriem tas ir pilnvarots piemērot administratīvo sodu, turpmāk varētu piemērot normatīvajā aktā⁷¹ noteikto sodu – mantas (rīku) konfiskāciju;

78.2. lai novērstu normatīvajā aktā⁷² iekļauto pretrunu, ka Valsts meža dienests ir pilnvarots veikt pārkāpuma priekšmeta vai rīka konfiskāciju par pārkāpumiem, kuros kā soda veids nav paredzēta konfiskācija.

Mehānisms soda naudas iekasēšanai

Konstatējumi

79. Normatīvais akts⁷³ nosaka, ka meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam no Valsts meža dienesta jāsaņem apliecinājums koku ciršanai.

⁶⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 69.pants.

⁶¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta ceturtdaļa.

⁶² 16.11.2009. lēmums Nr.12F-21/8500-09, 17.07.2008. lēmums Nr.12F-12/8500-08, 17.10.2008. lēmums Nr.12K-AJ007732/7926-08.

⁶³ 03.02.09. lēmums Nr.12T-1/80-09, 23.03.10.lēmums Nr.4/86-09, 20.10.2008.lēmums Nr.Z-118-6/80-08, 20.10.2008. lēmums Nr.Z-118-7/80-08, 20.10.2008. lēmums Nr.Z-118-8/80-08, 15.05.2008. lēmums Nr.12F-04/8500-08.

⁶⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

⁶⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

⁶⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta ceturtdaļa, 80.¹pants, 155.¹³pants.

⁶⁷ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta ceturtdaļa, 80.¹pants, 155.¹³pants.

⁶⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 304.panta 4.punkts.

⁶⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 69.panta otrā un trešā daļa.

⁷⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

⁷¹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 80.panta ceturtdaļa, 80.¹pants, 155.¹³pants.

⁷² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 304.panta 4.punkts.

⁷³ Meža likuma 39.panta 1.punkts.

80. Valsts meža dienests 05.02.2009. fiziskai personai izsniedza 18 ciršanas apliecības. Revīzijā tika konstatēts, ka līdz 05.02.2009. šī persona nebija samaksājusi tai piemēroto administratīvo sodu par izdarītiem četriem meža pārkāpumiem Ls 360 apmērā.
81. Revīzijas apjomā iekļautajās virsmežniecībās no aprēķinātā administratīvā naudas soda Ls 47 268 apmērā ir samaksāts sods Ls 20 933 apmērā, tādējādi nesamaksātā administratīvā soda nauda daļa ir 56% no kopējā aprēķinātā administratīvā soda.
82. Revīzijas apjomā iekļautajās virsmežniecībās no kopējā aprēķinātā mežam nodarītā zaudējuma Ls 890 963 apmērā ir samaksāti zaudējumi Ls 61 318 apmērā, tādējādi nesamaksātā mežam nodarīto zaudējumu daļa veido 93% no kopējiem aprēķinātajiem meža zaudējumiem.
83. Normatīvais akts⁷⁴ nosaka, ka galvenā cirte ir aizliegta, ja meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs normatīvajos aktos noteiktajos termiņos un kvalitātē nav atjaunojis mežu vismaz 80% apmērā no kopējās atjaunojamās platības savā valdījumā esošajos mežos attiecīgās mežniecības teritorijā.
84. Normatīvais akts⁷⁵ neparedz, ka gadījumos, kad nav samaksāts administratīvais sods par meža noteikumu pārkāpumiem, nav samaksāts mežam nodarītais kaitējums un nav veikta meža atjaunošana citās mežniecības teritorijās personu valdījumā esošajos mežos:
 - 84.1. netiek izsniegts jauns koku ciršanas apliecinājums;
 - 84.2. galvenā cirte aizliegta, ja meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs normatīvajos aktos noteiktajos termiņos un kvalitātē nav atjaunojis mežu savā valdījumā esošajos mežos visā Latvijas teritorijā.
85. Vienā no 18 mežam nodarītā kaitējuma gadījumiem izdarītais kaitējums tika novērsts dabā, atjaunojot mežu, savukārt pārējos gadījumos meža atjaunošana nav veikta.
86. Valsts meža dienests, kā vienu no meža atjaunošanas veicināšanas instrumentiem, Zemkopības ministrijai ir sniedzis priekšlikumu izvērtēt nekustamā īpašuma nodokļa likmes palielināšanu tiem meža īpašniekiem, kuri normatīvajos aktos noteiktajā termiņā nav veikuši meža atjaunošanu.

Secinājums

87. Normatīvajā aktā⁷⁶ nav iestrādāts mehānisms, kas motivētu pārkāpējus samaksāt piemēroto administratīvo sodu, aprēķināto mežam nodarīto zaudējumu un atjaunot mežu, tādējādi:
 - 87.1. revīzijas izlasē iekļauto virsmežniecību uzlikto administratīvo sodu nesamaksātā daļa laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam sasniedza vismaz Ls 26 335 jeb 56% no aprēķinātā administratīvā soda;
 - 87.2. revīzijas izlasē iekļauto virsmežniecību uzlikto sodu par kopējo mežam nodarīto zaudējumu nesamaksātā daļa laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam sasniedza vismaz Ls 829 645, veidojot 93% no kopējiem aprēķinātajiem meža zaudējumiem;
 - 87.3. tikai vienā no 18 mežam nodarītā kaitējuma gadījumiem izdarītais kaitējums tika novērsts dabā, atjaunojot mežu.

⁷⁴ Meža likuma 9.panta otrās daļas 1.punkts.

⁷⁵ Meža likuma 9.panta otrās daļas 1.punkts.

⁷⁶ Meža likums.

Ieteikumi

88. Lai motivētu pārkāpējus samaksāt tiem piemēroto administratīvo sodu un kompensēt mežam nodarīto zaudējumu, Zemkopības ministrijai ierosināt grozījumus normatīvajā aktā⁷⁷, paredzot, ka apliecinājumi koku ciršanai tiek izsniegti tikai tām personām, kuras ir:
- 88.1. samaksājušas administratīvos sodus par meža noteikumu pārkāpumiem;
 - 88.2. samaksājušas mežam nodarītos zaudējumus.
89. Lai motivētu meža īpašniekus veikt izcirsto meža platību atjaunošanu, Zemkopības ministrijai atkārtoti izvērtēt Valsts meža dienesta priekšlikumu par paaugstinātu nekustamā īpašuma nodokļa likmes piemērošanu tiem meža īpašniekiem, kuri normatīvajos aktos noteiktajā termiņā nav veikuši meža atjaunošanu.

Soda naudas samaksas uzraudzība, datubāzu izmantošana

Konstatējumi

90. Normatīvais akts⁷⁸ nosaka, ja iestādei nepieciešamā informācija ir nevis administratīvā procesa dalībnieku, bet gan citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūst pati, nevis pieprasa no administratīvā procesa dalībniekiem.
91. Normatīvais akts⁷⁹ nosaka kārtību, kādā budžeta finansētas institūcijas atver un lieto kontus Valsts kasē.
92. Normatīvais akts⁸⁰ nosaka, ka lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu un savlaicīgu izpildi kontrolē iestāde, kura pieņēmusi sākotnējo lēmumu.
93. Par meža un medību pārkāpumiem piemērotie administratīvie naudas sodi tiek ieskaitīti Valsts kases kontā – *Naudas sodi par meža resursiem nodarītiem kaitējumiem* un par mežam un medību resursiem nodarītajiem kaitējumiem aprēķinātā kompensācija Valsts kases kontā – *Ieņēmumi no zaudējumu atlīdzības par meža resursiem nodarītiem kaitējumiem*.
94. Valsts meža dienestam nav pieeja informācijai par Valsts kases kontos ieskaitītajiem administratīvajiem sodiem par meža pārkāpumiem un samaksāto kompensāciju par mežam nodarīto zaudējumu.
95. Valsts meža dienests lēmumos par saukšanu pie administratīvās atbildības norāda, ka naudas soda samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams attiecīgajā mežniecībā vai virsmežniecībā.
96. Revīzijā tika konstatēti gadījumi, kad Valsts meža dienests ir iesniedzis prasību pret pārkāpēju par soda naudas un videi nodarītā kaitējuma kompensācijas piespiedu samaksu, kurš jau bija veicis samaksu:
- 96.1. Valsts meža dienests 25.06.2010. nosūtīja vēstuli zvērinātam tiesu izpildītājam piespiedu soda naudas piedziņas uzsākšanai, lai gan pārkāpējs 16.04.2010. bija soda naudu samaksājis;
 - 96.2. Valsts meža dienests 01.07.2010. iesniedza prasību Zemgales priekšpilsētas tiesai par noteiktā vides kaitējuma piespiedu piedziņu, lai gan pārkāpējs aprēķināto vides kaitējuma summu bija samaksājis 28.08.2009.

⁷⁷ Meža likums.

⁷⁸ Administratīvā procesa likuma 59.panta otrā daļa.

⁷⁹ MK 22.12.2009. noteikumi Nr.1637 „Kontu lietošanas un maksājumu izpildes kārtība Valsts kasē”.

⁸⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 297.pants.

Secinājums

97. Lai veiktu uzraudzību par piemērotā administratīvā naudas soda izpildi, Valsts meža dienests lēmumos pārkāpējam uzliek par pienākumu iesniegt naudas soda samaksu apliecināšu dokumentu, tādējādi neievērojot normatīvajā aktā⁸¹ noteikto, ka iestāde nepieciešamo informāciju iegūst pati no citas institūcijas, nevis pieprasa no administratīvā procesa dalībniekiem.

Ieteikums

98. Lai veiktu uzraudzību par piemērotā administratīvā naudas soda savlaicīgu izpildi un novērstu nepamatotas tiesvedības uzsākšanu gadījumos, kad pārkāpējs sodu jau ir samaksājis, Valsts meža dienestam atbilstoši normatīvajam aktam⁸² pieprasīt pieeju Valsts kases kontu informācijai par naudas sodu un mežam nodarīto zaudējumu samaksu.

Datu ievade Soda reģistrā un Meža valsts reģistrā

Konstatējumi

99. Normatīvais akts⁸³ nosaka, ka Meža valsts reģistra pārzinis ir Valsts meža dienests.
100. Normatīvais akts⁸⁴ nosaka, ka Meža valsts reģistrā iekļauj arī Valsts meža dienesta pārbaudēs iegūto informāciju.
101. Valsts meža dienests Meža valsts reģistrā ievada arī informāciju par administratīvajiem pārkāpumiem.
102. Normatīvais akts⁸⁵ nosaka, ka viens no Sodū reģistra mērķiem ir izveidot vienotu uzskaiti par administratīvos pārkāpumus izdarījušām personām.
103. Normatīvais akts⁸⁶ nosaka, ka:
- 103.1. iestāde, kura reģistrē (sastāda) administratīvā pārkāpuma protokolu, sniedz Sodū reģistram ziņas par fiziskās vai juridiskās personas administratīvo pārkāpumu;
 - 103.2. iestāde, kura izskata administratīvā pārkāpuma lietu, sniedz Sodū reģistram ziņas par piemēroto administratīvo sodu.
104. Valsts meža dienests ir noslēdzis līgumu ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru par datu ievadi Soda reģistrā tiešsaistes režīmā⁸⁷.
105. Normatīvais akts⁸⁸ nosaka, ka ziņas Soda reģistrā tiešsaistes režīmā ievada nākamajā darbdiēnā pēc procesuālo darbību veikšanas un reģistrācijas fakta vai nolēmuma stāšanās likumīgā spēkā.
106. Normatīvais akts⁸⁹ nosaka, ka atbildību par administratīvo pārkāpumu pastiprina apstākļi, ja gada laikā atkārtoti izdarīts līdzīgs pārkāpums, par kuru persona jau administratīvi sodīta; ja pārkāpumu izdarījusi persona, kas agrāk izdarījusi noziegumu.

⁸¹ Administratīvā procesa likuma 59.panta otrā daļa.

⁸² MK 22.12.2009. noteikumi Nr.1637 „Kontu lietošanas un maksājumu izpildes kārtība Valsts kasē”.

⁸³ MK 28.08.2007. noteikumu Nr.590 „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” 19.punkts.

⁸⁴ MK 28.08.2007. noteikumu Nr.590 „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” 19.punkts.

⁸⁵ Sodū reģistra likuma 1.pants.

⁸⁶ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodū reģistram un izsniedzamas Sodū reģistrā iekļautās ziņas” 49.punkts.

⁸⁷ Starpresoru vienošanās 06.08.2008. par informācijas sistēmas lietošanu tiešsaistes režīmā Nr.30-2008/26.

⁸⁸ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Sodū reģistrā iekļautās ziņas” 7.punkts.

⁸⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 34.panta otrā daļa.

107. Salīdzinot Soda reģistrā ievadītos datus par laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 30.jūnijam uzlikto soda naudu skaitu ar Valsts meža dienesta atskaitēm, konstatēts, ka Valsts meža dienests Soda reģistrā⁹⁰ nav ievadījis 374 administratīvā pārkāpuma protokolus.
108. Normatīvais akts⁹¹ nosaka, ka valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības, kuras var uzlikt administratīvos sodus, uzskaita izmantotās administratīvā pārkāpuma protokola veidlapas un naudas soda kvīts veidlapas.
109. Valsts meža dienests neuzskaita izmantotās administratīvā pārkāpuma protokola veidlapas.

Secinājumi

110. Informāciju par administratīvajiem pārkāpumiem ievadot divās atsevišķās datubāzēs – Meža valsts reģistrā⁹² un Soda reģistrā⁹³, Valsts meža dienests rada papildu cilvēkresursu patēriņu un noslodzi darbiniekiem.
111. Soda reģistrā neievadot informāciju par 374 administratīvā pārkāpuma lietām, Valsts meža dienests nav ievērojis normatīvā akta⁹⁴ prasības, ka ziņas Soda reģistrā tiešsaistes režīmā jāievada nākamajā darb dienā, pēc procesuālo darbību veikšanas, tādējādi liedzot iespēju izvērtēt pārkāpuma pastipriņošos apstākļus un piemērot adekvātu naudas sodu gadījumos, ja pārkāpums izdarīts atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda piemērošanas.
112. Valsts meža dienests neuzskaita izmantotās administratīvā pārkāpuma protokola veidlapas, tādējādi neievērojot normatīvā akta⁹⁵ noteikumus.

Ieteikumi

113. Ņemot vērā Soda reģistra mērķi - izveidot vienotu uzskaiti par administratīvos pārkāpumus izdarījušām personām⁹⁶ - un lai novērstu dublējošas informācijas vienlaicīgu ievadīšanu divās atsevišķās datubāzēs (Meža valsts reģistrā un Soda reģistrā), Valsts meža dienestam izvērtēt iespēju nodrošināt Meža valsts reģistra informācijas automātisku apmaiņu ar Soda reģistru, vai arī atteikties no informācijas par administratīvajiem pārkāpumiem ievadīšanas Meža valsts reģistrā.
114. Lai nodrošinātu normatīvā akta⁹⁷ prasību ievērošanu un atbilstošu administratīvo sodu uzlikšanu, ja persona pārkāpumu izdarījusi atkārtoti gada laikā, Valsts meža dienestam pilnveidot iekšējo kontroli pār datu ievadīšanu Soda reģistrā.
115. Valsts meža dienestam veikt izmantoto administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu uzskaiti, lai ievērotu normatīvā akta⁹⁸ prasības.

⁹⁰ Uz 28.07.2010.

⁹¹ MK 28.06.2005. noteikumu Nr.484 „Administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu un naudas soda kvīts veidlapu izgatavošanas un izmantošanas kārtība” 23.punkts.

⁹² MK 28.08.2007. noteikumu Nr.590 „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” 19.punkts.

⁹³ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Soda reģistram un izsniedzamas Soda reģistrā iekļautās ziņas” 49.punkts; Starpresoru vienošanās 06.08.2008. par informācijas sistēmas lietošanu tiešsaistes režīmā Nr.30-2008/26.

⁹⁴ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Soda reģistrā iekļautās ziņas” 7.punkts.

⁹⁵ MK 28.06.2005. noteikumu Nr.484 „Administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu un naudas soda kvīts veidlapu izgatavošanas un izmantošanas kārtība” 23.punkts.

⁹⁶ Soda reģistra likuma 1.pants.

⁹⁷ MK 22.08.2006. noteikumu Nr.687 „Kārtība un apjoms, kādā iesniedzamas ziņas Soda reģistrā iekļautās ziņas” 7.punkts.

Kriminālbildība

Konstatējumi

116. Normatīvais akts⁹⁹ nosaka, ka administratīvā atbildība par normatīvajā aktā¹⁰⁰ norādītajiem pārkāpumiem iestājas, ja par šiem pārkāpumiem pēc to rakstura saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem nav paredzēta kriminālbildība.
117. Normatīvais akts¹⁰¹ nosaka kriminālbildību par patvaļīgu koku vai citu stādījumu ciršanu, iznīcināšanu vai bojāšanu valsts īpaši aizsargājamā dabas teritorijā vai objektā, parkā, dendroloģiskajā objektā, zemes vai ūdeņu aizsargjoslā, pilsētu zaļajā zonā vai citās aizsardzības joslās vai zonās.
118. No revīzijas izlasē iekļautajām administratīvo pārkāpumu lietām, tika konstatēti divi gadījumi, kad Valsts meža dienests ir konstatējis pārkāpumus par patvaļīgu koku ciršanu ūdeņu aizsargjoslā, no kuriem vienā gadījumā tika piemērots administratīvais sods, bet otrā gadījumā lietas materiāli tika nosūtīti Valsts policijai krimināllietas ierosināšanai.
119. Valsts meža dienestā nav izstrādāta iekšējā kārtība tipveida gadījumiem, kad ir konstatēti pārkāpumi ar noziedzīgu nodarījumu pazīmēm un materiāli būtu jānodod krimināllietu ierosināšanai Valsts policijai.

Secinājums

120. Pieņemot lēmumus par saukšanu pie administratīvās atbildības, Valsts meža dienests neievēro normatīvajā aktā¹⁰² prasības, kas nosaka, ka administratīvā atbildība par normatīvajā aktā¹⁰³ norādītajiem pārkāpumiem iestājas, ja par šiem pārkāpumiem pēc to rakstura saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem nav paredzēta kriminālbildība.

Ieteikums

121. Valsts meža dienestam izstrādāt iekšējo tiesību aktu par tipveida gadījumiem, kad materiāli par vides normatīvo aktu pārkāpumiem būtu jānodod krimināllietu ierosināšanai Valsts policijai.

Revīzijas grupas vadītājs
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

Revīzijas grupa:
vecākais valsts revidents

A.Jakovļevs

valsts revidente

M.Doroško

valsts revidente

I.Rancāne

⁹⁸ MK 28.06.2005. noteikumu Nr.484 „Administratīvā pārkāpuma protokola veidlapu un naudas soda kvīts veidlapu izgatavošanas un izmantošanas kārtība” 23.punkts.

⁹⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

¹⁰⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

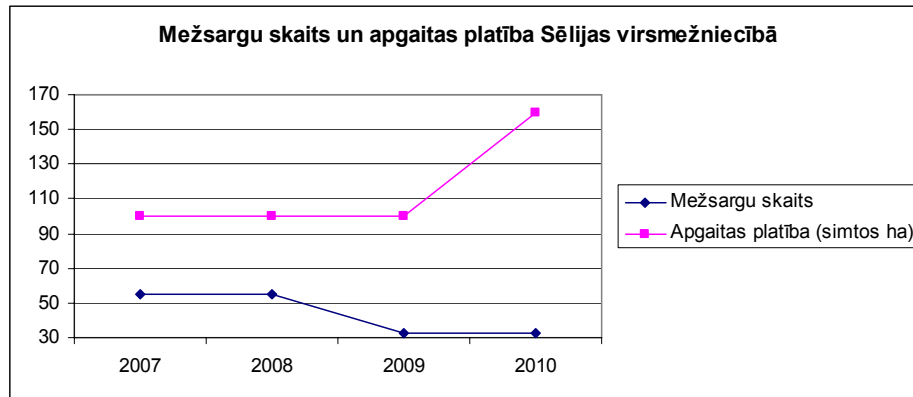
¹⁰¹ Krimināllikuma 109.panta otrā daļa.

¹⁰² Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9.panta otrā daļa.

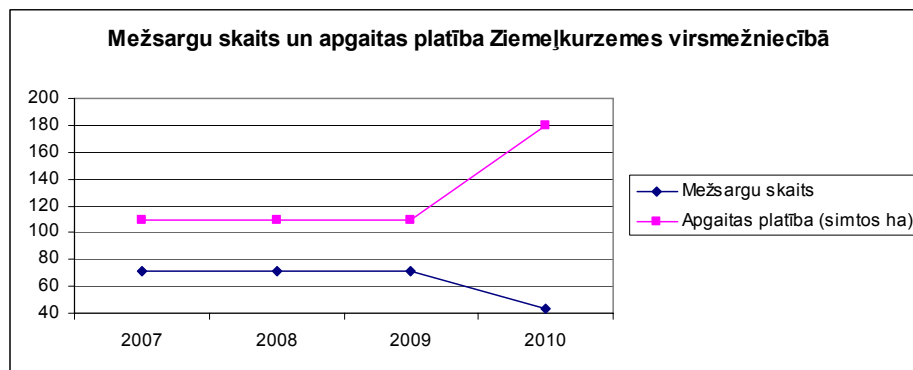
¹⁰³ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.

Mežsargu skaits un apgaitas platības izlasē iekļautajās virsmežniecībās

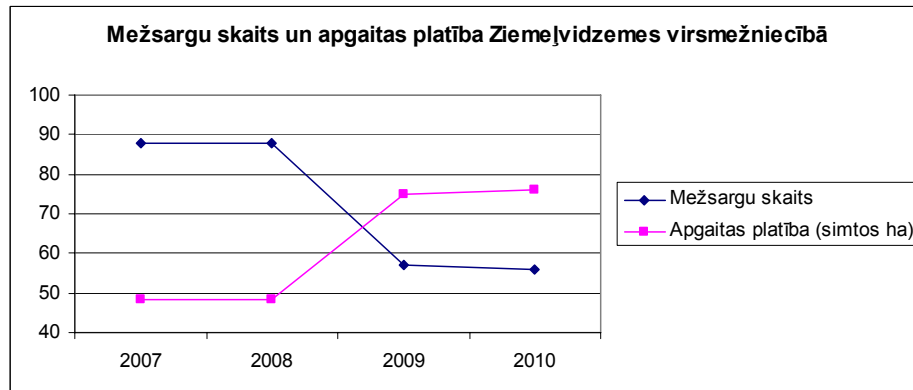
1.attēls

2.attēls

3.attēls

4.attēls

